

Mathias Johansen, Qaanaaq:

- Pituffimmi nakorsamit ikiorneqarsinnaalernerput nuannaarutigaarput
- Vi er glade for at få lægehjælp på Pituffik

2

Kathrine Frederiksen:

- Oqaatsitta toqqaannartumik sulissutigilernissaannut qilanaartorujussuuvunga
- Jeg glæder mig meget til direkte at arbejde for vores sprog

10-11

Jens Berthelsen:

- Arctic Park sangusaarissani timersuutitut atorneqarsinnaanngilaq
- De alpine idrætsgrene kan ikke bruge Arctic Park

22-27

PINGAARNERTUT ALLAASERISAQ | LEDER 40

KR 35.00

SERMITSIAQ

GRUNDLAGT 1958 | NR. 46 | 13. NOVEMBER 2020 | UKIUT/ÅRGANG 62 | SERMITSIAQ.AG

Nicolai Appel:

- Minkinik ajornartorsiuteqarnermi puisit amii piujuaannartitsisut siunniunneqarlik
- Sats på bæredygtige sælskind, mens der er krise i minkindustrien

28-29

Qupp.
24
sider

KNI nutaaq atuaruk
Illit pillutit atavugut
Læs det nye KNI
Vi er til for dig

Sanaartornermi akit qaffasilluinnartut

Kalaallit Airportsip suliniutinut ataqatigiissarisua sanaartornermi akit qaffariarujussuarnissaannut mianersoqqusivoq

Skyhøje byggepriser

Kalaallit Airports projektdirektør advarer mod overophedning i byggebranchen

8-9

Leif Josefsen

BRÆNDER DU FOR INNOVATION OG UDVIKLING AF BØRN OG UNGE?

– har du talent for projektledelse?

MEEQQAT INUUSUTTULLU AKORNANNI NUTAALIORNEQ

INERIARTORTITSINERLU PINGAARTITARAAGIT?

– sulianillu ingerlatsinermut pikkoriffeqarlutit?

FONDEN FOR ENTREPRENØRSKAB
KALAALLIT NUNAAT

Paasissutissat sukumiinerusut: Takuuk Job.Sermitsiaq.AG / Se hele opslaget på Job.Sermitsiaq.AG

JOB SERMITSIAQ · AG

Qaanaarmiut Pituffik pillugu isumaqatigiissut nuannaarutigigaat

Qaanaameersoq Mathæus Johansen Qaanaami pigisaanilu innuttaasut Pituffimmi nakorsamik aamma kigutit nakorsaannik atuisinnaalernissaannik – pingaartumik tassangaannartumik pisoqarsimatillugu – nuannaarutiginnippoq

PITUFFIMMIK ISUMAQATIGIISST

Dorthe Olsen
dorthe@sermitsiaq.gl

Kalaallit Nunaanni illoqarfiit avannarlarsaannit, Qaanaamit, immikkut ilisimasalinnut ungasippoq, pingaartumik nakorsamik maannakkorpiaq ikiorteqarnissamik pisariaqartitsiviusumik tassangaannartumik pisoqarsimatillugu. Qaanaamilu ukioq kaajallallugu nakorsa qaraluartoq, assersuutigalugu napparsimasumik qipinguluttumik takkuttoqartillugu, nakorsap iluuserisinnaasai killeqartarput.

– Qaanaami ukioq kaajallallugu nakorsamik taartaasartunik nakorsa qartarpugut, qaammat ataaseq imaluunniit qaammatit pingasut maaniittartunik. Aamma qaammatit pingasunnogornerit tamangajaasa kigutit nakorsaannik tikittoqartarpoq, qaammammi ataatsimi maaniittartumik. Qaanaamilu nakorsa qartuaannaraluartoq tassaangaannartumik pisoqartillugu taakkua pilattaa-

sinnaasannigillat. Ataatsimik eqqaamavara, nakorsiartoqartoq qipinguluttumik, timmisartumillu ingerlassisinnaasumik tikittoqarsinnaanngitsoq sinerissami silarlunna pissutigalugu. Tassangaannartumik pisoqartillugu siunissami Pituffimmi sakkutooqarfimmukarsinnaanngornissarput nakorsamillu ikiorneqarsinnaanngornissarput ersarilluinnartumik pitsanngoriaataassaaq, Qaanaami najukkami ataatsimiitaliap siulittaasua, Mathæus Johansen, oqarpoq.

Nunanut allanut tunngasunut Nukis-siuteqarnermullu Naalakkersuisup Steen Lyngep (D) nunanut allanut ministeri Jeppe Kofod peqatigalugu Pituffimmi kiffartuussinissamat isumaqatigiissummik suliaq pillugu isumaqatigiinniarnit qaammammi kingullermi naammassivai. Tamanna pivoq oqaatsitigut allakkiaq aqutugalugu. Isumaqatigiissut kalaallinit sunniuteqarfigineqarpoq kalaallinullu iluaqutissaalluni, kiisalu Kalaallit Nunaata USA-llu akornanni siunissami suleqatigiinnissamat pilersaarmut ilaalluni. Allakkiat sisamat isumaqatigiissutigineqarput, taakkualu ataatsimut katillutik tassaallutik Pituffimmi kiffartuus-

sinissamat isumaqatigiissut pillugu USA-p, Danmarkip Kalaallit Nunaatalu akornanni sivirusumik isumaqatigiinniarnit inernerisaat. Kalaallit Nunaannit piumasarineqarpoq, isumaqatigiissutigineqartut Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut naleqassasut aamma Pituffik eqqarsaatigalugu najukkami inuiaqatigiinnut naleqassasooq.

Amerikami illersornissamat ministereqarfiup Amerikamiut najuunnerannik iluaqutigiinnissap annertusarnissaa sulissutigissavaa, tamatumani suliniutissat anguneqartut ilaannit peqqinnissaqarfik akuutinneqarluni eqqaamiullu nakorsa qarnikkut kigutillu nakorsa qarnikkullu sullinneqarsinnaanerat annertusarneqassalluni, Issittumi Sakkutooqarfimmit Danmarkimilu illersornissamat ministereqarfimmit misilittakkat aallaavigalugit.

– Pituffimmi nakorsamik aamma kigutit nakorsaannik atuisinnaanissaq uagutsinnit pissusissamisoorumik kissaataavoq. Tamanna toqqissisimanermik pilersitsissaaq. Tamattami peqqisoorusuppugut pisariaqartitsileruttalu nakorsamit pinasuartumik ikiorneqarusulluta. Qaanaami Pituffimmut qulimiguulimmik timmisartorneq minutsit 50-it missaannik sivirususeqartarpoq, Qaanaamilu Ilulissanut King Airimik timmisartorneq akunnerup ataatsip missaannik sivirususeqartarluni, pisariaqartinneqalersillugulu timmisartumik tamatigut tikittoqarsinnaasannigilaq, Mathæus Johansen oqarpoq.

© Nammineq pigisaq / Privat

Pituffimmi nakorsamik aamma kigutit nakorsaannik atuisinnaanissaq uagutsinnit pissusissamisoorumik kissaataavoq. Tamanna toqqissisimanermik pilersitsissaaq, Qaanaami eqqaanilu innuttasut Pituffimmi nakorsamit siunissamik ikiorneqarsinnaalernissaq pillugu, Mathæus Johansen oqarpoq.

Det er naturligtvis et ønske for os, at vi kan benytte os af lægen eller tandlægen i Thulebasen. Det vil skabe tryghed, siger Mathæus Johansen om, at der nu er udsigt til, at borgerne i og ved Qaanaaq i nær fremtid kan benytte sig af lægehjælp fra Thulebasen.

Qaanaarmiut glæder sig over Pituffik aftale

Mathæus Johansen fra Qaanaaq er glad for, at borgerne i og omkring Qaanaaq i fremtiden kan benytte sig af læge og tandlæge på Pituffik – især ved akutte tilfælde

PITUFFIK AFTALE

Dorthe Olsen
dorthe@sermitsiaq.gl

Der er langt fra Grønlands nordligste by, Qaanaaq, til specialister, især når der sker noget akut, hvor man har brug for en læge lige nu og her. Og selvom der er en læge tilstede året rundt i Qaanaaq, er det begrænset, hvad lægen kan gøre, når der for eksempel kommer en patient med blindtarmsbetændelse.

– Vi har lægevikarer i Qaanaaq året rundt, som er her enten en måned eller tre måneder af gangen. Så kommer der en tandlæge cirka hver tredje måned, hvor de er her en

måned af gangen. Men selvom der altid er en læge i Qaanaaq kan de ikke operere, hvis der sker noget akut. Jeg kan huske engang, at en patient havde blindtarmsbetændelse, hvor der ikke kunne komme et ambulancefly, fordi vejret var dårligt på kysten. Det vil helt klart være en forbedring, hvis vi i fremtiden kan komme til Thulebasen og få lægehjælp i akutte tilfælde, siger Mathæus Johansen, der er formand for lokaludvalget i Qaanaaq.

Naalakkersuisoq for udenrigsanliggender og energi, Steen Lynge (D) afsluttede forhandlingerne med USA om rammerne for den fremtidige servicekontrakt på Pituffik i sidste måned med udenrigsminister Jeppe Kofod. Det skete i form af en versbal note. Aftalen gav grønlandsk aftryk og nytte, samt

var en del af en plan for det fremtidige samarbejde mellem Grønland og USA. Kravet fra Grønland er, at aftalekomplekset skal have værdi for det grønlandske samfund og med hensyn til Pituffik for lokalsamfundet.

Det amerikanske forsvarsministerium skal arbejde for at maksimere fordelene ved den amerikanske tilstedeværelse, hvor et af de nyligt opnåede initiativer inkluderer sundhedsvæsenet og øge adgangen til medicinsk behandling og tandpleje for lokalbefolkningen, dette baseret på erfaringer fra Arktiske Kommando og det danske forsvarsministerium.

– Det er naturligtvis et ønske for os, at vi kan benytte os af lægen eller tandlægen på Pituffik. Det vil skabe tryghed. Vi vil jo alle gerne være sunde og raske og få lægehjælp hurtigt, hvis vi får behov for det. Det tager omkring 50 minutter at flyve med helikopter fra Qaanaaq til Pituffik og omkring 1 time, at flyve fra Qaanaaq til Ilulissat med King Air, men det er ikke altid, at der kan komme fly, når der er behov for det, siger Mathæus Johansen.

Kiffartuussinissamat isumaqatigiissut pillugu suliami pineqarput aserfallatsaalineq, sanaartorneq kantiinmik ingerlatsineq allallu, USA-llu isumaqatigiissummik ingerlatsineqatigiiffimmut Amerikamiunit pigineqartumut 2014-imi tunniussisimaneramik tunuliaquteqarluni. Isumaqatigiissut tamanna sioqqullugu ukiorpassuarni qallunaanit kalaallinullu tigummiarneqarsimavoq. Tunniussineq Kunneqarfiup Danmarkip paasininnera malillugu Kunneqarfiup USA-llu akornanni isumaqatigiissutinu atuuunut, illersornissaq pillugu isumaqatigiissutinu, akerliuvoq. Kunneqarfik USA-lu neqeroortitsineri piumasaqaatissanik nutaanik 2014-imili isumaqatigiinniuteqalersimapput isumaqatigiissutip neqeroortitsineri tulluuttumi kalaallit/qallunaat suliffeqarfiutaannut tunniunneqarnissaa siunertaralugu.

Najoqqutaq: naalakkersuisut.gl

Sagen om servicekontrakten omfatter vedligeholdelse, byggeri og kantinedrift med mere, og har baggrund i, at USA i 2014 tildelte kontrakten til et amerikansk selskab. Kontrakten havde inden da i mange år været på dansk-grønlandsk hænder. Tildelingen var efter Kongeriget Danmarks opfattelse i strid med gældende aftaler mellem Kongeriget og USA, det såkaldte forsvarsaf-talekompleks. Siden 2014 har Kongeriget og USA forhandlet om nye udbudskriterier med henblik på, at kontrakten ved næste udbud tildeles et grønlandsk/dansk selskab.

Kilde: naalakkersuisut.gl

DIGITALIMIK ALLAKKERINEQ ATORLUGU SUNNGIFFIMMI PIFFISSAQARNERULISSAATIT

Januarip ulluisa aallaqqaataanni 2021-miit Pisortani Digitalimik Allakkerineq innuttaasunut 15-ileereersimasunut tamanut pingitsoorani atuutilissaaq. Digitalimik allakkerivimmuut iserniaruit NemID atussavat. Kommunimi inuttaasunik kiffartuussivimmi, bankimi imaluunniit online-kkut nemid.nu aqqutigalugu NemID-mik pissarsisinnaavutit.

Innarluuteqaruit, imaluunniit allamik peqquteqarlutit digitalimik allagarsiivimmik aaqqiissut atorsinnaangikkukku, atuarsinnaanermut pisinnaatitsissummik tunniussisinnaavutit, immikkulluunniit ittumik peqquteqartillutit digitalimik allagarsisarnissamit pisussaajunnaarsinneqarnissamut qinnuteqarsinnaavutit.

50-it inorlugit ukioqaruit, kingusinnerpaamik novembarip ulluisa 30-anni 2020 pisussaajunnaarsinneqarnissamut qinnuteqas-saatit.

FÅ MERE FRITID MED DIGITAL POST

Den 1. januar 2021 bliver Offentlig Digital Post obligatorisk for alle borgere, der er fyldt 15 år.

Du skal bruge NemID, for at logge ind på din digitale postkasse. NemID kan du få, ved at henvende dig på kommunens borgerservice, hos din bank eller online på nemid.nu.

Hvis du har et handicap, eller af andre årsager ikke kan benytte den digitale postløsning, kan du give fuldmagt til læseadgang, eller i særlige tilfælde søge om fritagelse fra digital post.

Er du under 50 år, skal du søge om fritagelse senest den 30. november.

Leif Josefson

Sarfaq Ittuk ilaasunik angallassisutut ukiut tallimat qaangiuppata pisoqalisuussaaq, taamaammatt Naalakkersuisut Arctic Umiaq Line-llu toqqarsimavaat ukiunut tallimaannarnut isumaqatigiissuteqassallutik. Tamatuma kingorna kitaata sineriaani imaatigut ilaasunik angallassineq qanoq siunissaqarnerisooq maannamut sulii aalajangiiffigineqanngilaq.

Sarfaq Ittuk har kun 5 år tilbage som kystpassagerskib, derfor har Naalakkersuisut og Arctic Umiaq Line indgået en 5-årig aftale. Hvad der skal ske med kystpassagersejladsen efterfølgende er endnu ikke afklaret.

luni.

Pingaartumik Kujataani angallannikkut aaqqissuusaanermi kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit atorlugit ingerlatsisoqarpoq, taamatuttaarlu Qeqertarsuup tunuata ilarujussuani aamma kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarnikkut ingerlatsisoqarluni. Isumaqatigiissuteqarfimmiittut pinngitsooratik kalluarneqartussaapput mittarfissuit sanaartorneqareerlutik piareerpat. Tamanna aamma kiffartuussinissamik isumaqatigiissutini nutaani sillimmartaarfigineqareerpoq. Tamatumalu saniatigut aamma Karl Frederik Danielsen (S) erseqqissaavoq kiffartuussinissamut isumaqatigiissutit maannakkut atuuttut atorunnaarsinneqarsinnaanngitsullu ilinniarfigineqarsimasut:

– Kommunit, borgmesterit, partiit siuttui aammalu Inatsisartuni ilaasortat toqqagasaa sinnaasut pillugit attaveqatigisimavagut ilisimatitsisarlutalu. Isumaqatigiissutit maannakkut atuuttut atorunnaarsinneqarsinnaanngitsullu ilinniarfigilugit isumaqatigiissutini nutaani tunngavigineqartut allannortinneqarsinnaanissaat eqqanaarniarsimavarput.

– Nuummi Ilulissanilu mittarfissuit nutaat siunissami qanittumi atuutilertus-

saapput, taamatuttaaq Qaqortup eqqaani mittarfissaq kingusinnerusukkut atuutilertussaavoq. Tamatumalu kingorna aamma mittarfiit mikinerit sanaartorneqarnissaanunut atatillugu tulleriaarinerit Inatsisartut aalajangersaaffigisussaassavaat, pisullu tamakku tamarmik pissapput kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit nutaat atuunnerisa nalaanni. Taamaammatt Naalakkersuisunit isumannaarniarsimavarput pissutsit nutaat atuutilersussat aallaavigalugit isumaqatigiissutit nutarterlugit isumaqatigiinnitigineqarsinnaanissaat, taamaalilluta angallannermi attaveqatigiinnermut nutaamut eqaatsumik ikaarsaarsinnaaniasagatta, ineqarnermut attaveqatigiinnermullu Naalakkersuisooq erseqqissaavoq.

Kujataani qulimiguullit unitsinneqassanngillat

Karl Frederik Danielsen ilanngullugu erseqqissaavoq, 2024-ip kingorna qulimiguullinik angallassinerit unitsinneqarnaviannngitsut, soorlu illuatungiliuttut partiivinit IA-mit PN-millu aarleqqutigineqarluni tikkuarneqarluartoq:

– Kujataani qulimiguulimmik ilaasunik angallassineq unitsinneqassanngilaq, aam-

ma Qaqortumi mittarfissaq naammassereeraluarpuunniit. Ilaasut amerlanersaatt Qaqortumukartuusarput Qaqortuminngaaneertarlutillu, taannalu qitiusumik inissimalissaq, mittarfissaq naammassimalereerpat. Isumaqatigiissutaavoq siunissami nunap immikkoortuani tassani qulimiguulimmik angallassineq qanoq iluseqalerumaarnersooq pillugu nalilersueqqissaarnerit ingerlanneqareerpat ilusilerneqarumaartoq.

– Maluginiarneqassaaq missingersuutini ukiuni qulini atuuttussani, Kujataani qulimiguulimmik angallassiinnartoqarnissaa isumannaarniarneqarsimammat. Tamanna pivooq naak massa isumaqatigiissut mittarfiup naammassinnaata tungaanut ukiunut sisamanut atuuttussatut siunnerfeqartoqarluartoq, taamaattoq nutaamik qulimiguulimmik pisiniartoqartussaavoq Kujataani angallassisussamik.

Ukiuni qulini 1,7 milliard koruunit sinnilaarlugit

Inuiaqatigiinni innuttaasut amerlanersaasa kissaatigisarivaat sivisuumik attanneqarsinnaasumillu ilaasunik angallassinermi kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit

ilusilerneqassasut. Taamaattoorli aamma pingaartumik Air Greenland aningaasaliinaveersaarsimavoq, ingerlatseqatigiiffiup (isumaqatigiissutini atuuttuni Kujataani ajornarnikuulluni) nalugamiuk ukiut nikeriniit siunissami angallannikkut ataqatigiissaarineq qanoq iluseqalerumaarnersooq.

Taamaattoorli maanna tassa Naalakkersuisunit toqqakkat ingerlatseqatigiiffiit ilaasunik angallassisartut isumaqatigiissuteqarfigineqarput, ingerlatseqatigiiffiillu (Arctic Umiaq Line minillugu, aaqq.) maanna qulimiguullinnut imaatigullu angallassisutini umiatsianut aningaasaliisinnaanngorput, tassami ukiuni tulluuttuni qulini 1,7 milliard koruunit sinnilaarlugit isumaqatigiissutit piumaneqarqisut aqutugalugit qulakkeerinnereerput.

Taamaalilluni Air Greenlandimut 2030-ip tungaanut 1, 4 milliarder koruunit, Disko Linemut 2030-ip tungaanut 237,6 millioner koruunit aammalu 25,43 millioner koruunit Norlandair-imut (25 procent Air Greenland-imit pigineqarpoq) kiisalu 77,72 millioner koruunit Arctic Umiaq Line-mut 2025-ip tungaanut akiliutigineqartussaapput.

kontrakter, som ikke kan opsiges:

– Vi har været i dialog med kommunerne, borgmestrene, partiformændene og medlemmer af Inatsisartut omkring valgmuligheder. Belært af de eksisterende servicekontrakter, hvor der ikke er mulighed for at annullere kontrakterne, har vi indarbejdet muligheder for ændring af forudsætnin-gerne for servicekontrakterne.

– Vi står overfor ibrugtagning af de nye store lufthavne i Nuuk og Ilulissat, ligesom den regionale lufthavn ved Qaqortoq også vil komme i drift. Senere vil Inatsisartut prioritere hvilke små lokale lufthavne, der skal bygges, og alle disse ting vil ske, mens servicekontrakterne er gældende. Men vi har fra Naalakkersuisut sørget for at indarbejde genforhandlingsklausul, således at vi kan sikre en glidende overgang til landets

nye trafikstruktur, understreger Naalakkersuisooq for boliger og infrastruktur.

Helikoptertrafikken går ikke i stå i Sydgrønland

Karl Frederik Danielsen understreger også, at helikoptertrafikken ikke vil gå i stå i Sydgrønland fra 2024, som oppositionspartierne IA og PN ellers har påpeget:

– Helikopterflyvning stopper ikke i Sydgrønland, når lufthavnen ved Qaqortoq bliver færdig. En stor del af passagerne i Sydgrønland skal til og fra Qaqortoq, som bliver det nye knudepunkt i regionen, når lufthavnen er bygget. Det er aftalt at vilkår for den fremtidige helikopterbetjening i regionen først kan beskrives nærmere efter mere grundige analyser.

– Det skal bemærkes, at der i de 10-årige budgetter, som der er udarbejdet, er taget højde for at Sydgrønland naturligvis fortsat skal være betjent af helikoptere. På trods af at der i regionen kun er indgået en 4-årig kontrakt med mulighed for forlængelse til lufthavnen er færdig, bliver der alligevel indkøbt en ny helikopter til betjening af Sydgrønland.

Lidt over 1,7 milliarder i ti år

Stort set hele befolkningen har krævet lange og holdbare servicekontrakter. Men også trafikelskaberne, især Air Greenland har været tilbageholdende med investeringer, da selskabet (som jo tabte Sydgrønland i nærværende kontraktperiode) ikke har vidst hvilke forhold, der vil komme til at gælde

fra årsskiftet, hvor de nye servicekontrakter vil træde i kraft.

Men nu har Naalakkersuisut altså udvalgt de eksisterende selskaber til at løse servicekontrakterne på passagerbefordringen, og selskaberne (undtagen Arctic Umiaq Line, red.) kan nu investere blandt andet i nye helikoptere og både, for de er sikret de lidt over 1,7 milliarder kroner de kommende 10 år, som følger af at de har fået de eftertragtede kontrakter.

Således går 1,4 milliarder kroner til Air Greenland frem til 2030, mens 237,6 millioner kroner går til Disko Line frem til 2030 og 25,43 millioner kroner til Norlandair (25 procent ejet af Air Greenland) og 77,72 millioner kroner til Arctic Umiaq Line frem til 2025.

Air Greenland-ip qulimiguulitissai arfinillit Airbus H155 taamatut isikkoqarput. Maannakkut atuuttunut bell-212-nut sanilliullugu pisinnaasarpasuaqarput. Ilaatigut taartumi ingerlaarsinnaapput, ungasissumut ingerlaarsinnaapput, ilaasunik qulinik issimasoqarsinnaapput aammalu nassatanut assartukkanullu inissaqarluarput.

Air Greenlands 6 nye helikoptere Airbus H155 ser sådan ud. De kan langt mere end de nuværende bell-212-ere. De kan blandt andet mørkeflyvning, langdistanceflyvning, der kan være 10 passagerer og har god plads til bagage og fragt.

Titartagaq/illustration: Air Greenland

USA fortsætter kursen i Arktis

Demokraten Joe Biden vil formentligt fortsætte Trump-administrationens kurs i Arktis, men han vil også tage initiativ til mere samarbejde og dialog med de allierede fremfor diktater og uforudsigelighed, siger eksperter

VALG

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

Lørdag den 7. november blev demokraten Joe Biden udråbt som USA 46. præsident efter en nervepirrende stemmeoptælling, der varede over flere dage og som stadig kører med nye optælling er og sagsanlæg om valgfusk. Umiddelbart efter udnævnelsen gik spekulationerne i gang om, hvordan den nye præsident vil præge verdenssamfundet herunder i Arktis. Til det canadiske nyhedsbureau CBC News vurderer en række eksperter, at Biden på den ene side vil fortsætte den sikkerhedspolitiske kurs i Arktis, samtidig med at han på den anden side vil øge fokus på miljø, klimaforandringer og oprindelige folk.

– Han vil bruge Arktis Råd til at sætte spot på Ruslands aktiviteter i Arktis og sammen med rådsmedlemmerne stå fast på, at Rusland skal holdes ansvarlige for alle forsøg på at militarisere regionen, lød det fra Brandon Boylan, der er forsker i politiske forhold ved Universitetet i Fairbanks, Alaska.

Joel Clement fra Harvard Kennedy School gav udtryk for, at Biden-administrationen i højere grad vil understøtte oprindelige folk i Arktis, der står i frontlinjen for klimaforandringer.

– Livet er meget usikkert i Arktis i disse år grundet klimaforandringer som følge af global opvarmning. Der er brug for, at der bliver lyttet mere til oprindelige folk og deres oplevelser af forandringerne. Det arbejde vil Biden omfavne, i modsætning til Trump, der

var helt ligeglad med lokalbefolkningen, sagde Joel Clement til CBC News.

Samarbejde frem for diktater

Hos Forsvarsakademiet i Danmark vurderer lektor Peter Viggo Jakobsen, at Biden-administrationen vil arbejde videre i det arktiske spor fra Trump, men at der vil være mere fokus på at samarbejde med de allierede.

– Den amerikanske bekymring for kinesisk tilstedeværelse og russisk militær opbygning i Arktis vil fortsætte under en Biden-administration. Derfor vil de fortsætte i sporet fra Trump.

– Der hvor man til gengæld kan forvente, at det bliver anderledes med en Joe Biden som præsident, er i relationen til de allierede. Hvor Donald Trump tromlede tingene igennem med diktater, så vil Joe Biden formentlig lægge op til mere samarbejde med de allierede. I øvrigt en praksis som både det amerikanske udenrigsministerium og forsvarsministerium har ført, men som de nu vil få større opbakning til fra Det Hvide Hus.

– Selvom præsidenten bliver en anden, så kan rigsfællesskabet fortsat bliver stillet over for nogle krav om øget militær aktivitet og tilstedeværelse i Grønland, som vi egentlig ikke er så glade for, da det kan få Rusland til at opruste yderligere. Så udfordringen set med rigsfællesskabets øjne er at prøve at få amerikanerne til at øge deres aktivitetsniveau i Arktis, uden at det provokerer Rusland. Det helt springende punkt i forhold til, hvordan vi kommer til at opleve spændingen i Arktis, er hvorvidt Biden-administrationen får held med at

Joe Biden Amerikami qinersinermi ajugaaqqalaarpoq, 2021-imilu januaarip 20-ianni præsident Donald Trump kingoraarlugu præsidentingortinneqassaaq. Joe Biden eqqartuussissuserisutut ilinniagaqarsimavoq. Arlaleriarluni demokratit sinnerlugit præsidentimut qinigassanngorteriartarsimavoq, qineqqusaarnerulli nalaani tamanna unitsiinnartarsimallugu. 2009-miit 2017-imut Barack Obama ataani vicepræsidentiuvoq.

Joe Biden ser ud til at have vundet det amerikanske valg med en smal margen, og står til at overtage embedet fra den siddende præsident Donald Trump den 20. januar 2021. Joe Biden er uddannet advokat. Han har flere gange forsøgt at blive demokraternes præsidentkandidat, men afbrød under valgkampen. Fra 2009-2017 var han vicepræsident under Barack Obama.

normalisere forholdet til Rusland og finder løsninger på de forskellige udestænder, som Trump-administrationen mildest talt var elendig til at håndtere.

Ja til Paris-aftale

Rusland og verdenssamfundet kender udmærket til Joe Biden, der var vicepræsident under Barack Obama i de to perioder fra 2009-2017.

– De kender ham, men de ved også, at da Joe Biden var vicepræsident var verden en anden. I dag er der et helt andet syn på Rusland og Kina, og Biden har også selv ændret holdning til de to lande. Derfor tror jeg godt, at de er klar over, at det bliver en anden aktør, de står overfor. Men de har nok en forhåbning om, at det bliver lidt mere forudsigeligt og ikke så impulsivt, som under Trump. Det bliver formentlig nemmere at lave en aftale, der kan holde. For det spændende med Trump var altid, om han rendte fra en aftale dagen efter. Men i sidste instans må man holde fast i, at det som skaber problemerne mellem Kina, Rusland og USA er, at de har modsatrettede

interesser, og det ændrer sig ikke med en ny præsident, siger Peter Viggo Jakobsen.

I forhold til klimapolitik, så har Joe Biden allerede været ude og bakke op om for eksempel Paris-aftalen og et øget fokus på klimaforandringer.

– Men når det er sagt, så er det stadig svært at vurdere, hvor stor en forskel, det kommer til at betyde. For de store delstater og mange amerikanske virksomheder arbejder allerede indenfor rammerne af Paris-aftalen, dels fordi det er nødvendigt, dels fordi de kan tjene penge på det, så hvor meget det reelt kommer til at ændre og betyde for Arktis, kan være svært at se på nuværende tidspunkt. For USA har ikke – og heller ikke under Obama-administrationen gjort voldsomt store forbedringer af situationen i Arktis på det klimamæssige område. Og Joe Biden skal stadig tage hensyn til olieindustrien med mere, og dem har han ikke råd til at få på nakken i en situation, hvor han skal samle USA. Så ja, vi får et mere positivt USA, men hvor meget det kommer til at betyde i praktisk politik, er simpelthen svært at sige, lyder det fra Peter Viggo Jakobsen.

Forventer tæt og godt samarbejde

Både Danmark og Grønland ser frem til samarbejdet med den nye præsident Joe Biden

VALG

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

Den 77-årige demokrat Joe Biden har sat sig for at forene USA, og i sin sejrstale lovede han også at sikre, »at USA bliver respekteret rundt omkring i verden igen«. Og netop det med at genvinde respekten handler meget om at inddrage og samarbejde. Og den del ser både udenrigsminister Jeppe Kofod og naalakkersuisoq for udenrigsankliger og

energiområdet Steen Lyngge meget frem til.

– Det er min forventning, at også Biden-administrationen vil have fokus på Grønland, Arktis og Nordatlanten. Det er det dog for tidligt at sige noget nærmere om. Vi har et godt og tæt samarbejde med den amerikanske regering. Og det forventer jeg vil fortsætte. Jeg er meget glad for, at det for nyligt lykkedes os sammen med Grønland at afslutte forhandlingerne om servicekontrakten på Thulebasen. Det baner vejen for nyt samarbejde om positive dagsordner. Udviklingen i Arktis betyder, at samarbejdet med USA er helt centralt for målsætningen

Steen Lyngge aamma Jeppe Kofodip amerikamiut præsidentitaavannik Joe Bidenimik qanimut pitsaasumillu suleqateqarnissartik naatsorsuutigaat.

Steen Lyngge og Jeppe Kofod forventet tæt og godt samarbejde med den nye amerikanske præsident Joe Biden.

om lavspænding i Arktis, påpeger Jeppe Kofod over for Sermitsiaq.

Pituffikaftale

Hos Steen Lyngge er der også forventning til et positivt samarbejde ikke mindst i forhold til servicekontrakten på Pituffik, handel og amerikanske investeringer:

– Jeg forventer et fortsat godt samarbejde med USA i de kommende år, med et fokus på mulighederne i den nyligt indgåede aftale om vores fremtidige samarbejde herunder handel og investeringer. Videre vil jeg have øje for det kommende udbud for servi-

cekontrakten på Pituffik, om denne følger det aftalte, herunder om nytten for grønlandske firmaer og grønlandske arbejdstage bliver opfyldt ved tildelingen af servicekontrakten. Jeg forventer videre klimaforandringer som et prioriteret temaområde fra amerikansk side, samt mere fokus på det multilaterale samarbejde i Arktis. Og jeg forventer ikke, at det strategiske fokus på Arktis fra amerikansk side vil blive reduceret. Men alt i alt ser jeg med fortrøstning frem til et fortsat godt samarbejde med vores store nabo i vest, siger Steen Lyngge til Sermitsiaq.

POLITIK

Katti Frederiksen: – Anaanama najorpaanga

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu

naalakkersuisunngortoq, Katti Frederiksen (S), ullormi naalakkersuisunut ivertinneqarfigisamini anaanaminit najorneqarnerminik misigisimavoq

■ NAALAKKERSUISUNNGORTOQ

Dorthe Olsen
dorthe@sermitsiaq.gl

– Anaanaga ullut tamaasa eqqarsaati-
Agisarpara. Aamma ulloq taanna Naalakkersuisunut ilaasortatut nutaatut ivertinneqarama eqqarsaatigaara. Ulloq ulapaarfugaluaqisoq eqqarsarpunnga najoraanga, tassungalu killinninni aamma najorsimagaanga. Akornatsinnikkuunnaareeralu-
artoq nalunngilara inuunitsinnut sulii malinnaasoq.

Taama 38-nik ukiulik Katti Frederiksen, Ane Lone Bagger (S) peqqissutsini ilaqtutanilu eqqarsaatigalugit juulip naanerani tunuartoq kingoraarlugu, ilinniartitaanermut, kultureqarnermut ilageeqarnermullu naalakkersuisutut nutaatut sisamanngornermi novembarip 5-ani ivertinneqartoq, oqarpoq. Naalakkersuisuuffik taama pisoqarnissaata tungaanut Karl Frederik Danielsenimit (S) isumagisarineqarsimavoq.

Taanna Suka K. Frederiksenip (S), siviisuumik napparsimareerluni ukioq manna juulip 21-ani toqukkut qimaguttup, panigaa. Suka K. Frederiksen 2014-imi Inatsisartunut qinigaavoq, tamatumalu kingorna namminiilivinnissamut, nunanut allanut tunga-
sunut nunalerinermullu 2017-imi naalakkersuisunngortinneqarluni. Namminiilivinnissamut naalakkersuisut siullersaraat, tungaviusumillu inatsisissaq pillugu isumalioqatigiissitamik pilersitsisuulluni. Angutaa Sofus Frederiksen 2017-imi nersussuaateqarnermik ingerlataqalernissami tungaanut savaatiliusimavoq.

Katti Frederiksen politikerimit ilisimaneqarlumit panigineqarnermi saniatigut ilisimaneqarluareerpoq. Maratonimut arpatartutut ilisimaneqarpoq namminerisaminnillu atuakkianik saqqummersitsarfiuteqarluni, Iperaq, pingaartumik meeqqanut atuakkianik kalaallisuunik saqqummersitsiviusartumik. Aasaq tikillugu Nuummi illoqarfiup qeqqani aamma cafeuteqarsimavoq, Katti's Shop Café, taannali pigiunnaarsimallugu. Kalaallisut oqaatsit, soqutigilluinnakkami ilaat, pillugit oqallinnermik aamma pilersitseqataasimavoq. Oqaasileriffimmi ukiuni arlalinni pisortaasimavoq.

Ingerlaannaq aallartittoq

Naalakkersuisunut ilaasortatut nutaatut ivertinneqarneraniit akunnerup affaanngitsorluunniit ingerlareersorlu oqaluttarfimmut qaqisariaqalerpoq, Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiiffiannut tungasumik saqqummiussiniarluni, tassannga Savalimmiuni, Kalaallit Nunaanni Islandimilu Naalakkersuisunut kaammattuutigineqarmat suleqatigiillutik suleqatigiissitamik nunat avannarliit killiit niperujoorutaaninik erinarsuutaannillu nuutilersukkanik saqqummersitsinissamut katersuisussamik ilisimasalinnik susassaqtunik ilaasortallimik pilersitseqqullugit.

*Ivertinneqariitsiaannarlutit oqaluttarfimmu
taqqisariaqalermerit qanoq igaajuk?*

– Tamanna tupaallannalaarpoq, kisianni ilisarnaatima ilaat tassaavoq, arlaannik anguniagaqaleraangama ingerlaannaq aallartitarnera. Tupaallaatigilaraluarlugu aamma misigisaavoq nuannersoq, misigisimagama ataatsimiittarfimmi taperser-

sorterpassuaqarlunga. Eqqissisimavunga tamarmik nuannaarmata. Tamatta nuannaarpugut. Ullut marlussuit siulliit ulapaarfusorujussuupput, kisianni sapaatip-akunnerata naanera nalleramat suullu tamarmik eqqissisimanarnerulaalermata, suliasamik tamatuminnaga neqeroorfigineqarnikkut tatiginninnermik ersersitsineq aamma killitsissutigisorujussuuara, Katti Frederiksen oqarpoq.

Aperineqarami ingerlaannaq akuersisimannigilaq, kisiannili qinnutigisamisut eqqarsarfissalernerqarsimalluni. Akuersinisarlari ajornaatsuinnaasimannigilaq.

– Suliassaq imaaliallaannaq akuersaagasaaungilaq. Aallaqqaammut aperineqarnera tupaallatigisorujussuuara, kisianni akuersininnut ilaatigut pissutaasoq tassaavoq,

meeqqama ernuttamulu ilinniartitaanerpup, kultureqarnerup oqaatsillu iluanni siunissaannik ilusilersueqataarusunna. Suliassamut akuersinissaq uanga namminerluinnaq inuttut aalajangerigigaluariga inuttullu alloriarnerujussuugaluartoq, imminullu piimasaqatigiisartakkakka qaffassissuugaluartut, imminut sullinniarlunga akuersinngilanga. Kalaallit Nunaanni innuttaasut sinnerlugit sulissaanga. Kisianni kingulissavut pillugit meeqqat atuarfiannik, kulturimik pingaartumillu oqaatsinik qaffassaaqataarusullungalu pitsanngorsaaqataarusukkama akuersivunga, Katti Frederiksen oqarpoq.

16-inik ukioqarluni Canadami Torontop avataani AFS-ersimavoq 2011-milu ilisimatufarfimmi Oqaasilerinermi, Atuakkialeriner-

Katti Frederiksen: – Min mor var med mig

Det nye medlem af Naalakkersuisut for uddannelse, kultur og kirke, Katti Frederiksen (S) følte sin afdøde mors nærhed på dagen, hvor hun blev en del af naalakkersuisut

■ NY NAALAKKERSUISOQ

Dorthe Olsen
dorthe@sermitsiaq.gl

– Jeg tænker på min mor hver dag. Jeg tænkte også på hende den dag, jeg blev indsat som nyt medlem af Naalakkersuisut. Selvom det var en meget travl dag, så tænkte jeg, at hun var ved mig, og at hun også var med til, at jeg er kommet dertil. Selvom hun ikke længere er i blandt os, ved jeg, at hun stadig følger med i vores liv.

Det siger 38-årige Katti Frederiksen, der blev indsat som ny naalakkersuisoq for uddannelse, kultur og kirke torsdag den 5. november, efter Ane Lone Bagger (S), som trådte tilbage i slutningen af juli for at fokusere på sit helbred og sin familie. I mellemtiden er posten blevet varetaget af Karl Frederik Danielsen (S).

Hun er datter af Suka K. Frederiksen (S), der døde 21. juli i år efter længere tids sygdom. Suka K. Frederiksen blev valgt ind i Inatsisartut i 2014 og blev siden medlem af naalakkersuisoq for selvstændighed, udenrigs- og landbrug i 2017. Hun var

den første naalakkersuisoq for selvstændighed og hende, der nedsatte forfatningskommissionen. Hendes far Sofus Frederiksen var færeholder indtil han skiftede til kvægavl i 2017.

Udover at være datter af en kendt politiker er Katti Frederiksen selv heller ikke helt ukendt blad. Hun er en kendt maratonløber og har sit eget bogforlag Iperaq, der udgiver især grønlandsksprogede børnebøger. Indtil i sommer havde hun også sin egen café i Nuuk's bymidte, Katti's Shop Café, som hun dog ikke længere har. Hun har også været med til at skabe debat om det grønlandske sprog, som er et af hendes store interesser. Hun var i flere år sekretariatschef i Grønlands Sprogsekretariat.

Startede med det samme

Der gik ikke en halv time efter, at hun blev indsat som det nye medlem af Naalak-

kersuisut, da hun måtte op på talerstolen og fremlægge et punkt om Vestnordisk Råd, der opfordrer Færøernes Landsstyre, Naalakkersuisut og Islands Regering til i samarbejde, at tage initiativ til at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal sammensætte en fælles vestnordisk nodesat vise- og sangbog.

Hvordan havde du med, at du måtte op på talerstolen umiddelbart efter du blev indsat?

– Det var lidt overraskende, men et af mine kendetegn er, at jeg starter med det samme, hvis der er noget, jeg gerne vil opnå. Selvom jeg var lidt overrasket, så var det også en dejlig oplevelse, da jeg følte, at der var mange i salen, der støttede mig. Jeg var også rolig, fordi de alle var glade. Det var vi alle. Det var virkelig et par travle dage, men da weekenden kom og det hele faldt lidt til ro, så blev jeg også meget rørt over den tillid, der er blevet vist mig ved at tilbyde mig denne opgave, siger Katti Frederiksen.

Katti Frederiksen nukappiaqqanut marlunnut nivarsiaqqamullu anaanaavoq kisimiittoq. Oqaasileriffiu pisortaatus atorfirmmeersuuvooq.

Katti Frederiksen er enlig mor til to drenge og en pige. Hun kommer fra en stilling som leder af Grønlands Sprogsekretariat.

kisianni qanoq ineriartortissavavut. Tamatumani tigussaasunik amigaateqarsimavunga, tamannalu suliassamut akuersininnut aamma pissutaaqataavoq, Katti Frederiksen oqarpoq.

Maratonimut arpattartooq

Katti Frederiksen arpannermik nuannarisarluartuuvoq. Maratonimut 2007-imi arpaqataaqaarsimavoq tamatumalu kingorna arlaleriarluni maratonimut arpattarsimaluni. Maratonip affaanut aamma arlalippasuariarluni arpattarsimavoq.

– Nunatsinni nunanilu allani maratonimut maratonillu affaanut arpattarsimavunga. New York Marathonimi arpaqataasimavunga, aamma Islandimi Ålandimilu maratonip affaanut arpaqataasarsimavunga. 2009-mi Berlinimi anaanaaga peqatigalugu maratonip affaanut aamma arpaqataavunga. Angalaneq arpattarninnullu atatillugu misigisaqarneq nuannarisorjussuuakka. Ullaaq manna eqqarsaatigaara maratonimut ilivitsumut arpassinnaallunga, qasorjussuanngikkaluarlunga. Qasusuisuseq tamanasulianni aamm atorsinnaavara, akunnerpassuarnilululisinnaallunga, qungujulluni oqarpoq.

mi Tusagassiuutilerinermilu cand.mag.-ingorsimalluni.

– Kalaallisut oqaatsit naleqartitannut ilaapput. Taamaammat taakkua iluanni aamma ilinniagaqarsimavunga. Oqaatsit soqutigisariuaannarsimavakka. Taamaammat oqaatsivut pillugit toqqaannartumik suliaqalernissara aamma qilanaarisorjussuara, suleqatigisassakka ataatsimooqartigalugit suleqatigalugillu. Oqaatsinik soqutigineqarnera maluginiarneqareersimassagunarpoq, aamma Oqaasileriffimmi atorfirmmeersuugama. Inuttut nammineq soqutigisakka aallaavigalugit oqaatsit pillugit oqallinnermik arlaleriarlung aamma pilersitseqataasarsimavoq, oqaatsit suniarnerivut aamma siunissaq qanoq ittuussanersoq pillugit. Pisortatigoortumik oqaaserivavut,

Da hun blev spurgt, sagde hun ikke ja med det samme, og fik også den betænkningstid, hun bad om. Det var dog ikke nemt for hende at sige ja.

– Det er ikke en opgave, man bare siger ja til med det samme. I starten blev jeg meget overrasket over at blive spurgt, men grunden til, at jeg sagde ja skyldes til dels, at jeg gerne vil være med til at forme mine børn og børnebørns fremtid indenfor uddannelse, kultur og sprog. Selvom det var min helt egen personlige beslutning at sige ja til opgaven, og selvom det er et stort personligt skridt, jeg har taget, og det er høje krav, jeg stiller til mig selv, så sagde jeg ikke ja for at arbejde for mig selv. Jeg skal arbejde på vegne af den grønlandske befolkning. Men det er også fordi jeg rigtig gerne vil være med til at højne og forbedre folkeskolen, kulturen og især sproget for vores efterkommere skyld, siger Katti Frederiksen. Som 16-årig var hun på et AFS-ophold

uden for Toronto i Canada og i 2011 blev hun cand.mag. i Sprog, Litteratur og Medier fra Ilisimatusarfik.

– Det grønlandske sprog er en af mine værdier. Det er også derfor, at jeg har taget en uddannelse inden for det. Jeg har altid været interesseret i sprog. Derfor glæder jeg mig også meget til direkte at være med til at arbejde for vores sprog, i fælleskab og i samarbejde med dem, jeg kommer til at arbejde med. Det er nok allerede blevet bemærket, at jeg interesserer mig for sprog, også fordi jeg kommer fra en stilling i Grønlands Sprogsekretariat. Jeg har af egen personlig interesse også flere gange været med til at skabe debat om sproget, hvad vil vi med sproget, og hvad er det for en fremtid, vi gerne vil have. Det er vores officielle sprog, men hvordan skal vi udvikle det. På det punkt har jeg manglet noget konkret, og det er også en af grundene til, at jeg sagde ja til jobbet, siger Katti Frederiksen.

Leif Josefsen

Katti Frederiksen naalakkersuisunut ilaasortatut ivertinneqarnermi kinguninguatigut Inatsisartuni oqaluttarfimmut qaqqivoq, tamatumani nunat avannarliit killiit suleqatigiissitaannik nunani avannarlerni killerni erinarsuutunik katiterisussanik pilersitsinissamik siunnersuummik saqqummiussilluni.

Katti Frederiksen kom op på talerstolen i Inatsisartut umiddelbart efter hun blev indsat som medlem af naalakkersuisut, hvor hun fremlagde et forslag om at nedsætte en vestnordisk arbejdsgruppe, der skal sammensætte en fælles vestnordisk nodesat vise- og sangbog.

Leif Josefsen

Katti Frederiksen sunngiffimmi maratonimut arpattarpoq maratonimullu arpannerpassuarnut Nuummi nunanilu allani peqataasarsimalluni.

Katti Frederiksen er maraton løber i sin fritid og har deltaget i mange maratonløb i Nuuk og ...

Maratonløber

Katti Frederiksen kan godt lide at løbe. Hun løb sin første maraton i 2007 og har gjort det flere gange siden. Hun har også løbet utallige halvmaraton.

– Jeg har løbet maraton og halvmaraton i Grønland og i andre lande. Jeg har løbet New York Marathon, og jeg har løbet halvmaraton både i Island og Åland. I 2009 løb jeg også halvmaraton i Berlin sammen med min mor. Jeg kan rigtig godt lide at rejse og opleve noget med mit løb. Denne morgen tænkte jeg faktisk på, at jeg kan løbe et helt maraton, uden at jeg bliver særlig træt. Denne utrættelighed kan jeg også kan bruge i mit arbejde, hvor jeg kan arbejde i mange timer, siger hun med et smil.

PAASISAT

Katti Frederiksen Narsami marsip 12-ani 1982-imi inunngorpoq, tassanilu peroriar-torsimalluni. Qatanngutiginn sisamaasuni angajullersaavoq.

Ilisimatusarfimmi Oqaasilerinermi, Atuakkialerinermi Tusagassiuutilerinermilu 2011-mi cand.mag.-inngorpoq.

Naalakkersuisunut ilaasortatut ivertinneqarnerisami tunganut Katti Frederiksen Oqaasileriffimmi pisortatut atorfeqarpoq.

Nukappiaqqanut marlunnut nivarsiaqqamullu anaanaavoq kisimiittoq.

FAKTA

Katti Frederiksen er født 12. marts 1982 i Narsaq og er også opvokset der. Hun er den ældste af en søskendeflok på fire.

I 2011 blev hun uddannet som cand.mag. i Sprog, Litteratur og Medier fra Ilisimatusarfik.

Indtil hun blev indsat som medlem af naalakkersuisut var Katti Frederiksen leder af Grønlands Sprogsekretariat.

Hun er enlig mor til to drenge og en pige.

ENERGIFORSYNING

Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni erngup nukinganik nukissiorfik Kalaallit Nunaanni siullersaallunilu annersaavoq. 1993-imi piareerpoq, 2008-milu allineqarluni.

Buksefjordens Vandkraftværk er det første og det største vandkraftværk i Grønland. Det stod færdigt i 1993 og blev udbygget i 2008.

© Leif Josefsen

2030-mi minguitsumik nukissamik pilersuineq

Minguitsumik nukissiorfik aqqiissutit

atuutilersinneqarneri ingerlalluarput, Nukissiornermut Naalakkersuisoq, Steen Lyngge taama oqarpoq, immikkoortumullu pilersaarutip anguniagaanit 35-nit 15-it naammassineqarsimasut oqaatigaa

IMMIKKOORTUMUT PILERSAARUT

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

Novembarimi 2017-imi Naalakkersuisut nukissiuuteqarnermut imermillu pilersuinerimik immikkoortumut pilersaaruter-tik saqqummiuppaat, anguniakkani 35-ini 2030-p tungaanut sammivimmik nassuiaa-soq. Nunanut allanut nukissiornermullu naalakkersuisup, Steen Lyngge oqarnera naapertorlugi, anguniakkat angujartuaar-neqarput.

– 2020-p qeqqani anguniakkat 35-nit 15-it naammassineqarsimapput. Immikkoortu-mut pilersaarut 2030-p tungaanut atuum-mat, atuutilersitsineq pitsaasumik inger-lavoq. Tamannalu soorunami siunissami eqqortumik aningaasaliisoqarnissaanik piimasaqaatitaqarpoq.

Kalaallit Nunaat 1993-mili ilaatigut nukis-siornikkut imminut pilersortuavoq, erngup nukinganik nukissiorfiliortoqarnerata ki-ngorna kiisalu ikualaavimmit kiassartoqar-neratigut. Nammineq nukissiorneq anner-tusiartoraluortoq, Kalaallit Nunaat uuliamik tikisitamik pingaartumik orsussamik, petro-leumimik benzinamillu.

Imermik nukissiorfissanut periarfissat

Kalaallit Nunaanni erngup nukinganik nu-kissiorfinnut periarfissat annertuat atorne-qanngillat, tassunga ilanngullugu Kanger-lussuup eqqaani nukissiorferujussuarmik sananissamut periarfissaq, kiisalu Utoqqar-miut Kangerluarsunnguanni erngup nukin-ganik nukissiorfiup allineqarneratigut. Tamannali Naalakkersuisut tulleriiaarine-rannut ilaanersoq apeqqutaavoq?

– Naalakkersuisut immikkoortumut pilersaarutaanni anguniagaq 11-mi atuarneqar-sinnaavoq, maannakkut illoqarfinni erngup

nukinganik nukissiorfiusuni arfinilinni ani-ngaasaliisoqassasoq, taakku erngup nukin-ga, eqqakkanit kissarnek allanillu nukissior-finnit ataavartunik peqatigitillugu illoqar-finni innaallagissamik kiassarnermillu ta-makkiisumik pisariaqartitsinerimik matus-suisinnaassanerat qulakkiissallugu. Suliaq Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni erngup nukinganik nukissiorfiup allineqarsinnaa-neranut tunngavoq, kiisalu Qasigiannua-nut Aasiannullu erngup nukinganik pilersu-iffiliortoqarnissaa Naalakkersuisunut pi-ngaartinneqartorujussuupput. Taamaam-mallu ilaatigut naalakkersuisoqarfiiit aki-morlugit suleqatigiissitanik Naalakkersuisut pilersitsinikuupput, erngup nukinganik nu-kissiorfimmik suliniutinut inuiaqatigiit ani-ngaasaqarnerannut kingunissamik naliler-suinerimik ntartikkanik aamma missinger-suutitigut isiginninnermik aqutissiuus-sinerimik siunertaqartunik, Steen Lyngge oqarpoq, taassuma erngup nukinganik nukissiorfinnut suliniutinut pineqartunut upernaakkut 2021-mi ataatsimiin Naalak-kersuisut sanaartornissamut, aningaasa-liinissamut, ingerlatsinerimut piginnittunul-lu siunnersuummik saqqummiussaqaarnis-saat naatsorsuutigaa.

Akinik qaffaasoqassanngilaq

Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni nukis-siorfimmik aningaasaliisoqanngippat, ern-gup innaallagiallu akii qaffaratarsinnaasut, Nukissiorfiit sionatigut oqaatigaa. Tamannali Steen Lyngge itigartitsissutigaa.

– Naalakkersuisut 2018-imi innaallagia-mut imermullu akinik assigiinnik atuuti-lersitsineranni nunatsinni innuttaasut su-liffeqarfii illoqarfinni appasissunin unammil-lersinnaasunillu qulakkeerinniffigineqar-put. Naalakkersuisut innaallagiup erngullu akianik qaffaanissamik ilisimasakka naaper-torlugit maanna pilersaaruteqanngillat. Akit appasissut ilaatigut uuliap akiata appasinne-rata aamma innaallagiatta annerpaartaata erngup nukinganik pilersinneqartarnerata

takussutissartarai.

Imermik nukissiorfiusuni biilit innaallagiatortut

Nukissiorfinni nukissiornermut pisortap, Kaspar Mondrup, sapaatip-akunnerani kingullermi Motoorimi oqaatigaa, innaal-lagissiornerup annertuup aamma Kalaallit Nunaanni aqqusernit angallaviit naatsuu-nerat nuna biilinet innaallagiatortunut tulluurtuutikkaa, Nukissiorfillu inuiaqati-giinni akisussaaqataalluni biilinet innaal-lagiatortunut immiisarfinnik periarfissat pitsaanagerusut qulakkeerisukkai, nammi-nerlu suliffeqarfiup biiliutai benzinamik imaluunniit dieselimik ingerlateqartut taarsigassanngoraanga pisisarniarlutik.

Biilit innaallagiatortut aamma amerliar-torput, kingullermillu biiliniq tuniniaasar-tut arlallit, soorlu Deres Auto biiliniq nu-taanik tikisitsippat, kinamiut biililiaannik innaallagiatortunik MG-nik arlalinnik tiki-sitsivoq, Nuuks Autolu Maxusimik biiliniq innaallagiatortunik arlalinnik inniminniisi-masoq. Tamatuma saniatigut biilit innaal-lagiatortut Mercedes, Hyundai, aamma VW Nuup aqquserngini ingerlaartarput.

Nukissiorfiit tamanut ammasunik sukka-suumik immiisarfinnik Nuuummi, Nuussu-armi Qinnngorpusimiluk ikkussuinialerpoq. Tamatumalu saniatigut namminersortuni suliffeqarfinnili immiisarfinnik suliaqarto-qarpoq, Kaspar Mondrup oqarpoq.

Ineriartorneq tamanna pitsaavoq, Steen Lyngge oqarpoq, taassumali biilit benzina-tortut dieselitortullu pisarineqarsinnaaneri akisunerulersillugillu pisariunerulersinnis-saat pilersaarutiginnigilaa.

– Innuttaasut biiliniq innaallagiatortunik toqqaanerusalernerat Naalakkersuisut ner-sorniarpaa. Nunatsinni erngup nukinganik nukissiorfeqarfinni nunami angallanneq tamaat innaallagiamik ingerlateqalersin-nissaanut periarfissaqarluarpoq. Tamannali iluatsinneqassappat, erngup nukinganik nukissiorfiit allineqarnissaannik pisariaqar-titsisoqarsinnaavoq, nukissiorfinni inissat apeqqutaallutik.

– Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni nukissiorfik assersuutigalugu allineqassaga-luarpat, erngup nukinganik nukissiorfiup annerusumik pilersuisinnaalernerata siunis-sami illoqarfiup innuttaasui suliffeqarfiilu nukimmik minguitsumik ataavartumillu pilersorsinnaalernerinik kinguneqassaaq, tamatumalu saniatigut Nukissiorfiit biilit innaallagiatortut atorneqarneruleranni

nukimmik atuinerup annertusineranik akuersissagaluarpoq, Steen Lyngge oqarpoq.

Angerlarsimaffinni kissarsuutit uuliatortut atorunnaassapput

Immikkoortumut pilersaarummi pingaa-rutilit ilagaat kissarsuutit uuliatortut innaallagiamik kiassarnermik imaluunniit kiassaateqarfimmit kissamik taarserneqar-nissaat.

– Kalaallit Nunaata nukissamik pilersor-neqarnera nukimmik atajuartumik tunnga-veqarnissaanik Naalakkersuisut anguniaga-qarput. Tamanna anguniarlugu nukissap atajuartup annertunerulersinneqarnerata saniatigut, najukkani kissarsuutit uuliatortut kiassaateqarfimmit kissamik imaluun-niit innaallagiamik kiassarnermik taarserne-qarnissaat pisariaqarpoq. Nukissap atajuar-tup annertusineqarnerata innaallagiamik kiassarnerulerneq periarfissaalersissavaa, ingammik erngup nukinganik nukissiorfe-qarfiusuni. Naalakkersuisut aamma eqqak-kat nukissatut isigaat, ikualaaviillu nutaat kiassaateqarfinnit kiassarnerulerneq ta-pertaassapput. Tamanna ingammik Sisimiu-ni naleqquppoq, erngup nukinganik nukis-siorfiup pilersuinerannertusineqarsin-naanngimmat, nukissiorfik imeqarfimmit alliinnarneqarsinnaanngitsumik aporfeqar-mat, Steen Lyngge oqarpoq, nangillunilu:

– Pisortat nukimmik pilersorneqarnerat sapinngisamik nukissiuutinit atajuartunee-rnissaannik, Naalakkersuisut anguniagaat naammassiniassallugu Nukissiorfiit periar-fissanik misissuipput. Tassungalu atatillugu Nukissiorfiit kissap sinneruttup atorneqar-nissaanik periarfissanik misissuipput. Taa-maammatt Nukissiorfiit Kangaamiuni sul-i-niummik misiliutaasumik aallartitsippat, tassani Nukissiorfiit kiassaateqarfimmit kissamut aqquummik pilersitsileruttorpoq, innaallagissiorfimmik kissaq sinneruttup ullumikkut atorneqarneq ajortoq atorniar-lugu. Suliniunimmit tassannga misilittakkat kissap sinneruttup atoqqinneqarnerata nunaqarfinnut allanut siammarterneqar-nissaanut periarfissanut tunngaviussaaq, Kissap sinneruttup atorluarneqarnerune-ra nukissanik maangaannartitsinerimut aamma nunaqarfinni uuliamik atuinerimut apparsaaqataasinnaavoq, taamaallunilu CO2-mik aniatitsinerimut annikillsaalluni, Steen Lyngge oqarpoq.

Nukissaq atajuartooq nukissiuutinit nungunneq ajortunit, soorlu erngup nukinganik tunngaveqarput. Nukissaq atajuarsinnaanerutillugu, uuliamik eqqussinermik pisariaqartitsinnaariartortoqassaaq.

Vedvarende energi er baseret på energikilder, der ikke udtømmes som for eksempel vandkraft. Jo mere vedvarende energi, des mere uafhængighed af olieimport.

Grøn energiforsyning i 2030

Implementeringen af grønne energiløsninger er godt på vej, siger Naalakkersuisoq for Energiområdet, Steen Lynge og henviser til, at 15 af sektorplanens 35 målsætninger er opfyldt

SEKTORPLAN

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

I november 2017 præsenterede Naalakkersuisut deres sektorplan for energi- og vandforsyning, der i 35 målsætninger beskriver retningen frem mod 2030. Og ifølge naalakkersuisoq for udenrigsanklædning og energiområdet, Steen Lynge, er vi godt på vej.

– Således er 15 målsætninger ud af 35 opfyldt medio 2020. Da sektorplanen løber frem til 2030 vurderes det, at implementering er i god gænge. Dette beror naturligvis på, at der også fremadrettet foretages de rette investeringer.

Siden 1993 har Grønland været delvis selvforsynende med energi takket været anlæggelsen af vandkraftværker samt produktion af affaldsvarme. På trods af en stigende egen produktion af energi er Grønland dog afhængig af importeret olie primært gasolie, petroleum og benzin.

Vandkraftpotentialer

Der er store uudnyttede vandkraftpotentialer i Grønland herunder muligheden for at etablere et stort kraftværk ved Kangerlussuaq samt udvide vandkraftværket i Buksefjorden. Spørgsmålet er, om det også er en del af Naalakkersuisuts prioriteringer?

– I Naalakkersuisuts sektorplan fremgår det som målsætning 11, at der skal foretages investeringer i de seks nuværende

vandkraftbyer, der sikrer, at vandkraft sammen med affaldsvarme og øvrig vedvarende energi kan dække det fulde behov for el og varme i byerne. Sagen omhandlede en eventuel udvidelse af Buksefjordens vandkraftværk samt etablering af vandkraftforsyning til Qasigiannuguit og Aasiaat har høj prioritet i Naalakkersuisut. Det er blandt andet derfor, at Naalakkersuisut har nedsat en tværdepartemental arbejdsgruppe, der har til formål at tilvejebringe opdaterede samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger og budgetøkonomiske betragtninger for vandkraftprojektet, siger Steen Lynge, der forventer at Naalakkersuisut forelægger forslag til anlæggelse, finansiering, drift og ejerskab af de pågældende vandkraftprojekter på forårssamlingen 2021.

Ingen prisstigninger

Nukissiorfiit har tidligere givet udtryk for, at hvis der ikke investeres i Buksefjordsværket, så risikerer man at priserne vil stige på vand og el. Men det afviser Steen Lynge.

– Med Naalakkersuisuts indførsel af enhedspriser i 2018 er Grønlands borgere og erhverv sikret lave og konkurrencedygtige priser på el og vand. Naalakkersuisut har mig bekendt ikke aktuelle planer om at hæve priserne på el og vand. De lave priser afspejler blandt andet lave priser på olie og det meste af vores elektricitet produceres på vandkraft.

Elbiler i vandkraftbyer

Energidirektør i Nukissiorfiit, Kaspar Mon-

drup gav i sidste uges tillæg Motoori udtryk for, at den store mængde af produceret elektricitet og de korte kørselsafstande gør Grønland til et ideelt land for elbiler, og at Nukissiorfiit gerne påtager sig et samfundsansvar ved at sikre bedre mulighed for opladning af elbiler og selv indkøbe elbiler, hver gang virksomhedens benzin- eller dieselbiler skal udskiftes.

Antallet af elbiler er også stigende, og senest har flere bilforhandlere satset og importeret nye modeller som for eksempel Deres Auto, der har importeret flere eksemplarer af den kinesiske elbil MG, mens Nuuks Auto har bestilt et par eksemplarer af elbilen Maxus hjem. Dertil kører der både elbiler fra Mercedes, Hyundai, Kia og VW på vejene i Nuuk.

Konkret er Nukissiorfiit ved at opstille flere offentlige lynladestander i Nuuk, Nuussuaq og Qinnorput. Og yderligere initiativer inden for private- og virksomheds-ladestander er på vej, lød det fra Kaspar Mondrup.

Den udvikling er positiv, siger Steen Lynge, der dog ikke har planer om at gøre det dyrere eller mere besværligt at købe benzin- eller dieselbiler.

– Naalakkersuisut sætter stor pris på, at borgerne i stigende grad vælger elbiler. I Grønlands vandkraftbyer er der gode muligheder for at elektrificere al transport på land. For at det kan lykkes, kan det dog kræve udvidelser af vandkraftanlæg alt afhængig af, hvor meget ledig kapacitet, der er på anlæggene.

– En eventuel udvidelse af Buksefjordsværket vil eksempelvis betyde, at Nukissiorfiit med vandkraftanlæggets øgede kapacitet også fremadrettet vil kunne forsyne byens borgere og erhverv med rent og vedvarende energi samtidig med, at Nukissiorfiit fortsat vil kunne imødekomme et voksende energiforbrug fra øget brug af elbiler, siger Steen Lynge.

Private olie fyr skal skrottes

Et vigtigt element i sektorplanen er udskiftning af olie fyr med elvarme eller fjernvarme.

– Naalakkersuisut har en målsætning om, at Grønlands energiforsyning skal være baseret på vedvarende energi. For at opnå det kræves det, udover at kapaciteten af vedvarende energi udbygges, at private olie fyr erstattes af enten fjernvarme eller elvarme. Udvidelsen af kapaciteten af vedvarende energi vil muliggøre et øget brug af elvarme, hvilket er særlig relevant i vandkraftbyerne. Naalakkersuisut ser endvidere affald som en ressource, og de nye forbrændingsanlæg vil bidrage til et øget brug af fjernvarme. Dette er særlig relevant i Sisimiut, hvor vandkraftkapaciteten ikke kan øges, da vandkraftværket er begrænset af reservoir-søen, der ikke uden videre kan udvides, siger Steen Lynge og tilføjer:

– Nukissiorfiit undersøger aktivt mulighederne for at imødekomme Naalakkersuisuts målsætning om, at den offentlige energiforsyning i videst muligt omfang skal komme fra vedvarende energikilder. I samme forbindelse undersøger Nukissiorfiit mulighederne for at forøge restvarmeudnyttelsen. Derfor har Nukissiorfiit igangsat et pilotprojekt i Kangaamiut, hvor Nukissiorfiit er ved at etablere et fjernvarmenet for at udnytte restvarmen fra elværket, som i dag blot bortskaffes. Erfaringerne fra dette projekt vil udgøre grundlaget for en mulighed for udbredelse af restvarmeudnyttelse til andre bygger. En bedre udnyttelse af restvarme kan være med til at nedbringe energispild og olieforbrug i byggerne og dermed mindske CO₂-udslippet, siger Steen Lynge.

Ukiup sulisutsialaanut tunissut

Ukioq 2020 tamanut ajornakusoortuuvooq. Aamma suliffeqarfinni annertuumik suliaqarfiusuni. Tamanna tunissummik, juullikkunni qaammaterpassuarnilu atuuttussamik, akissarsititsinermik kinguneqartariaqarpoq. Piffissami nalorninartumi, nalinginnaasumik ataatsimoorfigisinnaanngisatsinni, aviisit ataatsimoorutissarpassuaqarnitsinnik eqqaasittuartarpaatigut: Immitsinnut soqutigivugut, inuiaqatigiinnilu susoqarneranik soqutiginnilluta. Taamaammatt sulisutit AG-mik Sermitsiamillu pisartagaqarnermik tunissuteqarfialugit nukatsikkitt.

Årets medarbejdergave

2020 blev et svært år for alle. Også på arbejdspladserne hvor der er ydet en stor indsats. Det bør belønnes med en gave, som varer julen over og mange måneder frem. I en usikker tid, hvor vi ikke kan være sammen som normalt, minder aviserne os om, at vi har meget til fælles: Vi interesserer os for hinanden, og hvad der sker i samfundet. Forkæl derfor dine ansatte med et abonnement på AG og Sermitsiaq.

MEDIEHUSET
SERMITSIAQ • AG

Peter Schou Rasmussen
Salgschef

Tlf +299 383959
Peter@Sermitsiaq.AG

Inuusuttut utoqqaallu tullinnguupput

Kommunip inissiatileqatigiiffia Iserit A/S Nuummi Qernertunnguani inissianik tamatigoortunik 24-inik sananiarpoq

INEQARNIARNEQ

Kurt Kristensen

kurt@sermitsiaq.gl

Ineqarnermik pisariaqartitsineq inuunitta ingerlanerani allannngoriartorpoq: Inuusuttunut utoqqaallu inissiat mikinerusut, ilaqutariinnullu meerartalinnut inissiat anginerusut.

Nuup illoqarfiata immikkoortuini marlunni Nuussuarmi Qinnngutsinnilu inissialiorneq ukiorpassuarni ilaqutariinnut inissianik angisuunik 105-115 kvadratmeterinik angissusilinnik sanaartornermut sammitin-neqarsimavoq, illoqarfimmi ilinniagaqarfiusumi Nuummi inuusuttut, utoqqaallu utoqqalineriutillit amerligaluttuinnartut tunullunneqarsimallutik.

Maannali aqut ingerlaffik taanna allannngoriartulerpoq.

Aningaasaliisut namminersortut marluk, Inibyg Aps aamma City Invest Aps, Nuussuarmi Peter Thaarup Høeghip Aqquataani nunaminermi sanaartorfigiuminartumi tamarmik immikkut inuusuttunut utoqqarnullu inissialiornerput, kommunalbestyrelsen arlaannik toqqagassaanik.

Kommunillu inissiatileqatigiiffia Iserit A/S Nuup Nuussullu akornanni Qernertunnguani inissianik tamatigoortunik 24-inik sananiarpoq.

Inissiat tamatigoortut tassaapput inissiat, inuusuttunut utoqqarnullu naleqqulluurtut; innuttaasut ilaat taakkua tassaagajuttarput kisermaat aappariilluunniit. Iserit blokkini marlunnik, marlunnik quleriilinnik sananiarpoq, blokkini tamani inissiat ataatsimik inillit arfineq-pingasut, inissiallu marlunnik inillit sisamat – inissiat katillugit 24-it.

– Inissiat inuusuttunut utoqqarnullu naleqqulluurtuupput, taamaasillunilu tamak-

kua aamma inissaqartilissallutigit, Iserit-ip pisortaa Torben Kortegaard Sermitsiamut oqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuumi partiit ingerlatseqatigiit Inuit Ataqatigiit, Demokratit Suleqatigiissitsisullu missingersuummik isumaqatigiissuteqarsimapput, tassanilu aamma ilaavoq ukiuni tulluittuni arfinilinni kommunimi tamarni 1.850-inik inissialior-toqassasoq. (1.850-it Iserit-ip inissianik attartortittakkanik utaqqisunut allattorsimaffiani allattortissimasut amerlaqatigeqqissaar-paat).

Nuummi inissiat ukiumut 100-nik amerleriartassapput; taakkunannga 50-it tassaasapput inuusuttunut utoqqarnullu inissialiat.

2021-imut missingersuut kommunalbestyrelsenp novembarip 24-ani ataatsimiinnermi ni akuersissutigaa.

2021-imi sanaartorneqassapput

Nuummi sanaartugarpassuaqarpoq, Kommuneqarfik Sermersoorlu piffissami matumani qangatut sanaartoriaatsimit allaanerumik Nuummi assigiinngitsunik ukiulinnut ulluunerani paaqqinnittarfinnik marlunnik sanavoq, immikkoortut ilivitsunngorlugit sanaartoriaaseq atorlugu: Qapiarfusaami timersortarfissuullu Inussiviup eqqaani.

Qernertunnguani inissianut tamatigoortunut 24-inut suliarinnittussarsiuussinermut atortuni allassimavoq, sanaartugassat ikkusortakkat atorlugit imaluunniit immikkoortut ilivitsunngorlugit sanaartoriaaseq atorlugu sananeqarsinnaasut. Akiat pitsaassutimullu piumasaqaatit, sanaartoriaatsip sorliup atorneqarnissaanut aalajangiisuussapput. Entreprenøritut ingerlatsiviit pingasut, inissiat tamakkiisumik sanaartornissaanut neqerooruteqarnissaanut immikkut

toqqarneqarsimapput.

– Entreprenørit toqqarneqarsimasut neqeroorutaat novembarip naalernerani tigussavagut. Sapaatip akunneri 48 aamma 49 neqeroorutit nalilersornerannut toqqarnermullu atussavagut, taavalu sapaatip akunneri 50 aamma 51 entreprenørimik ajugaasumik isumaqatigiinniarnermut atussavagut, Torben Kortegaard paasissutis-siivoq.

Sanaartorneq ingerlanneqassaaq 2021-imi apriliimiit decembarip tungaanut.

Suliniut nr. 2

Kommunip inissiatileqatigiiffia Iserit A/S ip malittarisassani 2018-imi allannngortippai,

taamaasilluni selskabi Kommuneqarfik Sermersuumi inissianik ingerlatsitsiinnarani aamma sanaartorsinnaalerluni.

Sermitsiami oqaluttuarineqareersutut Iserit-ip Qinnngutsinni Pinguaqqami sanaartortitsiniarnera siulleq ajornartorsiulersimavoq, kommunip Nuummi aningaasaliisunit namminersortunit inissianik 416-inik attartorsimanera Namminersorlutik Oqartussat kommunillu assortuussutigiler-massuk. Soraarnerussutisiaqalernissamut aningaasaateqarfiit marluk, Danmarkimi PensionDanmarkip nunatsinnilu Sisap, sulinummut 400 millioner koruuninik akilimmut peqataanertik unitsikkallarsimavaat, politikikkut aqqiagiinngissuteqarnerup tamassuma aqqiissutissarsineqarnissaata

Nu gælder det unge og ældre

Det kommunale boligselskab Iserit A/S bygger 24 alsidige boliger i Qernertunnguit i Nuuk

TAG OVER HOVEDET

Kurt Kristensen

kurt@sermitsiaq.gl

Boligbehovet ændrer sig i løbet af vort liv: Mindre boliger til unge og ældre, større boliger til børnefamilierne.

I mange år har boligbyggeriet i hovedstadens to forstæder Nuussuaq og Qinnngorput været målrettet de store familieboliger på 105-115 kvadratmeter, mens de unge i uddannelsesbyen Nuuk og de ældre i den hastig voksende gruppe af pensionister har

været underprioriteret på boligmarkedet.

Men nu er der ved at ske en kursændring.

To private investorer, Inibyg Aps og Nuuk City Invest Aps, har på et attraktivt areal langs Peter Thaarup Høeghip Aqquataa i Nuussuaq udviklet hvert deres byggeprojekt med unge- og ældreboliger, som kommunalbestyrelsen skal vælge imellem.

Og det kommunale boligselskab Iserit A/S opfører 24 alsidige boliger i Qernertunnguit på grænsen mellem Nuuk og Nuussuaq.

Udtrykket alsidige boliger dækker netop over boliger, som er velegnede til såvel unge som ældre; to grupper som ofte består af

enlige eller par. Iserits projekt omfatter to blokke i to etager, hver med otte 1-rumslejligheder og fire 2-rumslejligheder - i alt 24 lejligheder.

– Boligerne er velegnede til både unge og ældre, så vi også skaffer boliger til denne del af boligmarkedet, siger Iserits direktør Torben Kortegaard til Sermitsiaq.

Koalitionspartierne Inuit Ataqatigiit, Demokratierne og Samarbejdspartiet i Kommuneqarfik Sermersooq har indgået et budgetforlig, som i de næste seks år også omfatter opførelsen af 1.850 boliger i hele kommunen. (Tallet 1.850 svarer præcis til antallet af personer på Iserits venteliste til en almen bolig).

I Nuuk skal der ske en årlig tilvækst på 100 boliger; heraf er de 50 øremærket til ungdoms- og ældreboliger.

Kommunalbestyrelsen vedtager budgettet for 2021 bliver vedtaget på sit møde 24.

november.

Byggeri i 2021

Der er fuld knald på byggeriet i Nuuk, og som et alternativ til traditionelt byggeri opfører Kommuneqarfik Sermersooq i denne tid to integrerede daginstitutioner i Nuuk som modulbyggeri: På Radiofjeldet og ved multihallen Inussivik.

I udbudsmaterialet til de 24 alsidige boliger i Qernertunnguit står, at byggeriet kan opføres i elementer eller som modulbyggeri. Pris og kvalitetskriterier vil afgøre hvilken byggemodel, der bliver anvendt. Tre entreprenørselskaber har været prækvalificeret til at afgive deres bud på boligerne i en totalentreprise.

– Vi modtager i slutningen af november tilbuddene fra de prækvalificerede entreprenører. Vi vil bruge ugerne 48-49 til

tungaanut.

– Pinguaqqamut, katillugit 200-nik inisiartalimmut sanilliullugu Qernertunnguani suliniut annikitsuvoq uagut nammineq naammassisinnaasarpur, siumulli 2021-imut 2022-imullu isiginiassagutta aningaasaliissusanik amerlanerusunik nassaartariaqarpugut, Torben Kortegaard oqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersuup pingaernerusutut anguniagaraa Nuummi illoqarfiup ineriartortinneqarnerata immikkoortua tamanna pissasoq illoqarfik pioreersoq sanaartukkanik eqiteruffigalugu. Kommunbestyrelsenp oktobarip 6-ani kommunimut pilersaarummut ilassut akuersissutigaa, tassuunakkullu Qernertunnguani blokkinik marlunnik, marlunnik quleriilinnik, katillu-

Kommunip inissiatileqatigiiffia Iserit Nuup Nuussuullu akornanni Qernertunnguani inuusuttunut utoqqarnullu inissianik 24-inik sanaartorniarpog.

Det kommunale boligselskab Iserit opfører 24 ungdoms- og ældreboliger i Qernertunnguit på grænsen mellem Nuuk og Nuussuaq.

git 24-inik inisiartalinnik, sanaartornissaq ammaaneparpur.

Akerlianik tamassuma kujataa sanaartorfineqassanngilaq, pinngortitatulli ammatinnarneqassalluni.

evaluering og tildeling, inden vi i uge 50-51 kontraherer med den vindende entreprenør, oplyser Torben Kortegaard.

Byggeriet finder sted fra april til december 2021.

Projekt nr. 2

Det kommunale boligselskab Iserit ændrede i 2018 sine vedtægter, så selskabet ikke alene administrerer, men også opfører boliger i Kommuneqarfik Sermersuup.

Som omtalt i Sermitsiaq er Iserits første byggeprojekt på Pinguaq i Qinngorput løbet ind i problemer på grund af den verserende strid mellem Selvstyret og kommunen om leje af 416 boliger hos private investorer i Nuuk. De to pensionskasser, danske PensionDanmark og grønlandske Sisa, har stillet deres deltagelse i projektet til 400 millioner kroner i bero, indtil den

politiske strid har fundet en løsning.

– I forhold til Pinguaq med i alt 200 boliger er projektet i Qernertunnguit et mindre projekt, som vi selv løser, men når vi begynder at se ud over 2021 og 2022, skal vi gerne finde flere finansieringskilder, siger Torben Kortegaard.

Kommuneqarfik Sermersuup har en overordnet målsætning om, at en del af byudviklingen i Nuuk skal ske ved at fortætte den eksisterende by. Kommunalbestyrelsen vedtog 6. oktober et kommuneplantillæg, som åbner for byggeriet af de to blokke i to etager med 24 alsidige boliger i Qernertunnguit.

Områdets sydlige del skal derimod ikke bebygges, men henligge i naturtilstand.

IA-p Nuummi borgmesterini illerppaa

Aqqaluaq B. Egede ineqarneq pillugu Naalakkersuisunut apeqquterpassuaqarpoq

Kommuneqarfik Sermersuup borgmesteria Inuit Ataqtigiinneersoq Charlotte Ludvigsen, kommunip namminersortut inissiaataannik 416-inik attartorsimanera pillugu namminersorlutik oqartussanik qunorianngivilluni sorsuutiginnilersimavoq. Inissiat tamakkua kommunip inissiatileqatigiiffia Iserit A/S-ip kommunimit amigartooruteqarnissamut qularnaveeqquserneqarluni inunnut inissiamik utaqqisunut attartorteqqittarpai.

– Kommunip periusaanik namminersorlutik oqartussat saassussineratigut apeqquserneqarpoq innuttaasunut inissianik pissarsiniarnissaq kommunip suliassarineraa, Charlotte Ludvigsen oqarpoq.

Partiip politikikkut siullitaasuata tulliata Aqqaluaq B. Egedep, paragraf 37 naapertorlugu Naalakkersuisunut arlalissuarnik apeqquteqarluni borgmesterini illerppaa.

– Kikkut tamarmik nalunngilaat inissaaleqineq pissutigalugu Nuummi inissianik tuniniaavik tatineeartorujussuusoq, inissiali sananeqarnissaat kiap akisussaaffigaa, Aqqaluaq B. Egede aperivoq.

Kommunip tamanna suliassarippagu, taava aningaasanut inatsisikkut Kommuneqarfik Sermersuup aningaasaliissutit kisitsisitalaqquvai, taamaasilluni suliassaq tamanna kommunip kivissinnaaniassammagu.

Kommunip tamanna suliassarinnigippagu Naalakkersuisut qinnuigai pitsaaneruserumik nalunaaqqullugit taava suliassaq tamanna kiap suliassarineraa.

Peqqinnissaqarfik taamaasiorsinnaavoq – kommunip taamaasioqusaanngilaq

Ukiup ataatsip missaata matuma siornatigut kukkunerisuiunermik ingerlatsiviup EY Grønlandip, Peqqinnissaqarfiup inissianik sulisuminut atugassaminik namminersortumit attartornera misissuiffigaa.

Tassani pineqarsimavoq attuumassuteqarpallaarnermut tunngasoq; ilaatigut pissutigalugu Peqqinnissaqarfiup inissiat selskabimut namminersortumit Sarfaarsuit A/S-imit attartorsimammagit, taannalu taamanikkut peqqinnissaqarfimmi aqutsisoqarfiup pisortaanit pigineqarpoq. Misissuinermi aqutsisoqarfimmi pisortaq pinngitsuutinneqarpoq, Peqqinnissaqarfiulli periusaa tamanna kommunillu periusaa assigiilluinnarput.

Selskabit inissianik attartortitsisartut namminersortut annersaat, Kommuneqarfik Sermersuup inissianik katillugit 416-inik attartortitsisimasooq, tassarpiaavoq Sarfaarsuit A/S, taannalu 2016-imi Manguaqqami Sarfaarsunnilu inissiat 132-it attartortinnissaannik isumaqatigiissuteqarsimavoq.

Aqqaluaq B. Egedep Naalakkersuisut aperai Peqqinnissaqarfik inissianik namminersortunit attartorsinnaappat, taava soq kommunip taamaasiorsinnaannginnersoq.

Inissiat akisuumik akilerlugit attartortilugit innuttaasunut akikitsumik attartorteqqinnerat 2020-imi kommunimut 11 millioner koruuninik akeqarpoq, Aqqaluaq B. Egedellu paaserusuppaa periuseq tamanna Peqqinnissaqarfimmut qanoq akeqarnersoq.

Naalakkersuisut apeqqtut suli akissuteqarfisimannngilaat.

kurt@sermitsiaq.gl

IA kommer sin borgmester i Nuuk til undsætning

Aqqaluaq B. Egede

har stillet en haglbygge af boligspørgsmål til Naalakkersuisut

beder han Naalakkersuisut om at give sit bedre bud på, hvem der så har opgaven.

Sundhedsvæsenet må - kommunen må ikke

For et års tid siden undersøgte revisionsfirmaet EY Grønland en sag om Sundhedsvæsenets leje af private boliger til brug som personaleboliger.

Den konkrete sag handlede om inhabilitet; blandt andet fordi Sundhedsvæsenet lejer boliger hos det private selskab Sarfaarsuit A/S, som er ejet af den daværende styrelseschefs mand. Undersøgelsen frikendte styrelseschefen, men Sundhedsvæsenets konstruktion er præcis magen til kommunens praksis.

Den største udlejer blandt de private selskaber, som til sammen har lejet 416 boliger til Kommuneqarfik Sermersuup, er netop Sarfaarsuit A/S, som i november 2016 indgik en lejekontrakt om 132 boliger på Manguaq og Sarfaarsuit.

Aqqaluaq B. Egede har spurgt Naalakkersuisut, hvorfor Sundhedsvæsenet må leje private boliger til genudlejning, når kommunen ikke må.

Konstruktionen med at leje dyrt og genudleje billigt koster kommunen 11 millioner kroner i 2020, og Aqqaluaq B. Egede vil vide, hvad denne praksis koster Sundhedsvæsenet.

Naalakkersuisut har endnu ikke svaret på spørgsmålene.

kurt@sermitsiaq.gl

Savaateqarneq annikitsumik kinguariatfusoq

Upernaaq silagissinnarluni aasap ukiallu nillerlunilu siallikkajunnera Neqi A/S-imut tunisat kinguariatfusoq

SAVAATEQARNEQ

Arne Mølgaard

arne@sermitsiaq.gl

Upernaaq ingerlanerani silaannaq pannerlunilu kissartuq Kujataani savaateqarnermut pitsaasuusimavoq. Taamaakkalu-artoq savaaqqat naatsiaallu ukioq manna tunineqartut ikinnerusimasut savanik toqoraavimmiit Neqi A/S-imiit oqaatigineqarpoq. Tunisatigit kinguariaateqalaarneq,

ilaatigit savaatillip ataatsip uninneranik, naatsiaanillu annerpaamik naatitsisartup annertusaanissaminut piareersaateqarneranik, kiisalu aasaanerani siallikkajunneranik peqquteqartoq, toqoraavimmiit oqaatigineqarpoq. Savaatillilli arlaqartut inerisaqqinnissamik siunertaqarmata, tunisat aappaagu qaffaqqikkumaartut, Neqi-miit neriullu-af-gineqarpoq. Salatinilli naatitsineq siuariarfiugaluartoq, roanik naatsiaanillu naatitsineq sumiiffinni assigiinngitsuni aamma kinguariatfusoq.

Ukiualuit matuma siornatigit ivinnik

savat nerisassaannik naatitsineq iluatsinngitsuujuassimagaluartoq, ukioq manna iluatsilluarmat nerukkaattissanik annertuumik pissarsiffiuvoq.

Savaaqqat amerlanerusut

Magnus Hansen, Tasilikuluumi, Qaqortup Igalikullu akornanniittumi, savaateqartoq, savaatillit peqatigiiffianni, Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissuni, siulersuisunut ilaasortaavoq.

Taanna ilaqtanilu 500-t sinnilaarlugit savaateqarpoq.

– Upernaaq sila siornamut naleqqiullugu pitsaaneruvoq, savanullu piaqqiortunut atoruminarsimalluni. Taamaattumik ukioq manna savaaqqat 680-it sinnilaarlugit Neqi A/S-imut tunivagut. Taakku siornamut naleqqiullugu amerlaneruppit, tamannalu naammagisimaarpara, Magnus Hansen oqarpoq.

Savaaqqalli amerlanerusut tunineqaraluartut, taamaattoq agguaqatigiissillugu oqinnerusut, tamannalu ukiaanerani siallikkajunneranik peqquteqarsimassasoq, taanna nassuiaavoq.

Tasilikuloq, Qassiarsuk, Igaliku, Sissarluttoq aamma Qaqortukuloq UNESCO-p nunanik eriagissassatut allattorsimaffianut ilannguneqarput.

Marloriaatingortut

Ivinnik naatitsineq ukioq manna iluatsilluarpoq, Tasilikuluumilu naatinneqartut siornamut naleqqiullugu marloriaatipajaavi naatinneqarsimapput. Magnus Hansen aasartinnagu Danmarmikimiit savanut nerukkaattissanik pisisarpoq. Iviilli naatinneqartut amerlammata neriukkaattissat tikisinneqartut ikinnerusut atussallugit naatsorsuutigaa.

– Nerukkaattissat tikisitagut ukioru aat-saat atornissaat ilimanarpoq, taamaattumik nerukkaattissaqarlupugut. Aammali

aappaagu Danmarkimiit nerukkaattissat pisiassagut ikinnerunissaat ilimanarpoq, taanna oqarpoq.

Magnus Hansen aappanilu pingasunik qitornaqartut, tamakkiinerusumik savaateqarnermik ingerlatippit, taamaattumillu namminneq taamaallaat atugassaminnik naatitsisarlutik.

Aasaq siallikkajuttoq

Tasilummi savaatilik, Otto Nielsen, Kujataani annerpaamik naatitsisartut ilagaat. Ukiorku manna salatit soorlu kinakål aamma spidskål iluatsilluurtumik naatippai, kisiannili roat naatsiaallu iluatsippallaarsimannigillat, tamannalu aasap ingerlanerani siallerajuppallaanerani nunallu nillerpallaanerani peqquteqartoq oqaatigaa.

– Juni siornamut naleqqiullugu nuna nillernerusimavoq, tamannalu naatsiaanik roanillu naatitsinermut pitsaasuusimannigilaq, kangerluppasinnerusunilu naatitsineq pitsaanerusimasimavoq, Otto Nielsen oqarpoq.

Taanna ilaqtanilu 500-it sinnilaarlugit piaqqiortunik savaateqarput, ukiorlu manna savaaqqat 600 sinnilaarlugit Neqi A/S-imut tunivaat.

Siuariartoqalaartoq

Ukioq manna Neqi A/S-imut savaaqqat tunineqartut 18.931-iupput siornalu 19.396-iusimallutik. Taakku tonsinngorlugit ukioq manna 184 tonsiupput, siornalu 190 tonsiusimallutik. Savaaqqat tunineqartut ikinnerulersimanagerat, savaatillip ataatsip unissimanageranik pissuteqarsimasinnaasoq, Neqi A/S-imi toqaraaviup pisortaa Ole Vestergaard oqarpoq. Toqaraavimmilu suliasa-qarlunissaq sulisullu piginnarnissaat qulakkeerniarlugu, ukioq manna savaaqqat iluatsuutillugit pisiniarfinnut nassiusuunneqartartut ikinnerut nassiuunneqarput,

Sofus Frederiksen Kalaallit Nunaanni nersussuaateqarnermik annerpaamik ingerlatqarpoq, ukiorlu namma nersussuit 58-it Neqi A/S-imut tunivai.

Sofus Frederiksen er landets største kvægavler og han har i år sendt 58 stykker kvæg til slagtning i Neqi.

Mindre nedgang for fåreholdererhvervet

Sæsonen startede med gode vejrforhold, mens dele af sommeren og sene efteråret bød på ustadigt vejr, der førte til en mindre nedgang i indhandlingen til Neqi

FÅREHOLDERE

Arne Mølgaard

arne@sermitsiaq.gl

Selvom det varme og tørre forårsvejr har skabt gode betingelser for fåreholdererhvervet i Sydgrønland, oplever slagteriet Neqi A/S i Narsaq en mindre nedgang i indhandlingsmængderne for lam og kartofler i år.

Ifølge slagteriet skyldes nedgangen primært, at en fåreholder har lukket ned i år, mens den største kartoffelproducent i år har valgt, at opprioritere byggeri af nye stalde og opbevaringsfaciliteter, ligesom en regnfuld sommer har haft en negativ påvirkning af årets kartoffelhøst. Der er dog flere fåreholdere, der arbejder på at udvide produktionskapaciteten, og Neqi er derfor

optimistisk og tror, at indhandlingsmængderne vil stige næste år. Mens salatdyrkning er i fremgang, var den regnfulde sommer årsag til en tilbagegang i dyrkning af roer og kartofler.

Der var store vejrmæssige problemer med alvorlige græsdyrkningsproblemer til følge for nogle år siden – men i år oplever fåreholderne generelt stor fremgang i dyrkning af græsfoder til får.

Flere lam

Magnus Hansen, der er fåreholder i Tasikuloq, der ligger i fjorden mellem Qaqortoq og Igaliku, er bestyrelsesmedlem i De Samvirkende Fåreholderforeninger.

Han og familien har lidt over 500 får i Tasilikuloq, der sammen med steder som Qassiarsuk, Igaliko, Sissarluttoq og Hvalsø (Qaqortukuloq) i 2018 blev udnævnt som

Unescos Verdensarv.

– Forårsvejret var betydelig bedre i forhold til sidste år, og det milde og stabile vejr skabte gode betingelser for læmmende får. Derfor solgte vi lidt over 680 lam i år til Neqi A/S, hvilket er flere end sidste år, og det jeg er tilfreds med, siger Magnus Hansen.

Selvom han solgte flere lam i år, var gennemsnitsvægten lavere end sidste år, hvilket sandsynligvis skyldes det regnfulde efterår, mener han.

Fordobling

Græshøsten er gået relativt godt for fåreholderne i år, og årets høst i Tasikuloq blev næsten fordoblet i forhold til sidste år. Magnus Hansen, der køber fårefoder fra Danmark allerede inden sommer, har derfor i år mulighed for, at fodre fårene med græs, som han selv har dyrket, og dermed spare på det importerede foder.

– Vi kommer først til at bruge det importerede foder til vinter, fordi vi har masser af græsfoder i år. Det betyder også, at vi køber mindre foder fra Danmark næste år, siger han.

Magnus Hansen, der har tre børn sam-

men med sin kone, har valgt at koncentrere sig udelukkende om får- og lammeproduktion, og dyrker dermed kun grøntsager og kartofler til eget forbrug.

Regnfuld sommer

Otto Nielsen, der er fåreholder i Tasiluk og én af de største landbrugere i Sydgrønland, har i år oplevet betydelig fremgang i salatprodukter som kinakål og spidskål, mens dyrkning af roer og kartofler har været i kraftig nedgang på grund af forholdsvis kold og regnfuld sommer.

– Jorden var koldere i juni i forhold til sidste år, og det førte til fald i roer- og kartoffelprodukter. Til gengæld var forholdene ideelle til salatdyrkning. Men jeg ved, at det er gået bedre for landbrugsdyrkingen inde fjordene i forhold til kystnære områder, siger Otto Nielsen, der sælger sine landbrugsprodukter til Pisiffik i Qaqortoq.

Otto Nielsen og hans familie har lidt over 500 læmmende får, og de har solgt lidt over 600 lam til Neqi A/S i år.

Mindre nedgang

Der er i år blevet indhandlet 18.931 lam

© Nammineq pigisaaq / Privat

– Ukioq manna salatiniq naatitsineq siuariarfigualuortoq, roanik naatsiaanillu naatitsineq kinguarfiuvoq, Otto Nielsen, ilaqtanilu Tasillummi savaateqarlutillu narsaateqarnermik ingerlataqarput.

– Mens vi oplever fremgang i salatproduktionen, var der fald i produktion af roer og kartofler i år, siger Otto Nielsen, der sammen sin familier er færeholder og landbrugsavler i Tasiluk.

nersussuit ukiumut 100-it missaat tunineqartariaqartut, taassuma oqaatigaa.

– Taamaattumik annertusaajuarnissarput imminullu akilersinnaanerusumik ingerlatsinissarput anguniartuassavarput, Sofus Frederiksen oqarpoq.

Ukioq manna nersussuit 63-it Neqi A/S-imut tunineqarput, taakku 7,5 tonsit misaannik oqimaassuseqarput. Nersussuarnik amerlanerpaanik Neqi A/S-imut tunisisartoq Brugsenimut tunisisarnissamut isumaqati-giissuteqarpoq.

– Savaatillit ilaasa nersussuaateqarnermik annikitsuinarmik ingerlatsisuusut, siunissami annertusaanissartik eqqarsaatigaa. Nersussuaateqarnerli suli maannamut annerusumik imminut akilersinnaanngitsut isikkoqarallarpoq, Ole Vestergaard oqarpoq.

Toqoraanerup nalaani Neqi A/S 90-it misaannik sulisoqartarpoq, maannakkullu 50-it missaat sulisorineqarput.

toqoraavillu suliarneqarlutik.

– Taamaaliornikkut ukiumut sulisut marluk missaat suliunnaarsinnagit piginnarsinnaalerpagut. Taamaattumik tunisat kinguarfiugaluartut, ukioq manna angusagut naammagisimaarpagut, Ole Vestergaard oqarpoq.

Ammattaq ukioq manna naatsiat tunineqartut ikinnerupput. Siorna naatsiaat 100 tonsit missaat tunineqarput, ukiorlu manna 80 aamma 90 tonsit missaat tunineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

– Tamanna Kujataani naatsiaanik annertunerpaamik naatitsisartup siunissami annertusaqqinniarluni piareersaateqarneranik pissuteqarpoq. Taamaattumik aappaagu

tunisat amerlanerunissaat naatsorsuutigaa-ra, toqoraaviup pisortaa oqarpoq.

Neqi A/S-ip ukiumut naatsiaat 90 tonsit missaat Brugsenimut, Pisiffimmut Pilersuisumullu tunisarpai. Ukiorlu manna tunisat ikinnerunerat pissutigalugu, naatsiat chip-siliarineqartarnissaanik pilersaaruteqarneq kinguarktikkallarpoq.

Nersussuaatillit amerlanngitsut

Sofus Frederiksen Narsap Iluani Kalaallit Nunaanni nersussuaateqarnermik ingerlataqartut annertunerpaartaannik ingerlataqartuuvuq. Taanna 2004-imi pingasunik nersussuaateqarluni aallartipooq, maannak-

kullu 300-t sinnerlugit nersussuaateqarluni. Taassuma ukioq manna nersussuit 58-it Neqi A/S-imut tunivai. Nersussuaateqarnerli imminut akilersinnaasumik ingerlassappat,

mod 19.396 sidste år til Neqi A/S. Det svarer til 184 tons lam i år, mod 190 tons sidste år. Men denne nedgang skyldes formentlig, ifølge Ole Vestergaard, der er fabrikschef i Neqi A/S, at der er en enkelt færeholder, der er lukket ned. Men i forsøg på at modvirke den negative udvikling, har Neqi A/S blandt andet besluttet at begrænse salg af hele lam til butikkerne i år, og til gengæld beholde flere lam, som vil blive produceret til forskellige lammeprodukter på fabrikken til butikkerne.

– Og bare den beslutning gør, at vi fastholder én eller to medarbejdere på årsbasis. Så i betragtning af situationen er problemet ikke så stort, siger fabrikschefen.

Udover nedgang i lammeproduktion er der ligeledes en nedgang i indhandling af kartofler i år. Neqi A/S forventer at få mellem 80 og 90 tons kartofler i år, hvorimod der blev indhandlet lidt over 100 tons sidste år.

– Det skyldes blandt andet, at den største kartoffelavler i Sydgrønland, har fokuseret på, at fremtidssikre sin drift ved at bygge nye stalde og opbevaringsfaciliteter til kartofler.

– Så vi vurderer, at indhandlingsmængderne igen stiger næste år, siger han.

Neqi A/S plejer at sælge op mod 90 tons hele kartofler til Brugsen, Pisiffik og Pilersuisoq. Det betyder dermed, at idéen om at forarbejde kartoflerne til chips, bliver sat til

side i øjeblikket.

Få kvægavlere

Sofus Frederiksen, der er Grønlands største kvægavler i Narsap Ilua, ved Narsaq, startede kvægavl i 2004, med tre kvæg og har i dag omkring 300 kvæg. Han solgte 58 kvæg til Neqi A/S i år, men der skal sendes omkring 100 til slagtning, før kvægavl bliver en rentabel forretning, vurderer han.

– Vi vil fortsat bestræbe os på at opnå vækst og dermed øge rentabilitet i vores kvægdrift, siger Sofus Frederiksen.

Neqi A/S har i år fået 63 stykker kvæg til slagtning, der svarer til omkring 7,5 tons kød, hvor størstedelen af kvæget, kommer fra én kvægavler, som har en direkte aftale med Brugsen.

– Der er kun én større kvægavler, der avler i større omfang i Sydgrønland. De færeholdere, der også avler kvæg i mindre omfang, taler om, at udvide lidt, siger Ole Vestergaard, der samtidig påpeger, at kvægavl stadig kan være en risikofyldt investering for færeholdere i Sydgrønland.

Neqi A/S har beskæftiget omkring 90 personer i slagtesæsonen, mens antallet er gået ned til omkring 50 på nuværende tidspunkt.

© Nammineq pigisaaq / Privat

– Ukioq manna savaaqqat 680-it missaat Neqi A/S-imut tunivagut, toqoraavimmillu suleqateqarnerput pitsaasut nalilersinnaavara, Magnus Hansen, ukiut 30-t missaanni Tasilikuluumi najugaqarsimasooq, oqarpoq. Taanna ilaqtanilu nammineq atugassaminnik naatitsisarput.

– Vi solgte lidt over 680 lam i år, og jeg er meget tilfreds med vores samarbejdet med Neqi A/S, siger Magnus Hansen, der har boet i Tasilikuloq i tredive år. Han og hans familie dyrker kartofler og grøntsager til eget brug.

Lokale lam i Nuuk

Nystartet fåreholdersted nær Nuuk er kommet godt i gang og har i år leveret 800 lam til Brugseni

FÅREHOLDER

Jesper Hansen

jeps@dovregubben.dk

Lokalt producerede lam fra Neriunaq er i efterårets løb blevet en rigtig sællert i Brugseni i Nuuk.

Lammene bliver leveret af fåreholderen Angutimmarik Hansen, der etablerede fåreholderet i 2018 med 400 moderfår i Neriunaq, der ligger lige over for Kapisillit godt 70 kilometer fra Nuuk.

– Fårene trives i området og har det rigtig godt, siger Angutimmarik til Sermitsiaq.

Fulde omdrejninger

Det er andet år, at Angutimmarik Hansen slagter lam i efteråret. Sidste år blev det kun til 320 lam, fordi unge får ikke læmmer så mange lam, men nu er produktionen oppe på fulde omdrejninger, så det er i år blevet til hele 800, som er blevet solgt til Brugseni.

– I alt blev det omkring 1.500 kg kød, som kunderne har taget imod med kyshånd, fortæller sortimentschef Randi Vestergaard Evaldsen fra Kalaallit Nunatta Brugseni.

– Kødet bliver solgt fra disken i slagterafdelingen. Det er enormt populært, men vi gør også meget ud af det.

– Under den første slagtning tog vi til Neriunaq sammen med to butikslagtere, vores uddeler, vores marketing- og kommunikationschef samt mig selv, for vi mener, at det er vigtigt med en god forståelse for det produkt og det store arbejde, der ligger bag.

Flere slagtninger

Selve slagtningen er foregået over flere gange i løbet af efteråret, så der altid har været frisk lammekød i køledisken.

Det er Angutimmarik og hans hjælpere, der selv står for slagtningen – og han sørger også for logistikken, som primært er foregået med RAL's bygdeskib, siger Randi Vestergaard Evaldsen.

– For kunderne er det en enestående oplevelse. Fersk lammekød fra Kapisillit Kangerluat er jo noget helt nyt i Nuuk. Ikke helt uventet er det køllerne, som er blevet den helt store salgsvare, men vi sælger alt kødet og har også hjerner, hoveder, lever og mellemgulv – og det er alt sammen noget, der falder i kundernes smag.

– Det er en glæde, at vi som 100 procent ejet grønlandsk virksomhed også kan levere grønlandske varer til vores kunder.

Vinterfodring

Angutimmarik Hansen fortæller, at fårene og lammene om sommeren går rundt i fjeldene omkring Neriunaq, hvor de græsser. Om vinteren bliver de fodret – dels med Angutimmariks eget hø, dels med foder udefra, for han er ikke selvforsynende. Cirka halvdelen af vinterfoderet er købefoder.

– Om vinteren har fårene mulighed for at komme indendørs – og det er de som regel om natten, men det er noget, fårene selv finder ud af, fortæller fåreholderen, der har stald og maskinhal i forbindelse med det gamle fiskehus i Neriunaq.

Angutimmariks får er også blevet populære blandt de mange vandreturister i området.

– Mange stopper op og fotograferer, når de ser fårene – og mange af vandrerne vil også gerne have en snak om fåreholderet. Folk er meget nysgerrige – men på gode måde, siger Angutimmarik Hansen.

Han har også et samarbejde med Tupilak Travel i Nuuk, der året rundt tilbyder dagsture til Neriunaq og Kapisillit.

Savat savaaqqallu Neriunami iluarusulluinnartut, savaatilik Angutimmarik Hansen oqaluttuarpoq.

Får og lam stortrives i Neriunaq, fortæller fåreholder Angutimmarik Hansen.

Neriunami savaatilik nutaaliaasumik savat inaateqarlunilu maskiinaasiveqarpoq.

Fåreholderen i Neriunaq har etableret sig med moderne staldbygning og maskinhus.

Angutimmarik Nuup eqqaani savaateqarfittaamini ukioq ingerlalluarsimasooq kingumut qiviarsinnaavaa.

Angutimmarik kan se tilbage på en god sæson på sit nye fåreholdersted nær Nuuk.

Savaateqarfik Neriunaq Kapisillit Kangerluata qinnguaniippoq, Kapisilinnullu isikkiveqarluni.

Fåreholderstedet i Neriunaq ligger i bunden af Kapisillit Kangerluat med udsigt til Kapisillit.

Savaaqqat Nuup Kangerluaneersut Nuummi pisiassaasut

Savaateqarfik aallartinneqaqqammersoq Nuup Kangerluaniittoq aallartilluarpoq, ukioq mannaluk savaaqqanik 800-nik Brugsenimut tunisaqarluni

SAVAATILIK

Jesper Hansen

jeps@dovregubben.dk

Savaaqqat Neriunaneersut ukiaq manna Nuummi Brugsenimi pisiariortorneqarluput.

Savaaqqanik tunisisoq tassaavoq Angutimmarik Hansen. Taassuma savaateqarfik 2018-imi pilersippaa, savanik arnavissanik 400-nik Neriunamut tikisitsinermigut. Neriunaq Kapisillit akiatungaaniippoq, Nuummit 70 kilometerinik ungasissusilimmi.

– Savat iluarusullutik tamaani uumalluarput, Angutimmarik Sermitsiamut oqarpoq.

Ingerlalluartoq

Angutimmarik Hansen ukiup aappassaanni savaaqqanik ukiakkut toqoraavoq. Savaaqqat siorna toqoraneqartut taamaallaat 320-

upput, savammi ukiukinnerit piaqqiorpallaarneq ajoramik, maannali tunisassiorneq tamakkiisumik ingerlallualerpoq, ukioq mannaluk savaaqqat 800-t Brugsenimut tunineqarlutik.

– Savat neqaat katillugit 1.500 kiilut misaanniittut pisisartut ajorinnigivippaat, nioqutissanut immikkoortitikkanut pisortaq Randi Vestergaard Evaldsen Kalaallit Nunaanni Brugsenimeersoq oqarpoq.

– Savaaqqat neqaat neqaarniarfimmi neriviusamit tuniniarneqarput. Pisiarineqarusuttorujussuupput, aammami ussasaarutigilluaratsigik.

– Toqoraaneq siulleq aallartimmat Neriunamukarpugut, tamatumani peqatigalugit pisiniarfimmi neqaarniat marluk, pisiniarfimmi pisortarput, tuniniaanermut attaveqatigiinnermullu pisortaq, uangalu, tassami isumaqaratta tunisassiamut tamatumunngalu suliarujussuarmut tunuliaqtaasut paasilluarnissaat pingaaruteqartoq,

Toqoraanerit amerlanerusut

Savaaqqanik toqoraaneq ukiaanerani arlaleriarluni ingerlanneqartarpoq, taamaalliluni savaaqqat neqaat nutaat tamatigut nillataartitsivimmi ammasumi pisiassaasarlutik.

Angutimmarik ikiortaalu toqoraanermik isumaginnittuupput – aamma nassiunneqartussanik piareersaaneq, nassiussinerlu RAL-ip nunaqarfinnut pajuttaataanik annerusumik pisarluni, Randi Vestergaard Evaldsen oqarpoq.

– Pisisartunut asseqanngitsumik misigisassaavoq. Tassami savaaqqat neqaat Kapisillit Kangerluaneersut Nuummi nutaarlunnaammata. Naatsorsuutigimisaarneqartut quttoqqat tunisaalluarput, savaaqqaneersulli tamaasa tuniniarpavut, soorlu uummataat, niaqui, tingui aamma kanajaa-taat – tamakkulu pisisartunit piumaneqarlunnarput.

– Suliffeqarfittut kalaallinit 100 procentimik pigineqartutut pisisartutsinnut nioqutissanik Nunatsinneersunik tuniniaasinnarnerput nuannaarutigeqarput.

Ukiukkut nerukkaasarneq

Angutimmarik Hansen oqaluttuarpoq, savat savaaqqallu aasaanerani asimi Neriunap

eqqaani angalaarlutik ivigartortartut. Ukiukkut nerukkarneqartarput – ilaatigut Angutimmarium nammineq naatitaannik ivikkannik, ilaatigullu nerukkaatissanik tikisitanik, tassami nammineq pilersortuunnginnami. Ukiuunerani nerukkaatissat affaasa missaat pisiarisarpai.

– Savat ukiukkut savat inaanniinnissaminnut periarfissaqarput – annerusumillu unnuanerani tassaniittarlutik, savalli nammineerlutik tamanna isumagisarpaat, savaatilik oqaluttuarpoq, taanna savat inaateqarpoq Neriunamilu aalisakkeriviusumasi maskiinaasiveqarluni.

Angutimmarium savaatai tamaani pisumik angalaartartunit aamma nuannarineqarlualersimapput.

– Amerlaqisut savat takugaangamikkit uneriartut assilisarpaat – pisummillu angalaartut amerlasuut savaateqarneq pillugu oqaloqatiginnikkusuttarlutik. Inuit paasisaqarusuttorujussuusaramik – tamannali ajoqutaanani pitsaasuusoq, Angutimmarik Hansen oqarpoq.

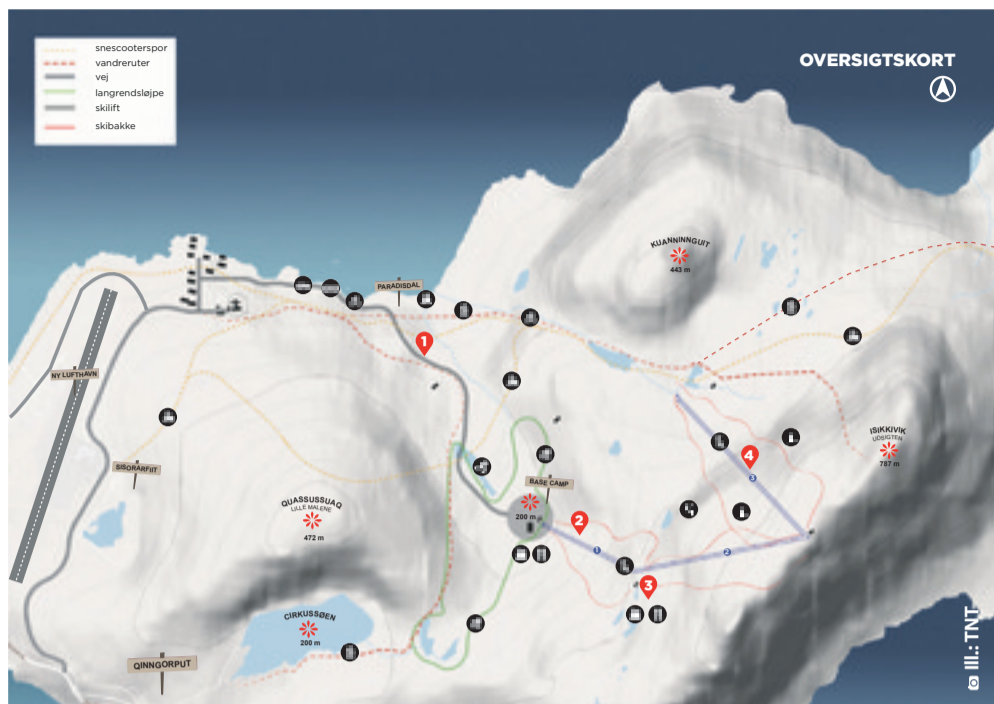
Taassuma aamma Nuummiittoq Tupilak Travel suleqatigaa, taakkulu ukioq kaajallalugu Neriunamut Kapisilinnullu ulluinnarlutik angalaarusuttunut neqerooruteqartarlutik.

suluk nutaaq saqqumnerpoq

Nyt **suluk** er udkommet

PLANLÆGNING

Arctic Park kusanarpoq, sangusaartartulli klubbianni NS-84-imi siulittaasoq Jens Kristian Berthelsen, aamma kommunalbestyrelsimut ilaasortaasoq Sisorarfillu siulersuisuini ilaasortaasoq, isumaqarpoq inissisimaffissaatut pilersaarutigineqartoq sisoraatiniq sangusaarnermut, freestylernermut snowboardernernullu naleqqulluanngitsoq.

Arctic Park er flot, men alpklubben NS-84's formand, Jens Kristian Berthelsen, der også er medlem af kommunalbestyrelsen og af Sisorarfiits bestyrelse, mener ikke at det planlagte område til alpin ski, free style og snowboard er velegnet.

Jens Kristian Berthelsenip Quassussuarmi sisorartarfiup maanna atuuttup annertusarnissaa piumaneruvaa, sisorartarfiup nunani tamalaani atugaasup kujataani qaqqap qoorua ilanngullugu.

Jens Kristian Berthelsen vil helst udbygge det nuværende skicenter på Quassussuaq (Lille Malene) og inddrage kløften syd for den nuværende internationale bane.

Arctic Park sangusaarnermut, super G-mut, Freestylemut snowboardimulluunniit naleqqutinngilaq

Suliniumm, nunani tamalaani sisoraatiniq timersuutitut piumasaqaataasunik naammassinninngitsumut, aningaasat atorniarneqartut amerlavallaqaat, taamatut nalilippit sisorartartut snowboardertartullu arlallit

TIMERSORNEQ

Poul Krarup

krarup@sermitsiaq.gl

Kommuneqarfik Sermersuumi 2021-imut missingersuummut isumaqatigiissut, oktobarip 23-ianni akuersissutigineqartoq, naapertorlugu kommunip sunngiffimmi timersornermilu sammisassat ineriartortinnissaat sulissutiginiarpaa. Kommunimi timersortartut tamarmik tamanna nuannaarutigaa. Suliniulli ataaseq isumaqatigineqanngilaq, tassa Quassussuup tunuani Arctic Parkiliarinarneqartoq, kommunalbestyrelsimi ilaasortanit amerlanerussuteqartunit taparserneqartoq. Suliniut taanna TNT-mit suliarineqarsimavoq. Sisorarfiit uluinnarni aqutsisui, Morten Jørgen Heilmannimit siulittaaffigineqartut, suleqatigalugit. Partiit isumaqatigiissuteqartut suliniut akersaaraluaaraat taamaallaat Quassussuup tunuanut aqquinermut tassani lejrskolimi illuaqqanut, kiisalu suliniutip pilersaaruisorneqarneranut aningaasaliisoqarsimavoq. Tamatumani saniatigut ukiuni missingersuteqarfusuni tulliuuttuni suliniumm aningaasaliissuteqartoqarsimavoq, aningaasali sumorpiat atorneqassanersut allasimangilaq.

Allamut inissillugu

Sisorarfiilli siulersuisuini ilaasortat ilaat oqarput tusarniaavigineqarsimanatik suliniummullu peqataatinneqarsimanatik isummaminnik saqqummiussinissaminnut, pingaartumillu pineqarput sisoraatiniq timersuutit soorlu sangusaarneq, super G, freestyle aamma snowboard.

– Sisorarnermi løjpit, Arctic Parkimi siunnersuutigineqartut, naammattumik pitsaassuseqanngillat, taamatut oqarpoq Jens Kristian Berthelsen, taannalu Siumut tunuliaqutaralugu kommunalbestyrelsimut ilaasortaavoq sisorartartullu klubbianni N-84-imi siulittaasuullunilu Sisorarfiit siulersuisuini ilaasortaavoq. Taanna ilaatigut taparserneqarpoq Sisorarfiit siulersuisuini ilaasortanit Klaus Frederiksenimit Aputsiaq Kristensenimillu, taakkualu isumaqarput kommunip siunissami sisorartarfissaa Kangerluarsunnguup kujataanut, Kang Skicenterip inissisimaffigisaanut, inissinneqartariaqartoq.

Jens Kristian Berthelsen isumaqarpoq suliniutikkut tassuuna kommunip namminersortut suliniutaat Kang Skicenter, snowboardernissamut, freestylernissamut, sisoraatiniq sangusaarnermut sisoraatiniq oqilaniunnissamut ilaalu ilanngullugit, inissisimallu arnerujussuaq, unammillerniaraa. Tassani atortut ullumikkut kommunip suliffeqarfiutaanit assigiinngitsunit atuarfin-

nilu atorneqartarput, taanna ilanngullugu oqarpoq.

Sisorarnermi løjpit naammattumik pitsaassuseqanngillat

– Arctic Parkimik suliniut inunnit, løjpinik majuartaatinillu akisoorujussuarnik inissiffiginiakkami, sangusaarnermik snowboardernermilluunniit ingerlatsisimanningsunit suliarineqarsimavoq. Suut pineqarnerisut ilisimannigilaat, Jens Kristian Berthelsen naliliivoq, tupigusuutigaa inuit Sisorarfiit siulersuisuini ilaasortat, pissutsinik ilisimannittut, akulerutsinneqarsimannigimata.

– Arctic Parkip inissisimaffissaanut siunnersuutigineqartumi sangusaarnermilu løjpit nutaat inissisimaffissaani sangusaarnermi nunatsinni pissartannorniutsitsisarsimavugut. Pissartannorniutitsinerillu takutittarsimavaat tamanna sangusaarnermut naleqqutinngitsoq, tassa løjpit sivingasuujoriarlutik nalimuasseriartut qummukalaariartut ammut sisuffissanngooqittarmata. Sisorarfiimmi taamaattumi sangusaarnermik unammisitsisoqarsinnaanngilaq, taamatuttaarlu snowboardimik freestylernermilluunniit unammisitsisoqarsinnaanani, Jens Kristian Berthelsen naliliivoq, taaneqareersutullu tamanna misilittagaqarfiga, taannalu Aputsiaq Kristensenimut, freestylertartut snowboardertartullu klubbiantit Snowball-imeersumit taparserneqarpoq, taannalu oqarpoq:

– Snowboardertartut sangusaartartulluunniit Arctic Parkimik aalajangiinermi akulerutsinneqarsimannigillat, aammalu aperineqarsimanatik tamanna snowboardertartumut sangusaartartumullu piumasaqaatitsinnut naapertuunnersoq.

Atorsinnaanngilaq

Klaus Frederiksen, aamma Sisorarfiit siulersuisuini ilaasortaasoq oqarpoq:

– Suliniut isumaqatiginngilaa. Suliniutilli ingerlanneqarnerani tamakkiisumik peqataasimannigilanga aammalu taanna pillugu ataatsimiinnerni tamani peqataasarsimananga.

Taamaasilluni tamakkiisumik akulerutsinneqarsimannigilanga. Isumaqqanngilangali suliniut taanna tamanut iluaqutaassasoq. Suliniut sisoraatiniq oqilaniunermut naleqqulluarualuarpoq, qularutigaaqarsimavoq, isumaqqanngilangalu sisorartartut amerlaneruleranerannik kinguneqarumaartoq.

Tamatuma saniatigut ersissutigaa tassuunakkut takornarialerisut namminersortut, kommunimit unammillerneqarqussaanngitsut, unammillerneqarlutik peersinneqassasut, Klaus Frederiksen oqarpoq.

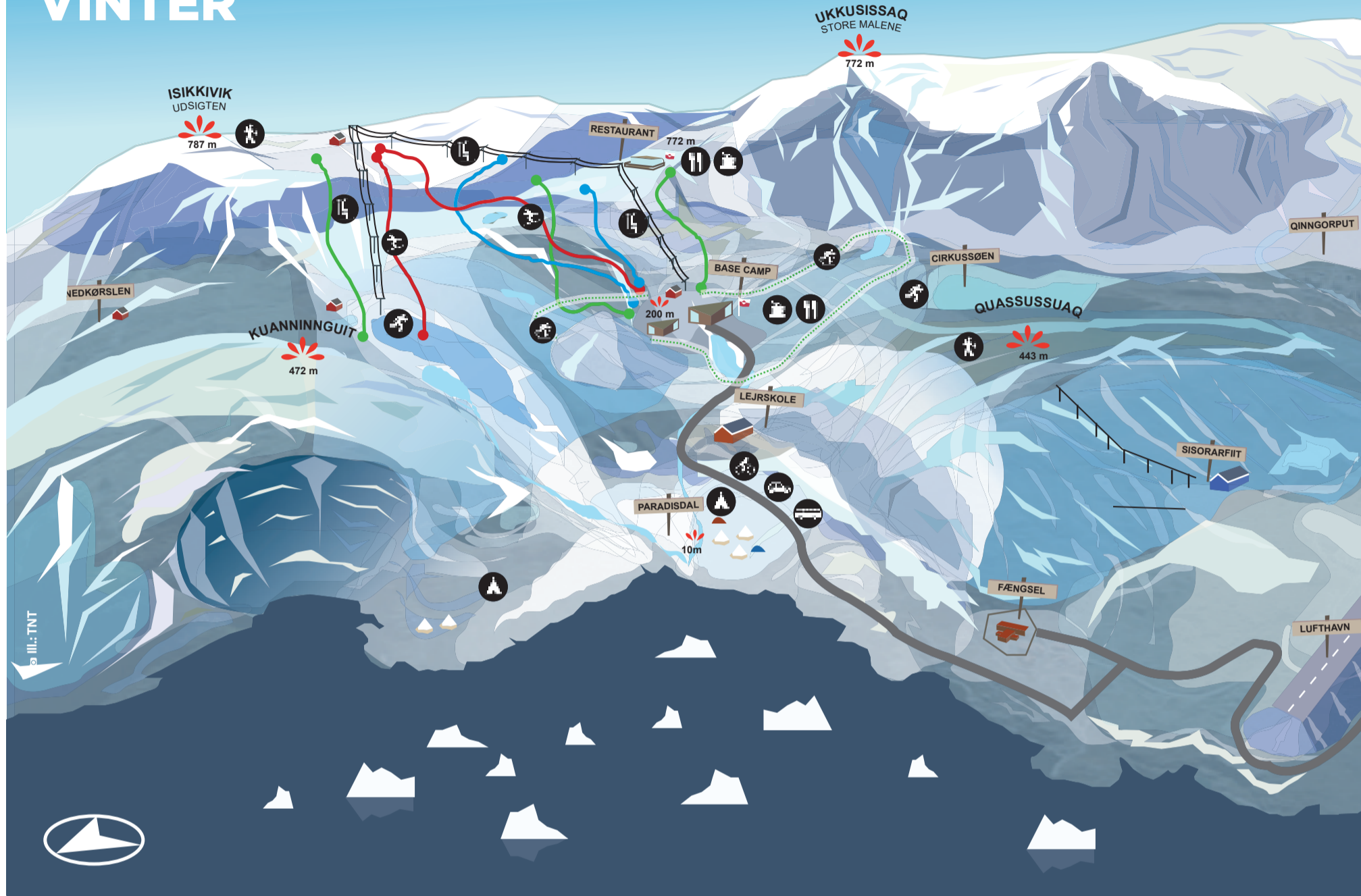
Aningaasaqarnera naleqqutinngilaq

Jens Kristian Berthelsen aamma isumaqarpoq aningaasaqarnera naleqqutinngitsoq.

– Missingersuutigineqarpoq Arctic Park 300 millioner koruuninik akeqassasoq. Sisorarnermik timersuutitut, siunissamut qulakkiigaanngitsunut atussallugit aningaasarpassuupput, aammattaarlu sangusaartartut ima amerlatiginngillat iluamik akilersinnaassanani. Aningaasartut amerlanerpaartaat majuartaatinik atuisartut matussutissittussaavaat, Jens Kristian Berthelsen tikkuavaoq.

– Aputsiaq Kristensenip siunnersuuta inassutigerusupparput, tassa Quassussuarmi sangusaarnermut neqeroorutit nangiinnaqanassasut løjpit maanna pigineqartut

VINTER

Ukiup ataatsip matuma siornatigut, 2019-imi novembarimi, Arctic Park imatut saqqummiunneqarpoq:

»Sisorarfiit Nuup tulluusimaarutigalugu takorluugaq Arctic Park saqqummiuppaa.

Takorluugaavoq Nuup timaa periarfissagissaartoq atorneqassasoq, nuna sisorariartarfinngorlugu ornittagannortillugulu.

Pineqarput Quassussuup tunua Ukkusissallu tunua. Takorlooriarsiuk sumiiffik, ilaqutariit tamarmik pinngortitami alianaatsorsuarmi soqutigisaminnik sammisaqarfigisinnaasaat, ilaatigut sangusaartarfilik, sisoraatiniq oqilaniuttarfilik, snowboardertarfilik, sukuutsertarfilik, oqattaasaatigaluni sisoraatiniq oqilaniuttarfilik, pisuttuuttarfilik, mountainbikertarfilik, lejrskolertarfilik, illuaraqarfilik, majuartaatilik ukioq naallugu takomarianit atorsinnaasumik immaqalu neriniartarfilik Ukkusissanut isikkivilimmik». Pilersaarut 2019-imi novembarip 25-ianni kommunalbestyrelsiq ullormi sammisaqarfiani saqqummiunneqarpoq.

Kommunalbestyrelsimut ilaasortaq Uju Petersen imatut qisuariarpoq:

»Isuqaarpunga pilersaarut suliniutaasoq pitsaalluartaq, isumassarsiartu tamanna taperserpara, innuttaasunik tamanik sutigut tamatigut attuimmat. Tassami pingaartumik maluginiagassaq tassaavoq taanna takomarianut ussataalersinnaamat, kingorna periarfissanik allanik ineriartortinneqarsinnaasoq». Pilersaarut maanna kommunip 2021-imut missingersuutaanut ilanngunneqarsimavoq.

For et år siden i november 2019 blev Arctic Park præsenteret således:

»Sisorarfiit Nuuk kan med stolthed præsentere visionen, Arctic Park.

Visionen er at bruge Nuuks mulighedsrige bagland og forme landet til en ski og park område. Det er området bag Lille Malene (Quassussuaq) og Store Malene (Ukkusissat). Forestil dig et sted, hvor alle i familien får deres interesser til gode set i naturskønne omgivelser, hvor der er mulighed for blandt andet alpin, langrend, snowboard, skøjtebane, skiskydning, vandreruter, mountainbike, lejrskole, hytteområder, helårslift som kan bruges til turister og evt. restaurant ude ved udsigten på store Malene».

Projektet blev præsenteret på kommunalbestyrelsens temadag 25. november 2019.

Kommunalbestyrelsesmedlem Uju Petersen reagerede således:

»Jeg synes, at projektet er et rigtig godt initiativ, og jeg kan tilslutte mig ideen, da det vil berøre alle borgerne på alle punkter. Det, man især skal bemærke, er jo, at det kan blive en turistattraktion, som man senere hen kan udbygge med andre muligheder».

Nu er projektet med i kommunens budget for 2021

atorlugit tamannalu annertusarlugu majuar-taaterlugu aammalu sisorartarfiup nunani tamalaani naapertuuttup kujataani qaqqap qooruani unammisarfirmik løjperlugu. Sisoqarissut arlallit ullumikkut qaqqap qoorua taanna atortarpaat. Tamatuma saniatigut qaqqap sivingarna annertunerusoq takomarianut meeqqanullu aammalu sangusaarluni løjpinut atorneqassaaq. Sisorarfiit aputilersuutit annertunerujussuarmik atussavaat, taamaasilluni sivisunerusumik sisorartoqarsinnaalluni sisorarfissami anner-tunerusumi. Sisorarfik nunani tamalaani atorneqartartoq ukiuni arlalinni atorneqar-simangilaq, aputilersuutit sivisunerusumik ammatinnissaannut akissaqarsimangim-mat, Jens Kristian Berthelsen nangilluni oqarpoq.

Siunissamut pilersaarut

Taassuma siunnersuutigaa kommuni Sisorarfiillu siunissamut nutaamik pilersaarusiussasut, Kang Skicenterillu aallartiffiani pilersaarummik tassunga assingusumik sanallutik.

– Sisorarfinnut illoqarfiup immikkoortua nutaaq ineriartortinneqareerpat aqquseq qaqqap avaqqullugu Kangerluarsunnguamut ingerlateqqinneqassaaq. Kangerluup qeqqani akianut ikaartarfiliortoqassaaq maannalu Kang Skicenterip, namminersortunit pigineqartup, inissisimaffianut aqquinniortoqassalluni. Tassani ullumikkut arfineq-marlun-nik illuaraqarpoq, pilersaarutigineqarporlu illuaqqat qulinngortillugit amerlineqassasut. Tamatuma saniatigut centeri anner-tuunik pilersaaruteqarpoq ilaatigut majuartaammik, sisoraatiniq oqilaniunnermi løjpinik, qimuttunik kiisalu aasaanerani

sammisassanik. Tamanna kommunip Sisorarfiit peqatigalugu allisarnissaa pilersaarusiorsinnaavaa nutaamik sisorariartarfinngorlugu timersortarfinngortillugulu. Tamanna timersuutitut tamanut naleqqulluartaavoq, kommunalbestyrelsimilu amerlanerussuteqartut tamanna tapersersorus-savaat, Jens Kristian Berthelsen nalilivoq, taannalu aamma isumaqarpoq taanna sisorarnermik timersuutitut siunissamut aaqqiissutissatut pitsaanerujussuussasoq, Quassussuup tunuani Arctic Parkiliornermit.

Inissiaqarfimmik annertusarlugu

– Arctic Parkimut eqqarsaatigalugu taper-sorsorparput Quassussuup tunuani sisoraa-tiniq oqilaniuttarfinnik ilaalu ilanngullugit løjpiortoqarnissaa, immaqalu Quassussuup tunuata tungaanut aqquinniornissaaq.

Tamanna aamma mountain bikernissamut nalinginnaasumillu qaqqami pisuttuarnis-samut, trekking, ingerlatassanullu assingu-sunut naleqquttortuujussuussaaq. Mianer-suunneqassaarli pisortat aningaasaataat atorlugit namminersortit ingerlataata Kang Skicenterip, annertusarniarneqaleruttortup, unammillerneqarnissaa. Tamanna naleqqu-tissannigilaq kommunillu politikianut naapertuunnaviarnani. Taamaattumik siun-nersuutigissavara TNT sisorariartarfirmik sananani Quassussuup tunuani inissialor-nissamut kiffartuussivissanullu pilersaarusiussasoq. Tamanna atorfissaqartipparput innuttaasut amerliartornissaannut pilersaarummumut. Najugaqarfimmi sisoraatiniq oqilaniuttarfiortoqarsinnaavoq. Tamanna Norgemi sumiiffinnilu amerlasuuni, sisoraatiniq timersornermik ingerlatsiffiusuni, nalunngilarput. Taamaasiornikkut tamanna pilerinarneruliinnassaaq, taanna nalilivoq.

Arctic Park er ikke velegnet til hverken slalom, super G, freestyle eller snowboard

© Naminneq pigisaaq / Privat

Det er alt for mange penge at kaste i et projekt, som ikke vil opfylde kriterierne for de alpine sportsgrene på internationalt plan, vurderer flere skiløbere og snowboardere

■ IDRÆT

Poul Krarup

krarup@sermitsiaq.gl

I følge budgetforliget i Kommuneqarfik Sermersooq for 2021, der blev vedtaget den 23. oktober, vil kommunen arbejde på udvikling af fritids- og idrætsområdet. Det er alle idrætsudøvere i kommunen glade for. Men der er uenighed om et af projekterne nemlig Arctic Park bag ved Quassussuaq (Lille Malene), som et flertal i kommunalbestyrelsen støtter. Projektet er udarbejdet af TNT i samarbejde med Sisorarfiits forretningsudvalg med Morten Jørgen Heilmann som formand. Selv om forligspartierne nikker ja til projektet, er der

i budgettet dog kun bevilget penge til en vej til området bag ved Quassussuaq (Lille Malene) og til hytter til en lejrskole i området samt til at udarbejde selve projektet. Desuden er der bevilget penge til projektet i overslagsårene, men det fremgår ikke præcist hvad pengene skal bruges til.

En anden placering

Men nogle af bestyrelsesmedlemmerne i Sisorarfiit siger, at de ikke er blevet hørt eller har været en del af processen og fået lov til at give deres input, og det handler især om de alpine sportsgrene som slalom, superGA, freestyle og snowboard.

– De alpine løjper, der foreslås i Arctic Park, er ikke gode nok, siger Jens Kristian Berthelsen, der er medlem af kommunalbestyrelsen for Siumut og formand for den alpine klub NS-84, og som er med i bestyrelsen for Sisorarfiit. Han støttes af blandt andre Klaus Frederiksen og Aputsiaq Kristensen, der begge er med i Sisorarfiits

bestyrelse, og som mener, at kommunens fremtidige skicenter bør placeres i det område syd for Kobbefjorden, hvor Kang Skicenter ligger.

Jens Kristian Berthelsen vurderer, at kommunen med dette projekt vil konkurrere med det private initiativ i Kang Skicenter, der ligger i et meget bedre område for snowboardere, freestyl, slalom og langrend med videre. Faciliteterne bruges i dag af kommunens forskellige institutioner og skoler, tilføjer han.

De alpine løjper er ikke gode nok

– Arctic Park projektet er lavet af mennesker, som ikke har løbet alpin eller stået på snowboard i det område, hvor man vil lægge de fremtidige løjper og de fremtidige skilifte, der er meget dyre. De ved ikke, hvad de taler om, vurderer Jens Kristian Berthelsen, og undrer sig over, at de personer i Sisorarfiits bestyrelse, som har kendskab til forholdene ikke er blevet inddraget.

– Vi har holdt Alpin-GM i det område, hvor Arctic Park foreslår, at de nye alpine løjper skal ligge. Og det viste, at området ikke er ikke egnet til alpin, fordi løjperne går ned og flader ud og går lidt op igen, før man igen kører ned. Man kan ikke lave alpine konkurrencer i et sådant terræn og heller ikke snowboard- eller freestyle-konkurrencer, vurderer Jens Kristian Berthelsen, der som nævnt har erfaring med dette, og han støttes af Aputsiaq Kristensen fra freestyle og snowboard klubben Snowball, der siger:

– Hverken snowboardere eller alpinskiøbere har været inddraget i at beslutte Arctic Park og om området egner sig til vores krav til en snowboardbane og alpinbane.

Dur ikke

Klaus Frederiksen, der også er med i bestyrelsen i Sisorarfiit siger:

»Jeg er ikke tilhænger af projektet. Men jeg har ikke været 100 procent med i processen og har heller ikke været med til alle møder, hvor man har drøftet dette.

Jeg har således ikke været fuldt ud inddraget. Men jeg mener ikke, at dette projekt vil gavne alle. Godt nok vil projektet være velegnet til langrend, men jeg tvivler på, at det er velegnet til alpin, og jeg tror ikke, at det vil medføre flere skiløbere.

Desuden frygter jeg, at det vil udkonkurrere private turist aktører, som kommunen ikke må konkurrere med«, siger Klaus Frederiksen.

Økonomien er ikke i orden

Jens Kristian Berthelsen mener heller ikke at økonomien er i orden.

– Budgettet på Arctic Park er på 300 millioner kroner. Det er mange penge at bruge på et alpint projekt, som ikke er fremtidssikret, og hvor der ganske enkelt ikke er nok alpine brugere til, at det kan forrentes ordentligt. Det er skiliftens brugere, som skal forrente størstedelen af udgifterne, påpeger Jens Kristian Berthelsen.

– Vi vil anbefale Aputsiaq Kristensens forslag om, at man fortsætter de alpine tilbud på Quassussuaq (Lille Malene) med de nuværende løjper og udbygger det område med en skilift og med en konkurrence løjpe i kløften syd for den internationale bane. Flere af de gode løbere bruger i dag kløften. Desuden skal man bruge mere af fjeldsiden til turister og børn og zig-zag-løjpe. Sisorarfiit skal udnytte snekanonerne meget mere, så man kan stå på ski i længere tid og på et større område. Den internationale bane har ikke været åben i flere år, da man ikke har haft råd til at holde snekanonerne åben i længere tid, tilføjer Jens Kristian Berthelsen.

Fremtidsplan

Han foreslår, at kommunen og Sisorarfiit laver en ny fremtidsplan og laver en lignende plan til det område, hvor Kang Skicenter er

Tamatuma saniatigut Jens Kristian Berthelsen isumaqarpoq sangusaartarfissaaq siunissami namminersortut ingerlataata Kang Skicenterip eqqaani inissisimassasoq, Kang Skicenterilu tassani illuaraateqarallarpoq arfineq-marlunnik, pilersaarutigalugu illuaqqat qulinngortinnissaat kiisalu majuartaatilerlugu sisoraaatinnillu oqilaniuttarfilerlugu.

Desuden mener Jens Berthelsen, at det fremtidige alpinområde skal ligge i det område, hvor den private iværksætter Kang Skicenter har indrettet sig med foreløbig syv hytter og med planer om at udvide til ti hytter samt skilift og langrendsløjpe.

startet.

– Når den nye Siorarsiorfiit-bydel er udbygget, skal vejen fortsætte rundt om fjeldet og ind i Kobbefjorden. Et sted midt i fjorden bygger man en bro over til den anden side og anlægger en vej op til det nuværende Kang Skicenter, der er privat. Det har i dag syv hytter og har planer om at udvide til 10 hytter. Desuden har centeret store planer om at udvide med blandt andet en skilift, langrendsløjper, hundeslæde samt sommeraktiviteter. Dette område kan kommunen planlægge at udvide sammen med Sisorarfiit til det nye ski- og idrætscenter. Området er velegnet til alle de idræts aktiviteter, som det nuværende flertal i kommunalbestyrelsen støtter, vurderer Jens Kristian Berthelsen, der ikøvrigt mener, at det vil være en meget bedre fremtidig løsning for de alpine sportsgrene end Arctic Parks placering bag ved Quassussuaq.

Udbyg med boligområde

– Med hensyn til Arctic Park støtter vi, at der bliver etableret langrendsløjper med videre og eventuel vej til området bag Quassussuaq. Det vil også være meget velegnet til mountain bike kørsel og almindelig trekking samt lignende aktiviteter. Men man skal passe på, at man med offentlige midler laver en konkurrent til det private Kang Skicenter, der er ved at blive udbygget. Det vil være urimeligt og ikke i overensstemmelse med kommunens politik. Derfor vil jeg foreslå, at TNT i stedet for at lave et skisportssted laver et projekt med boligbyggeri og servicefaciliteter i området bag Quassussuaq. Det får vi brug for med den befolkningstilvækst, der planlægges. Man kan godt have en langrendsløjpe i beboet område. Det kender vi fra Norge og mange andre steder, hvor man dyrker skisport, Det vil kun gøre området mere attraktivt, vurderer han.

Quassussuaq allineqarli

Soormi Quassussuarmi periarfissarpassuit

atoraanni, siunissami Kangerluarsunnguup kujataani sisorariartarfimmik pitsaanerusumik ineriartortitsisoqarnissaata tungaanut

TIMERSORNEQ

Poul Krarup

krarup@sermitsiaq.gl

— Arctic Park isumassarsialsialassuavoq inissisimaffissaanik aamma snowboardnermut, freestylernermut sangusaarnermullu naleqquttumik toqqaa-soqarsimasuuppat, taakkua sisoraatiniq oqilaniunneq assigalugu timersuutaammata angisuut, ukiuunerani Sisorarfinni amerlasuunit aallunneqartartut. Taamatut oqarpoq Aputsiaq Kristensen, taannalu snowboardertartut klubbinnit Snowball-imeersuuvoq Sisorarfillu siulersuisuini ilaasortaalluni.

– Kisiannili snowboard, sangusaarneq sisoraatiniq oqilaniunneq nunani nunallu ilusaanni assigiinngitsorujussuarni

aallunneqartartut. Taamaattumik NS-84 isumaqatigaara oqarmat »Arctic Park«-imik inissiiffiginiagaq snowboardnermut sangusaarnermullu naleqquttumik, pingaartumik allanik, sisorariartarfiup sumiiffiginnaasaanik pitsaanerusumik peqarmat. Uanga nammineq inissiiffiginiagaq takuniarsimavara, sisoraatiniq randoneenik angalaarfigalugu qimerluualarlugu eqqarsarpunga »qanoq eqqarsarsimappat amuartaat sukut ingerlassanersoq tamaanilu snowboardertarfiq freestylertarfillu sumiissanersoq, qanorlu eqqarsarsimappat sangusaartarfiq naleqquttoq sumiissanersoq«. Uangami tamanna takusinnaasimanngilara, taavalu ukiuunerani snescooterertartut aqqussuat tamaaniippoq.

– Takusinnaalluarpara sisoraatiniq oqilaniunneq sammisanullu allanut soorlu trekkingimut aasaanerani moun-

tainbikingernermit sualunnginnerusumut naleqquttoq. Sualunnerulaartumik mountainbikingernermit naleqqussinnaavoq amuartaateqarpat qummukarfusinnaasumik, taanna nangilluni oqarpoq. Sammisalli taakkua aamma allani aallunneqarsinnaapput.

Periarfissat

Aappaatigut Aputsiaq Kristensen naliliivoq Quassussuarmi periarfissarpassuit suli ator-neqarsimannngilluinnartut.

Soormi Sisorarfiit inissisimaffiat »anner-tusigaanni« løjpinik amerlanerusumik, toqqaannartumik ammukaannangitsunik immaqali ammut sangusaartunik, amuar-taatinik peqareemat. Apinnginnerani nuna immerneqarsinnaavoq manissarlugulu, taava ammarnissamut aput annikinnerpaaq pisariaqassaaq, taamaasillunilu siusinneru-sukkt ammarsinnaalluni taamalu piffissa-mi sivisunerusumi ammasalerluni. Tamaani aqqusineqareerpoq, illoqareerpoq biilinullu uninngasarfeqareerluni allineqarsinnaa-sumik. Qaqqap qaavanut biilinut ATV-nul-luunniit aqqusinniortoqarsinnaavoq, tassanilu neriniartarfiliortoqarsinnaalluni kiisalu illuaraliorluni timaani qaqqanut

aammalu immanut Akianullu pitsaanerpaamik isikkivilinnik.

– Amuartaateqareerpoq pisariaqassapat amerlineqarsinnaasunik. Amuartaatip eqqaani taseqarpoq aputilersuutitut ator-neqartartumik, taannalu ukiukkut aamma sukuutsernermut ator-neqarsinnaavoq, aasakkullu assersuutigalugu wakeboardingimut ator-neqarsinnaavoq mikisumik café-ler-lugu bar-ilerlugulu nuannisarfiusinnaasunik. Qaqqap qeqqani taseerannguaqarpoq sapsiorlugu allineqarsinnaasumik, taamaasilluni aputilersuutitut imeqarfittut ator-neqarsinnaasumik. Quassussuaq ator-neqarsinnaavoq nutaarluinnarmik sammisassaqaarfiliornani, tassani aallutassatut pilersaarutigineqartut affaat tassaniittussatut naleqquttinngimmata, Aputsiaq Kristensen oqarpoq, taassumalu isumaqatigaa nam-minersortut unammillerneqassanngitsut, aammalu Kang Skicenter taamanikkussamut allineqarsinnaasoq, illoqarfik taassuma tungaanut alliertortinneqareemat.

– Kang Skicenterip eqqaa timersuutitut assigiinngitsunut naleqqunnerussaaq, Aputsiaq Kristensen naliliivoq.

Snowboardertartut inissiffissaatut pilersaarutigineqartoq atorsinnaanngilaat, Aputsiaq Kristensen naliliivoq, taassuma Quassussuup allineqarnissaa innersuussutigaa, Kang Skicenterip tallillugu Arctic Parkinngornissaata tungaanut.

Snowboardere kan ikke bruge den planlagte placering, vurderer Aputsiaq Kristensen, der anbefaler at udbygge Quassussuaq indtil man kan udbygge Kang Skicenter til den nye Arctic Park.

Udbyg Quassussuaq

Vi skal udnytte de mange muligheder på Quassussuaq indtil der i fremtiden kan udbygges et bedre skicenter syd for Kobbefjorden

IDRÆT

Poul Krarup

krarup@sermitsiaq.gl

— Arctic Park er en rigtig god ide, hvis også er egnet til snowboard, freestyle og alpin, der ligesom langrend er de store sportsgrene, som dyrkes af mange i Sisorarfiit nu i vintersæsonen. Det siger Aputsiaq Kristensen, der er med af snowboardklubben Snowball og med i bestyrelsen for Sisorarfiit.

– Men snowboard, alpin og langrend dyrkes i meget forskellige landskaber og

terræn. Derfor er jeg enig med NS-84 om, at området, hvor man har tænkt sig at placere »Arctic Park«, ikke egner sig til snowboard og alpin, især ikke når der er andre og bedre steder, man kan vælge. Jeg har selv været i området og vandret på randonee-ski og kigget på området og tænkte, »hvor er det, de har tænkt, at liften skal gå, og hvor i dette terræn skal der være snowboard- og freestylepark, og hvor tænker de, det er oplagt til alpin løb«. Jeg kunne nemlig ikke se det for mig, og så er det en motorvej for snescooter-kørere i vintersæsonen.

– Jeg kan godt se, der er langrend og andre aktiviteter såsom trekking og mere stille mountainbiking om sommeren. Det lidt

mere ekstreme downhill mountainbiking er oplagt, når der er en lift, man kan køre op med, tilføjer han. Men de aktiviteter kan vi også have andre steder.

Muligheder

På den anden side vurderer Aputsiaq Kristensen, at Quassussuaqs mange muligheder slet ikke er udnyttet endnu.

Hvorfor ikke »udvide« Sisorarfiit der, hvor den er, med flere løjper, som ikke kun kører direkte ned men måske går zigzag ned, når vi alligevel allerede har liften. Man kan udfylde og planere med jord, inden sneen kommer, så man bruger minimal sne for at åbne, og derved åbne tidligere og holde åbent i en længere periode. Der er allerede vej, bygning, parkering, som kan udvides. Der kan laves en vej til bil eller ATV op til toppen, hvor der kan laves restaurant samt hytter med den bedste uforstyrrede panorama-

udsigt til fjeldene i baglandet og udsigt mod havet og Akia (Nordlandet).

– Der er allerede lifte, og man kan endda udvide med flere hvis nødvendigt. Der er en sø ved liften, der bruges til snekanoner, som også kan bruges til skøjteløb om vinteren og for eksempel wakeboarding om sommeren med en lille cafe og bar, hvor man kan hænge ud. Der er en lille sø halvt oppe på fjeldet, som kan gøres større ved at bygge en dæmning, så den kan bruges som vandreservoir til snekanoner. Quassussuaq kan udnyttes i stedet for at bygge et helt nyt resort, hvor mere end halvdelen af de planlagte aktiviteter ikke egner sig til området, siger Aputsiaq Kristensen, der er enig i, at private ikke skal udkonkurreres, og at man kan udvide Kang Skicenter til den tid, når man alligevel udvider byen i den retning.

– Området ved Kang Skicenter vil være bedre egnet til de forskellige sportsgrene, vurderer Aputsiaq Kristensen.

© Kang Skicenter

Kang Skicenter har store planer

Det siger ejeren Kund Henrik Larsen i en kommentar til planerne om Arctic Park

■ IDRÆT

Poul Krarup
krarup@sermitsiaq.gl

Kang Skicenter, der har eksisteret siden 2013 på fjeldet syd for Kobbefjorden, har mulighed for at skabe mange af de idrætsfaciliteter og oplevelser, som Arctic Park planlægger.

Ejeren af Kang Skicenter Knud Hendrik Larsen siger, at han ikke er blevet hørt i processen om Arctic Park.

Kang Skicenter har i dag syv hytter og bruges af flere af kommunens institutioner samt af de forskellige idrætsforeninger samt

af private, ligesom der arrangeres bådture til hytterne.

– Jeg planlægger de de kommende år at udvide med flere hytter, badefaciliteter samt at købe udstyr til at lave langrendsspor som kan trækkes efter snescootere, og starte med hundeslæde, fortæller Knud Hendrik Larsen.

– Desuden planlægger jeg skilift på Teqqingalik gletsjeren, hvor der er store muligheder for alle de forskellige alpine sportsgrene som slalom, superG, freestyle og snowboard, oplyser han.

Knud Hendrik Larsen er enig i med det foreslåede Arctic Park bag ved Quassussuaq på nogle punkter:

– Stedet er velegnet til langrendsløjper,

skøjtebane, skiskydning, vandreruter, mountainbike, og eventuel restaurant med en god udsigt. Men jeg er ikke enig i, at der skal laves lejrskole, hytteområder og skilifte i Arctic Park, siger Knud Hendrik Larsen og tilføjer, at fjeldområdet syd for Kobbefjorden er det bedste sted at samle alle idrætsaktiviteter, som er med i Arctic Park.

Hundeslæde og finansiering

Som noget helt nyt, der skal undersøges nærmere, er stedet rigtig godt egnet til hundeslæde, vurderer Knud Hendrik Larsen.

– Man kan nemt lave nogle gode ture ud af det. Jeg synes selv at det er en meget spændende projekt med hundeslæde. Jeg er sikker på, at det blive taget godt i mod. Planen er at bruge husky og malamutes til at starte med.

Knud Hendrik Larsen arbejder nu på at finde finansierings muligheder til følgende faciliteter som han ønsker at tilføje inden-

Kang Skicenterip eqqaa snowboardertartunut paratiisivoq.

Området ved Kang Skicenter er et paradys for snowboardere.

for nærmeste fremtid:

- landgangssted/havn
- grusvej op til hytterne (3km)
- koble sig på elnettet (masterne ligger tæt på hytterne ca.1,5km luftlinje)
- Store garage til maskiner, blandt andet pistemaskiner
- skilift ved Teqqingalik gletsjeren

– Jeg er helt enig i med Jens Kristian Berthelsen i, at hvis man skal tænke langsigtet, er det allerbedste internationale skisportssted inde i Kang Skicenter, tilføjer han.

Bruges af mange

– Vi har i dag rigtig mange gæster hele året rundt, fortæller Knud Hendrik Larsen.

– Friskolen, privat børnehave, private institutioner, skolerne, handelsskolerne, gymnasiet, ilinniarfissuaq, flere arbejdspladser, og selvfølgelig private kunder er blandt andet blevet vores faste brugere af skicentret.

– Jeg sætter derfor også et godt spørgsmålstejn ved, at de planlægger at lave et hytteområde i den nye Arctic Park. Hvorfor laver kommunen et hytteområde for sine egne penge, og dermed blive en konkurrent til private, som bygger hytter alle steder i fjorden og lejer ud, som for eksempel os, spørger Knud Hendrik Larsen.

Knud Hendrik Larsen Kangerluarsunnguup kujataani qaqqami Kang Skicenterimi 2013-imiilli silami timersornermilu sammisaqarfinnik suliaqarsimavoq.

Knud Hendrik Larsen har siden 2013 arbejdet på at skabe friluft- og idrætsaktiviteter i Kang Skicenter på fjeldet syd for Kobbefjorden.

© Kang Skicenter

© Kang Skicenter

Kang Skicenterip eqqaa sisoraatiniq timersuutitut tamanut naleqqulluurtuuvooq
Området ved Kang Skicenter er ideelt til alle slags ski.

© Næmmeq pigisaaq / Privat

Kang Skicenter annertuunik pilersaaruteqarpoq

Piginnittoq Knud Hendrik Larsen Arctic Parkimut pilersaarutitut oqaaseqaateqarluni taamatut oqarpoq

TIMERSORNEQ

Poul Krarup

krarup@sermitsiaq.gl

Kang Skicenter, Kangerluarsunnguup kujataani qaqqami 2013-imiilli atuussimasooq, timersornermi atortunik misigisasaniillu, Arctic Parkimi pilersaarutigineqartunik, amerlasuunik pilersitsinissaminut periarfissaqarpoq.

Kang Skicenterip piginnittua Knud Hendrik Larsen oqarpoq Arctic Parkimik suliniut pillugu tusarniaavigineqarsimanani.

Kang Skicenter ullumikkut arfineq-marlunnik illuaraateqarpoq, taakkualu kommunip suliffeqarfiinit arlalinnit kiisalu timer-soqatigiiffinit assigiinngitsunit inuinnar-nillu atorreqartarput, taamatuttaarlu angallammik illuaraliartitsinernik aqqissuusi-soqartarluni.

– Ukiuni aggersuni amerlanerusunik illuaraliornissaq, uffartarfiliornissat kiisalu sisoraatiniq oqilaniunnermi aqqutissiuutiniq snescoterinik kalineqarsinnaasunik pisiniarnissara qimussertitsisalnissaralu pilersaarutigaakka, Knud Hendrik Larsen oqaluttuarpoq.

– Tamatuma saniatigut sermimi Teqqiingalimmi majuartatiliornissara pilersaar-

tigaara, tassani sisoraatiniq timersuutitut assigiinngitsunut tamanut, soorlu sangu-saarnermut, super G-mut, freestylemut snowboardimullu periarfissagissaartorujussummat, taanna paasissutissiivoq.

Knud Hendrik Larsenip Quassusuup tunuani Arctic Parkimut siunnersuutigineqartumi immikkoortut ilai isumaqatigai:

– Tamanna sisoraatiniq oqilaniunnermi løjpinut, sukuutsertarfimmumut, oqattaasaa-tigaluni sisoraatiniq oqilaniuttarfimmumut, pisuttuurtarfittut, mountainbikernermut, immaqalu neriniartarfimmumut isikkivigissu-mut naleqqulluurtuuvooq. Isumaqatiginngi-larali Arctic Parkimi lejrskoliliortoqassasoq, illuaraqarfiliortoqassasoq majutaateqarfili-ortoqassasorlu, Knud Hendrik Larsen oqar-poq ilanngullugulu oqarluni Kangerluarsun-guup kujataani qaqqaqarfik timersuutiniq, Arctic Parkimi pineqartunik tamanik, kater-suutsiffigissallugu pitsaanerpaasoq.

Qimussit aningaasaliissutillu

Nutaarlunnartut sukumiinerusumik mi-sissorneqassaaq tamanna qimussernermut naleqqulluurtuunersoq, Knud Hendrik Larsen naliliivoq.

– Ajornanngitsumik angalaarnernik nuan-nersunik ingerlatsisoqarsinnaavoq. Uanga nammineq isumaqarpunga qimussinik sul-

niut pissanganartorujussuusoq. Qularutigin-gilara tigulluarneqassasoq. Pilersaarutaa-voq aallaqqaammumut husky aamma malamu-tes atorreqassasut.

Knud Hendrik Larsenip piffissami qanin-nerpaami atortut makkua ilanngukkusutani aningaasaliissutissarsiorlugit sulissutigaa:

- niusarfik/talittarfik
- illuaqqanut aqqusineq ujaraaqqanik qalligaq (3 kilometerit)
- innaallagissap aqqutaanut attavilerneq (napparutit illuaqqat eqqannguanniippot si-laannakoorlugu 1,5 kilometerit missaanni)
- maskiinanut inissiivissuaq, ilaatigut illinersiuutitut
- sermimi Teqqiingalimmi amuartaat

– Jens Kristian Berthelsen isumaqatigilluin-narpara oqarmat piffissamut sivisuumut eqqarsartoqassappat Kang Skicenterimi sisorariartarfik nunanut tamalaanut naaper-tuuttoq pitsaanerpaajusoq.

Amerlasuunit atorreqartarpoq

– Ullumikkut ukioq tamaat amerlasuunit atuisoqartarput, Knud Hendrik Larsen oqaluttuarpoq.

– Atuarfik namminersortoq, meeqqueriviit namminersortut, suliffeqarfiit namminer-sortut, atuarfiit, niunermik ilinniarfiit, gymnasia, ilinniarfissuaq, suliffeqarfiit arlal-lit, soorunamilu inuiaat sisoriararfimmik aalajangersimasumik atuisartutta ilagaat.

– Taamaattumik apeqquuserluinnarpara Arctic Parkimi nutaami illuaraqarfiliorto-

Sangusaartartut Kang Skicenterip eqqaanut sisorariakulasarput.

Knud Hendrik Larsen har planer om at udvide Kang Skicenter med mange nye aktiviteter.

garniaromat. Sooq kommuni nammineq aningaasaatini atorlugit illuaraqarfiliorni-ar-pa taamaasillunilu namminersortunut, kangerlummi attartortittakkanik sumi tamaani illuaraliortunut, unammillerluni, assersuutigalugu uagutsinnut, Knud Hen-drik Larsen aperivoq.

Kangerluarsunnguup kujataani qaqqami skicenterimik oqaluttuaq 1979-imi aallartip-poq, taamani illuaqqat siullit sananeqarmata. 1980-ikkut naalerneranni 1990-ikkullu aallar-tinneranni peqatigiiffiup Sommerskicentret Kangerluarsunnguuaq SSK-p illuaqqat attar-tortittakkat siullit sanatippai. Illuaqqat ukiut qulit missaanni uninngaannarput, aatsaallu 2013-imi Knud Henrik Larsenip illuaqqat nutarterlugillu iluarsaatsippai, atorsinnaaqqi-lersillugit. Knud Henrik Larsenip ullumikkut illuaqqat tamaasa peqatigiiffiusimasumit, illullu angisuut Kommunimit pisarisimavai.

Historien om et skicenter på fjeldet syd for Kobbefjorden går helt tilbage til 1979, da de første hytter blev bygget. I slut 80'erne og start 90'erne fik foreningen Sommerskicentret Kangerluarsunnguuaq SSK lavet de første udlejningshytter. Hytterne stod stille i ca.10 år før Knud Hendrik Larsen i 2013 fik dem renoveret og sat i stand, så de kunne bruges igen. Knud Hendrik Larsen har i dag købt alle hytter af den tidligere forening og de store huse af Kommunen.

Grønlandske sælskind kan erstatte mink

Efter den danske regerings beslutning om at slå de danske mink ned, står pelsbranchen over for store udfordringer. Det kan blive en ny chance for bæredygtige grønlandske sælskind

PELSINDUSTRIEN

Jesper Hansen
jeps@dovregubben.dk

— **S**ats på bæredygtigt sælskind, mens minkindustrien kommer sig. Sådan lyder opfordringen fra guldsmeden Nicolai Appel, der er kendt i Grønland, som manden bag folkegaven til Dronning Margrethe til hendes 40 års regeringsjubiliæum i 2012 – et diadem i grønlandsk guld.

– Den danske pelsindustri har satset ensidigt på mink. Det er altid farligt, når man satser ensidigt på et produkt, og det viser sig netop nu, hvor det ser ud til, at minkbranchen i hvert fald for nogle år er ude af pelsmarkedet, siger Nicolai Appel til Sermitsiaq.

– Det kan blive en ny mulighed for de grønlandske sælskind. Dels er de bæredygtigt produceret, dels er der en god historie bag.

Eksklusive luksusprodukter

Netop den gode historie er vigtig på markedet for eksklusive luksusprodukter som smykker og pelse. På den måde minder smykkeindustrien og pelsindustrien om hinanden, mener guldsmeden.

– Jeg har selv haft stor succes med smykker af grønlandsk guld, fordi det stort set er det eneste guld på markedet, som vi kender oprindelsen på – og jeg glæder mig til, at der igen kommer gang i produktionen af det grønlandske guld.

– For et kvalitetsbevidst og politisk velorienteret marked betyder det meget, at man kender råvarernes oprindelse – og det vil man gerne betale for. Udvindingen skal ske bæredygtigt – og det er netop forcen for de grønlandske sælskind. Så det er oplagt for danske pelskøbere at satse på sælskind i de kommende år, lyder rådet fra Nicolai Appel, der dog erkender, at der kan være politiske udfordringer på grund af miljøorganisationerne og politisk modvilje mod sælskind i blandt andet EU og USA.

– Men måske netop krisen i minkbranchen kan gøre det politisk korrekt igen at bruge sælskind, siger Appel.

Great Greenland følger situationen

Hos Great Greenland i Qaqortoq følger man udviklingen opmærksomt, fortæller direktør Preben Møller.

– Vi producerer i dag cirka 30.000 sælskind om året, men har tidligere været oppe på 100.000, så i selve produktionsapparatet er der ikke noget til hinder for, at vi kan øge produktionen til det tredobbelte, hvis omstændighederne taler for.

Men det kræver dog en ændring i kvotesystemet, hvis produktionen skal sættes op.

– Det er indhandlingskvoten der afgør, hvor meget vi kan producere. De årlige kvoter de seneste par år har ligget på de 30.100

stykk, siger Preben Møller, der oplyser, at det kun er erhvervsfangere, der må indhandle til Great Greenland.

Preben Møller ser ikke de store politiske hindringer på markedet:

– I dag har vi Inuit-undtagelsen, og det er den, som vi følger, og som EU har godkendt. Men man ved jo aldrig med politik og kendte opinionsdannere. Pludselig kan alle ændre mening.

Forsyningsikkerhed vigtig

I det danske pelshus K.V Stampe og Sønner i Nykøbing Mors er man ikke afvisende for, at sælskind kan erstatte nogle af minkskindene.

– Men så skal mængderne op, forsyningsikkerheden være bedre – og moden skal skifte, siger direktør Michael Stampe.

– Vi sælger vores produkter på modemeser over hele verden. Vi viser de nye modeller frem og modtager så bestillingerne. Først derefter skaffer vi råvaren – og derfor er det meget vigtigt med leveringssikkerheden, forklarer direktøren.

Stampe sælger årligt cirka 15.000 og 20.000 pelse og 15.000 skindjakker under navnet Levinsky. Afsætningen sker over hele verden. Da sælskind var på det højeste i slutningen af 90'erne producerede virksomheden cirka 1.500 pelse og jakker lavet af sælskind. Stampedes produkter produceres i Baltikum og Kina – og Kina er også Stampedes største marked.

Svært at spå om fremtiden

– Der er ingen tvivl om, at vi får brug for erstatninger for mink i de kommende år, men om sælskind er det rette produkt, tør jeg ikke spå om. Vi er jo i modebranchen, og den kan være lunefuld, siger Michael Stampe, der hidtil har købt størstedelen af råvarerne på verdens største pelsauktionshus Kopenhagen Fur.

– Det er meget usikkert, om Kopenhagen Fur overlever krisen, så vi skal nok ud på verdensmarkedet. Det gælder naturligvis også, hvis vi skal til at købe flere grønlandske sælskind. For der er ingen tvivl om, at det, der sker netop nu, for altid vil forandre pelsmarkedet.

Sermitsiaq ville gerne have haft en kommentar fra Kopenhagen Fur, men virksomheden er ikke vendt tilbage på vores henvendelser.

Tirsdag oplyste Kopenhagen Furs bestyrelsesformand Tage Pedersen til erhvervsmediet Finans.dk, at man har opgivet at føre auktionshuset videre. Det vil blive afviklet over de kommende år, når lagrene er tomme.

Næste auktion på Kopenhagen Fur finder sted til februar – og her forventer man efter flere års fald stigende priser på minkskind som følge af den danske regerings beslutning om at slå alle danske mink ned.

© Jesper Hansen

Danmarkimi naalakkersuisut Danmarkimi minkinik tamanik toqoraanissamik aalajangersimanagerat puisit amiisa nunatsinneersut piumaneqarnerulernerannik ammaassisinnaavoq.

Den danske regerings beslutning om at slå alle danske mink ned kan åbne for øget efterspørgsel efter grønlandske sælskind.

© Jesper Hansen

Coronap ajornartorsioritsinera Danmarkimi minkiteqarnermik unitsitsivoq.

Corona-krisen har sat en stopper for dansk minkavl.

© Jesper Hansen

Kuultimik pinnerasaasortartoq Nicolai Appel siunnersuuteqarpoq, amernik suliffissuaqarnermit puisit amii Kalaallit Nunaanneersut piujuaannartitsinermik tunngaveqartut siunniunneqassasut.

Guldsmeden Nicolai Appel foreslår, at pelsindustrien skal satse på bæredygtige grønlandske sælskind.

Puisit amii nunatsinneersut minkinut taartaasinnaasut

Danmarkimi naalackersuisut Danmarkimi minkit toqoraneqarnissaannik aalajangiussereersorlu amernik suliaqarfik annertuunik unammilligassaqaqalerpoq. Tamanna puisit amiinut piujuaannartitsisunut nunatsinneersunut periarfissangorsinnaavoq nutaaq

AMERNIK SULIFFISSUAQARNEQ

Jesper Hansen
jeps@dovregubben.dk

– Minkinik suliffissuaqarnerup aaq-qikkiartorniarnani puisit amii piujuaannartitsisut siunniunneqarlik.

Taama kuultimik pinnersaasiortartoq Nicolai Appel kaammattuuteqarpoq, taanna Dronning Margrethemut 2012-imi dronningit ukiunik 40-liilluni nalliuttorsiorneranut atatillugu innuttaasut tunissutaannik – niaqorummik Kalaallit Nunaata kuultianik sanaamik – suliarinnittuusutut ilisimaneqarpoq.

– Danmarkimi amernik suliffissuaqarnek illuinnaasiortumik minkiinnarnik siunniussaqaarnikuusimavoq. Tunisassiamik ataasiinnarnik illuinnaasiortumik siunniussaqaarnek tamatigut ulorianartuusarpoq, tamanalu maannakkorpiaq paasinarsisimavoq, minkinik suliaqarfik ukiuni arlalialunni amernik suliaqarfimmut ilaajunnaarallartussatut maanna isikkoqaleremat, Nicolai Appel Sermitsiamut oqarpoq.

– Tamanna puisit amiinut Kalaallit Nunaanneersunut periarfissangorsinnaavoq nutaaq. Taakku ilaatigut piujuaannartitsisumik tunisassiarineqarsimapput, ilaatigullu oqaluttuassartamik pitsaasumik tunuliaqu-teqarlutik.

Nioqqutissiat pitsaalluinnartut asseqanngitsut

Oqaluttuassartaq pitsaasoq nioqqutissianut pitsaalluinnartunut asseqanngitsunut soorlu pinnersaatinut amernillu atisalianut niuerfimmup pingaaruteqarpoq. Taamaallutik pinnersaasiortermik suliaqarfik amernillu atisalianik suliaqarfik imminnut eqqaanartuupput, kuultimik pinnersaasiortartoq isumaqarpoq.

– Uanga nammineq Kalaallit Nunaata kuultianik pinnersaasiortarninni iluatsitsilluarterujussuusimavunga, niuerfimmi kuulti aallaavianik ilisimasaqarfigisarput kisiartatupajaajummat – Kalaallit Nunaatalu kuultianik tunisassiortoqaqqilernissaa qilanaaraa.

– Niuerfimmup pitsaassutsimik eqqumafigninnilluinnartumut politikikkikullu paasisimaqarluartumut tunisassiasat suminngaanneersuunerannik ilisimasaqarnek pingaaruteqarluinnartuuvoq – tamannalu akilerumaneqartarpoq. Piianeq piujuaannartitsisumik ingerlanneqassaaq – tamanarpiarlutit puisit amiisa Kalaallit Nunaanneersut nukittoqutigaat. Taamaammatt Danmarkimi amernik suliaqartarfinnut puisit amiinik ukiuni aggersuni siunniussaqaar-nissaq periarfissatsialaavoq, Nicolai Appel siunnersuivoq, taamaattorli avatangisunik illersuiniatigitiit puisillu amiinut ilaatigut EU-mi USA-milu politikikkikutt akertiineq

pissutigalugu politikikkikutt unammilligassa-qarsinnaanera nassuerutigalugu.

– Kisianni minkinik suliaqarfimmi ajornartorsiorneq pissutigerpilartuq puisit amiinik atueqqilernissaq politikikkikutt eqqortunngoqqissinnaavoq, Appel oqarpoq.

Great Greenland pissutsinik malinnaaviginnittoq

Qaqortumi Great Greenlandimi ineriartorneq eqqummaarilluni malinnaavigineqar-toq, pisortaq Preben Møller oqaluttuarpoq.

– Puisit amiinik ukiumut 30.000-it misaannik tunisassiorarpugut, siornatigullu 100.000-it angullugit tunisassiorarsimalluta, taamaattumik pissutsit taamaaliornisamat tunngavissiippata tunisassiornerup pingasoriaammik annertusinnaanut tunisassiorfimmi akornutissaqanngilaq.

Tunisassiornerli annertusineqassappat pisasseeriaatsimi allannguisoqarnissaa pisariaqassaaq.

– Tunineqartussanik amerlassusiliineq qanoq annertutigisumik tunisassiorsinna-nitsinnik aalajangiisuusarpoq. Ukiumut tunineqarsinnaasut ukiuni kingullerni mar-lussunni 30.100-nik amerlassusilerneqartar-simapput, Preben Møller oqarpoq, paasisutissiillunilu, inuussutissarsitigalugu piniartut kisimik Great Greenlandimut tunisisinnaatitaasut.

Preben Møller niuerfimmi politikikkikutt aporfissanik annertuunik aamma takusassa-qannginnerarpoq:

– Ullumikkut Inuit mattusimaneqanngin-nerat tunngavigaarput, tamannalu malip-parput, EU-millu akuersissutigineqarsimalluni. Kisianni politikki isummanillu pilersitsisartut ilisimaneqartut nalunartu-aannartuupput. Tassanngaannaq kikkut tamarmik isummaminnik allanngortitsisin-naapput.

Pilersuinerup qularnaatsuunissaa pingaarutilik

Danmarkimi amernik suliaqartarfimmi K.V Stampe og Sønerimi Nykøbing Morsimiit-tumi puisit amiisa minkit amiisa ilaannut taartaasinnaanerit itigartinneqanngilaq.

– Kisianni taava amerlassutsit qaffattaria-qassapput, pilersuinerup qularnaatsuunissaa pitsaaneruseriaqarluni – taavalu atisalianik pingaartitseriaaseq allanngortariaqarluni, pisortaq Michael Stampe oqarpoq.

– Tunisassiaavut nunarsuaq tamakkerlugu atisanik saqqummersitsinerni nioqqutigisarpavut. Atisalianik nutaanik saqqummersitsisarpugut taavalu inniminniissutinik tigooraasarluta. Aatsaat tamatuma kingorna tunisassiasat pissarsiarisarpavut – taamaammatt pilersuisinnaanerup qularnaat-suunissaa pingaaruteqartorujussuuvoq, pisortaq nassuiaavoq.

Stampe amernik atisalianik 15.000-it 20.000-illu missaanniittunik amernillu jakkilianik 15.000-inik Levinskynik taaguuti-linnik ukiumut tunisqaqartarpoq. Tunisineq

© Nammineq pigisaq / Privat

Nicolai Appel inuiaat kalaallit Dronning Margrethemut dronningit 2012-imi ukiunik 40-nngortorsiorluni nalliuttorsiornerani tunisutaannik – niaqorummik Kalaallit Nunaata kuultianik sanaamik – suliarinnittuuvoq.

Nicolai Appel er manden bag den grønlandske folkegave til Dronning Margrethes 40-års regeringsjubilæum i 2012 - et diadem af grønlandsk guld.

nunarsuup annersaani pisarpoq. Puisit amii 90-ikkut naajartulerneranni qaffasinnerpaami inissisimmammata suliffeqarfik puisinik amiinik atisalianik jakkilianillu 1.500-t misaanniittunik tunisassiorarpoq. Stampep tunisassiai Baltikumimi Kinamilu suliarineqartarput – Kinalu Stampep niuerfiisa aamma annersaraat.

Siunissaq siulittoruminaatsoq

– Qularutissaanngilaq minkit taartissaannik ukiuni aggersunik pisariaqartitsinissarpup, kisianni puisit amii tunisassiatuq eqqortuusansert siulittuutiginnaanngilara. Tassami atisaliornermik suliaqarfimmiippugut, taannalu allanngorariataarsinnaavoq, Michael Stampe, tunisassiasat amerlanerpaartaannik nunarsuarmi amminik akitsorterus-sisarfiit annersaanni Kopenhagen Furimi maannamut pisisarsimasooq, oqarpoq.

– Kopenhagen Furip ajornartorsiorneq anigussaneraa nalunartorujussuuvoq, taamaattumik nunarsuarmi niuerfimmukasagunarpugut. Tamanna soorunami aamma atuuppoq, puisit amiinik Kalaallit Nunaanneersunik amerlanernik pissagaluarutta. Qularutissaanngilarmi maannakkorpiaq

pisunit amernik niuerfik allanngortilluin-neqassasoq.

Sermitsiaq Kopenhagen Furimit oqaase-qartitsiniarsimagaluarpoq, suliffeqarfilli saaffiginissutitsinnut akissuteqarsimanngilaq.

Kopenhagen Furip siulittaasua Tage Pedersen marlungornermi Finans.dk-mut paasissutissivoq, akitsorterusisarfiup ingerlateqqinnissaa taamaatiinnarsimagitsik. Ukiuni aggersuni peqqumaasiviit imaarneqarpata atorunnaarsikkuaarneqassaaq.

Kopenhagen Furimi akitsorterusineq tulleq februaarimi pissaq – tassanilu minkit amiisa akii ukiuni arlalinni appar-toreersimasut qaffakkiartuaarnissaat ilimagineqarpoq Danmarkimi naalackersui-sut Danmarkimi minkinik tamanik toqoraa-nissamik aalajangersimanerata kinguneris-saanik.

Jyllandip avannaani killilersuinerit innuttaasunut tatisisut

Sakkortuumik matooraanerit Jyllandip avannaani inuunermik ilungersunarnerulersitsippit. Nicklas Bislev Vesthimmerlandimi najugaqarlunilu atuartuuvoq. Taassuma napparsimalernissani ernumanartoqartippaa tamatumalu peqatigisaanik kiffaangissuseqanngitsutut misigisimanissani akiorniarsaralugu

COVID-19

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

25-nik ukiulik Nicklas Bislev sanaar-tugassanik suliassinneqartartut maskiinaannut mekanikerit ilinniarnini Vesthimmerlandimi Erhvervsskolerne Aarsimi naamassingajalerpaa. Vesthim-

Jyllandip Avannaa decembarip pingajuata tungaanut matoqqassasoq

Danmarkimi kommunit uku: Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Vesthimmerland, Thisted aamma Læsø, 2020-mi decembarip pingajuata tungaanut najukkamini arlalissuartigut killilersuiffineqarput suliniuteqarfigineqarlutillu, tamatumani covid-19-imit kingornussap nutaap, minkinit tunillaassuuttup tunillaassuunnissaata killilersimaarnissaa siunnerfigineqarluni. Ilaatigut killilersuiffineqarlutik tamanut ammasumik angallassinert, neriniartarfiit, kaffisorniarfii, imerniartarfiit assigisaalu matoqqatinneqarlutik. Tamakku saniatigut kikkut tamar-mik angerlarsimaffimminni sulinnissaannik kajumissaarneqarput, soorlumi aamma 5.-8. klassini atuartut kommuninilu pineqartuni ilinniaqqiffiusuni ilinniartut qarasaasiatigut atuarrtineqassallutik. Tamatumani aamma pineqarlutik ilinniartut ingerlaqqiffiusuni Aalborgimiittuni ilinniartut, kommunini taaneqartuni najugaqartut. Kommunini taakkunani arfineq-marluusuni najugallit kommunit killeqarfii akimorlugit ingerlaqqunagit kajumissaarneqarput, taamaallaalli taamaaliorsinnaallutik pingaarutilinnik kinguartinneqarsinnaangitsunik isumagissasaqartillutik. Allat kommuninut allanukaqqunagit kajumissaarneqarput.

Nordjylland lukket ned til 3. december

Frem til 3. december 2020 er de danske kommuner: Hjørring, Frederikshavn, Brønderslev, Jammerbugt, Vesthimmerland, Thisted og Læsø underlagt en lang række lokale restriktioner og tiltag, der har til formål at reducere smitteudviklingen af en mutation af covid-19, der skyldes smitte via mink. Restriktionerne betyder blandt andet at offentlig transport, restauranter, cafeer, barer med mere lukker. Dertil opfordres alle til at arbejde hjemme, ligesom elever i 5.-8. klasse og studerende på videregående uddannelser i de pågældende kommuner skal undervises digitalt. Det gælder også studerende på videregående uddannelser i Aalborg, der bor i de pågældende kommuner. Endelig opfordres beboere i de syv kommuner til ikke at krydse kommunegrænser undtagen ved væsentlige og uopsættelige hensyn. Og andre opfordres til ikke at besøge de nævnte kommuner.

merland kommunit covid-19-ip minkineer-sunik nutaanik kingornussaqaalerneratigut matuneqartut ilagaat.

– Tamanna tujorminalaarpoq uppernan-ningingajallunilu. Nunap ilaani taama ajornartoofiusumiillunga misilissimangisaan-narpara. Suniarnivut tamangajammik killilersuiffineqarput. Ilinniarninni pingaarnertut ingerlatama arfinilissaat naammasiartuaalerpara, siunnerfigalugulu ilinniartut marlungorpat qimassinnaanissaa taamaallilunga Kalaallit Nunaannut angerlarsinnaaniassagama. Aallarsinnaassanertunga-li pissanngatigisorujussuua. Aallaavittut atuarfippit eqqaalu qimanneqaqqusaan-

ngillat aamma bussinik angalaartoqanngilaq, taamaallilunga kommunip killeqarfianut taxartariaqassaanga, tassanngaanniillu qimuttuitsunut ilaallunga.

Minkiutillit ajornartorsiortorujussuusut

Minkiutillit meeraat arlallit ilinniartuutit. Taakku angerlartinneqareerput, nunalli immikkoortuani tamaani minkiutillinnut tapersersuisoqarluppoq, minkiutillimmi minkiutitit tamaasa toqorartussaavaat inuussutissarsiutiminnillu taamaatitsiinnartussaallutik.

– Taakkununga ajutoornermit nalaanneqarneq angeqaaq. Inuussutissarsiutertik anaavaat ataaserlu imminut toqussimalluni. Immaqa arlallit aamma taama piuaarput. Maani Jyllandip avannaani taama inuussutissarsiuteqartut amerlasoorujussuugamik, amerlaqisullu misigisimallutik suutaarlunarlutik. Taakku tapersersortorujussuua. Politikerit allatut immaqa qisuarisimasinnaagaluarpit, tuaviuussamillu aalajangiussipallannatik. Uanga immikkut ilisimasaliunngilanga, immaqali allamik

aaqqiissutissaqarsimassagaluarpoq, Nicklas Bislev oqarpoq.

Taanna pilersaarutit naapertorlugit Kalaallit Nunaannut marlungorpat aallartinnani covid-19-imit tallimangorpat misissortissaq. Tikikkuni ulluni tallimani mattusimassaaq nutaamillu misissorteqqissalluni. Nicklas Bislev allagartartaarnissaminut misilitsinnissani, qularnanngitsumik februaarimi pisussaq sioqqullugu, januaarimi aatsaat Danmarkiliaqqissaq.

– Tunillatsissinnaamissara soorunami ernumanartoqartippaa. Anigorsinnaanngisannik nappaateqarama, taamaallilunga malitassat tamaasa maleqqissaarnissaat eqqumaniarfigisorujussuuaq, aamma ulloq unnuarlu qanikkut assiaqteqartarlunga. Tassa naak killilersuinerpassuarut naalagarsiorartunut nuannarisaqanngikaluarlunga, isumaqarpunga tamakku kiffaangissuseqaleqqinnissatsinnut qanilliallatsisartut. Kalaallit Nunaanni nuliaqarlungalu meeraqarama, angerlamulli tikikkuma illoqarfimmi allamiissapput, taamaallilunga misissorteqqinnissama tungaanut mattusimasinnaassaanga, Nicklas Bislev oqarpoq.

Nicklas Bislev Vesthimmerlandimi Erhvervsskolerne Aarsimi ilinniarnimini ingerlatamini pingaarnerit arfinilissaat naamassingajalerpaa. Kommuni taanna minkimeersunit virusi kinguaassisoq pissutigalugu mattusimatinneqarpoq. Taassuma Kalaallit Nunaannut sapaatip akunnerani tulliarmi angerlarsinnaanissani neriuutigaa.

Nicklas Bislev er i gang med at afslutte sjette hovedforløb ved Erhvervsskolernes Aars i Vesthimmerland. En af de kommuner, der er lukket ned som følge af muteret virus fra mink. Han håber på at kunne komme tilbage til Grønland i næste uge.

Restriktioner i Nordjylland presser befolkningen

Massiv nedlukning gør livet besværligt i Nordjylland.

Nicklas Bislev bor og går i skole i Vesthimmerland. Han er bekymret for at blive syg, samtidig med at han kæmper mod følelsen af ufrihed

COVID-19

Trine Juncher Jørgensen
trine@sermitsiaq.gl

25-årige Nicklas Bislev er ved at færdiggøre sin uddannelse som entreprenørmaskinmekaniker ved Erhvervsskolerne Aars i Vesthimmerland, der er en af de kommuner, der er lukket ned som følge af en muteret covid-19 variant fra mink.

– Det er lidt uhyggeligt og surrealistisk. Jeg har ikke før prøvet at være i et område, hvor der var en sådan krise. Vi er stort set begrænset i alt, hvad vi gør. Jeg er ved at færdiggøre mit sjette hovedforløb, og satser på at forlade skolen for at rejse hjem

til Grønland på tirsdag. Men jeg er meget spændt på, om jeg overhovedet kommer afsted. Som udgangspunkt må man ikke forlade skolens område, og der kører ingen busser, så jeg bliver nok nødt til at tage en taxa til kommunegrænsen, hvorefter jeg kan komme med et tog derfra.

Minkavlere i stor krise

På skolen går flere børn af minkavlere. De er allerede sendt hjem, men sympatien for minkavlere i området er massiv, da de skal aflive samtlige mink og nedlægge deres erhverv.

– Det er en stor krisesituation for dem. De har mistet deres levebrød og en enkelt har taget sit eget liv. Måske vil andre følge efter.

Det er et stort erhverv her i Nordjylland, og mange føler, at de intet har tilbage. Jeg har stor sympati for dem. Måske kunne man fra politisk hold have taklet situationen på en anden måde og ikke forhastet beslutningen igennem. Jeg er ikke ekspert, men måske var der en anden løsning, siger Nicklas Bislev.

Efter planen skal han covid-19 testes fredag før afrejse til Grønland tirsdag. Dernæst følger fem dages karantæne og en ny test. Nicklas Bislev skal først tilbage til Danmark i januar inden svendeproven, der forventes afholdt i februar.

– Jeg er selvfølgelig bekymret for at blive smittet. Jeg har en kronisk sygdom, så jeg er meget opmærksom på at overholde alle retningslinjer, og jeg går med maske 24-7. Så selvom jeg ikke er glad for ufriheden i de mange restriktioner, så tror jeg alligevel, at de bringer os tættere på frihed. Jeg har kone og børn i Grønland, men de er udenbys når jeg kommer hjem, så jeg kan isolere mig indtil resultatet af re-testen, siger Nicklas Bislev.

Aviisinut juullisiutinut Juleavis

Tusagassiorfiup Sermitsiaq.AG-p juullisiutai nuannarineqarluartut sapaatip-akunnerini 50 & 51-imi saqqummersinneqassapput.

Sullitassi, suleqatissi niuernikkullu attaveqarfigisassi juullisorluarnissaannik ukiortaamilu pilluaqqunissaannut periarfissatsialak.

I Uge 50 & 51 udkommer Mediehuset Sermitsiaq.AG's populære og hyggelige juleaviser.

En oplagt måde at ønske jeres kunder, kollegaer og forretningsforbindelser en glædelig jul samt et godt nytår.

Sermitsiap juullisiutai
saqqummissapput tallimangorneq
11. december 2020

AG-p juullisiutai saqqummissapput
pingasumngorneq 16. december 2020

Sermitsiaq's juleavis udkommer
fredag 11. december 2020

AG's juleavis udkommer
onsdag 16. december 2020

**Ussassarutinut
tunniussivissaq kingulleq 4. december
annoncer@Sermitsiaq.AG aqutigalugu**

Sermitsiap juullisiutaani ussassarutit akii

Qupp. 1/1 kr. 19.245,-
Qupp. 1/2 kr. 13.996,-
Qupp. 1/4 kr. 11.423,-
Qupp. 1/8 kr. 9.474,-

AG-p juullisiutaani ussassarutit akii

Qupp. 1/1 kr. 17.353,-
Qupp. 1/2 kr. 12.514,-
Qupp. 1/4 kr. 11.009,-
Qupp. 1/8 kr. 8.252,-

**Aviisini marlunni ussassarinikkut
25%-inik akikillisaasoqassaaq!!**

**Ullumikkut attaveqarfigereertigut tusarniaallutillu.
annoncer@Sermitsiaq.AG**

Inussianersumik inuulluaqqusillunga
Hans P. Petersen, tuniniaanermi siunnersorti
hp@sermitsiaq.gl
+299 554206

**Deadline for annoncer den 4. december via
annoncer@Sermitsiaq.AG**

Annoncepriser i Sermitsiaq juleavisen

1/1 side kr. 19.245,-
1/2 side kr. 13.996,-
1/4 side kr. 11.423,-
1/8 side kr. 9.474,-

Annoncepriser i AG juleavisen

1/1 side kr. 17.353,-
1/2 side kr. 12.514,-
1/4 side kr. 11.009,-
1/8 side kr. 8.252,-

**Ved annoncering i begge aviser
opnås 25% rabat!!**

**Kontakt os allerede i dag og hør nærmere.
annoncer@Sermitsiaq.AG**

Med venlig hilsen
Hans P. Petersen, salgskonsulent
hp@sermitsiaq.gl
+299 554206

Tusagassiuutit pillugit aalajangiisartut Sermitsiaq pinngitsuutikkaat

Inatsisartunut ilaasortat Karl-Kristian Krusep,

Henrik Fleischerip aamma Nikkulaat Jeremiassenip aviisi Sermitsiaq aamma nittartagaq Sermitsiaq.

AG tusagassiuutit pillugit aalajangiisartunut nalunaarutigaa, taakkumi isumaqaramik tusagassiuutit taakku marluk tusagassiuinermi ileqqorissaarnermik malinnissimangitsut, tamannali tusagassiuutit pillugit aalajangiisartunit isumaqatigineqanngilaq

TUSAGASSIUUTIT

Dorthe Olsen

dorthe@sermitsiaq.gl

Karl-Kristian Kruse, Henrik Fleischer aamma Nikkulaat Jeremiassen, tamar-mik Siumut sinnerlugu Inatsisartunut ilaasortasut, allaaserisami nutaarsiasaqqartit-sivimmi nittartakkami Sermitsiaq.AG-mi septembarip qulinganni 2020-mi saqqummiunneqarput qulequtserlugu »Politikerit nuimasut akileraartartut aningaasaataannik umiatsiaaqqanik pisisut« aamma aviisimi Sermitsiami septembarip 11-anni 2020-mi saqqummersumi allaaserisani marlunni kiisalu aviisip saqqaani saqqummiunneqartuni, isumaqaramik tusagassiuinermi ileqqorissaarnissaq allaatigisani qaangiinarneqarsimasooq.

Naatumik oqaatigalugu allaaserisani taakkunani pineqarput, politikerit nuimasut taakku pingasut, tamarmik aalisartuusut, aalisariutisinnissaminnut Namminer-sorlutik Oqartussani Nunatta karsianit aningaasanik katillugit 800.000 koruunit angullugit amerlassusilinnik, aalisarnerup

anigaasalerneqarnissaanut aningaasaliis-sutinit aningaasanut inatsimmiittumik tapiiffigineqarsimasut.

Inatsisartuni ilaasortat taakku pingasut isumaqarput, allaaserisat imaat killormut saatitsinerusut aamma allaaserisani qulequttat aamma qulequttat nassuiaataanni ima isikkoqalersitsisoqartoq pisortat aningaasaataannik atornerluisoqarsimasooq, naak inatsisit, malitassallu malinneqarsimagaluartut.

Tusagassiuutit pillugit aalajangiisartunit politikerit taakku pingasut naammagittaalliutaat taparserneqanngillat, aamma nutaarsiasaqqartitsivik Sermitsiaq.AG kiisalu aviisi Sermitsiaq allaaserineqartunut pinngitsuutinneqarlutik.

Taparserneqanngitsut

Allaaserisami qulequtaqartumi »Periarfissat atuinnaqarput tapiiffigineqarlutalu« aviisimi sermitsiami ilanngunneqartumi politikerit taakku pingasut isumaqarput, aviisimit pasitsassaarneqartoq, politikerit immikkut ittumik pineqarsimasut, aamma qinnuteqaatimik sukkanerumik suliarineqarnissaat isumagisimagaat, kiisalu aalisarnerup

anigaasalerneqarnissaanut aningaasaliis-sutinit aningaasanut inatsimmiittumik allannortitsiniarsimasut.

Tusagassiuutit pillugit aalajangiisartunit politikerit taakku pingasut naammagittaalliutaat taparserneqanngillat, isumaqarlutillu allaaserisami siunertarineqartoq tassasooq, taakku pingasuullutik allaaserisami apeqqutitut isorinnittunut akinissaminnut periarfissinneqartut, tusagassiuutit saqqummiunneqartut tapiinnissamut aqqissuussinernut taaneqartunut atuisimanagerat. Taamaattumik tusagassiuutit pillugit aalajangiisartut apeqqutit oqaaseqatigiiliornisa isornartorsiornissaat tunngavissaqarsorinngilaat, aamma paasissutissamik saqqummersoqanngitsooq, aamma tusagassiuutit naammagittaalliortut akissutaat amigartumik kukkusumilluunniit saqqummiunneqarsimangitsut. Taamaattorli tusagassiuutit pillugit aalajangiisartut isumaqarput, atuartartut paasinninnissaat pitsaanerumik tunngavissinneqarsimassagaluartoq Sermitsiap ilisimatitsissutigisimasuuppaga, aalisarnerup aningaasalerneqarnissaanut aningaasaliisutit tapiiffigineqarnissamik qinnuteqarnermi piffissami qanoq sivisutigisumi suliarineqartarnersut. Tamatumunnga assingusumik aalajangiisartut isumaqarput, allannuallaatit ersersinneqarnersimasagaluartut aalajangersimasunik Karl-Kristian Krusep, Henrik Fleischerip aamma Nikkulaat Jeremiassenip pineqartoq pillugu inatsimmut sakkukinnerulersitsiniarlutik qanoq suliniuteqarsimanersut assersuuteqartoqarsimagaluarp.

Taamaattorli allaaserisani taaneqartuni atuarneqarsinnaasutut, naammagittaalliortut inatsisunik unioqquitsisimangillat, aamma paasissutissat allaaserisani issuarneqartut pivisorpalaartuupp.

Tamatuma saniatigut naammagittaalliortut politikerit apeqqutit ittuujuisaartut sapinngittariaqar-

paat, ingammik sammisaq erseqqissumik tamanut soqutiginaateqartillugu. Tamakku tunngavigalugit, aamma allaaserisat imaat naammagittaalliortut iliuusaannik oqaaserisaannilluunniit tulluannigisunik allannortitsinerunngimmata, aalajangiisartut isumaqarput isornartorsiuinissamut tunngavissaqanngitsooq, tusagassiuutit pillugit aalajangiisartut taama tunngavilersuipp.

Politikerit Siumumeersut taakku pingasut kalaallisut oqaatigineqartoq »paasisaasut« aamma naammagittaalliutigaat, taanna Sermitsiami nr. 37-mi, septembarip 11-anni 2020-mi saqqummersumi saqqaaniitinnegarpoq, taakkumi isumaqaramik allaaserisat imaanut tunngassuteqanngitsooq. Tusagassiuutit pillugit aalajangiisartut isumaqatigaat, oqaatigineqartoq inatsisunik unioqquitsinermut unnerluutiginninnermik isumaqartinneqarmat, kalaallisullu oqaatigineqartoq tamanna allaaserisanut tunngassuteqanngitsooq.

Taamaattumik tusagassiuutit pillugit aalajangiisartut isornartorsiortat, Sermitsiap oqaaseq »paasisaasut« atorsimammagu.

Pressenævnet frikender Sermitsiaq

Inatsisartut medlemmerne Karl-Kristian Kruse,

Henrik Fleischer og Nikkulaat Jeremiassen meldte avisen Sermitsiaq og hjemmesiden Sermitsiaq.AG til pressenævnet som de mener havde tilsidesat god presseetik, men det er pressenævnet ikke enig i

MEDIER

Dorthe Olsen

dorthe@sermitsiaq.gl

Karl-Kristian Kruse, Henrik Fleischer og Nikkulaat Jeremiassen, der alle er medlemmer af Inatsisartut for Siumut, har klaget over en artikel, der er publiceret på det elektroniske medie Sermitsiaq.AG den 10. september 2020 med overskriften »Top-politikere købte fiskejoller for skatteydernes penge« og to artikler samt en forside publiceret i den trykte avis Sermitsiaq den 11. september 2020, hvor de mener, at god presseetik er blevet tilsidesat i artiklerne.

Kort fortalt handler artiklerne om, at de tre markante politikere, der alle er fiskere,

havde købt et fiskefartøj med økonomisk støtte fra Grønlands Selvstyres landskasse, og at de alt i alt havde fået bevilget og fået udbetalt op mod 800.000 kroner i tilskud fra fiskerifinansieringspuljen, som er en post på finansloven.

De tre medlemmer af Inatsisartut mente, at artiklernes indhold var fordrejede, og at artiklernes rubrikker og underrubrikker fik det til at se ud som om, at der var sket et misbrug af offentlige midler selvom, love og regler var overholdt.

Pressenævnet giver ikke de tre politikere medhold i deres klager, og frikender både det elektroniske medie Sermitsiaq.AG samt den trykte avis Sermitsiaq for deres artikler.

Ingen medhold

I artiklen med overskriften »Vi har blot benyttet os af mulighederne og fået tilskud«, som er skrevet i den trykte avis Sermitsiaq, mener de tre politikere, at avisen hentyder til, at der er sket særbehandling af politikere, og at de har fået deres ansøgninger behandlet hurtigere, samt at de har arbejdet aktivt for ændring af loven om fiskerifinansieringspuljen.

Pressenævnet giver ikke de tre politikere medhold i deres klager og antager, at de alle tre har fået forelagt spørgsmålene i artiklen, og antager, at formålet med artiklen har været at give de tre politikere mulighed for at svare på de kritiske spørgsmål, som mediet har rejst som følge af, at de har benyttet sig af de omtalte tilskudsordninger. Pressenævnet fandt derfor ikke grundlag for at rejse kritik af spørgsmålenes formulering, og at der var ikke fremkommet oplysninger om, at mediets gengivelse af klagerne svar var mangelfuldt eller forkert. Det er dog pressenævnets opfattelse, at det kunne have givet et bedre grundlag for læsernes forståelse, hvis Sermitsiaq havde oplyst, hvad den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er i sager om tilskud fra Fiskerifinansieringspuljen. Tilsvarende fandt nævnet, at det kunne

have givet et mere nuanceret billede, hvis der havde været oplyst konkrete eksempler på, hvordan Karl Kristian Kruse, Henrik Fleischer og Nikkulaat Jeremiassen aktivt havde arbejdet for at lempe lovgivningen på området.

Det fremgår dog af teksten i de omhandlede artikler, at klagerne ikke har overtrådt lovgivningen, og de oplysninger, der er gengivet i artiklerne er faktisk korrekte. Desuden må klagerne som politikere tåle en mere nærgående omtale især, når emnet er af klar almen interesse. På denne baggrund, og da artiklernes indhold ikke fremstår som en forvanskning af klagerne handlinger eller udtalelser finder nævnet, at de omhandlede artikler ikke giver grundlag for kritik, begrundet pressenævnet.

De tre Siumutpolitikere havde også klaget over det grønlandske udtryk »paasisaasut«, som er bragt på forsiden af Sermitsiaq nr. 37 af 11. september 2020, som de ikke mener har dækning i artiklernes indhold. Pressenævnet er enig med parterne i, at udtrykket indeholder en sigtelse for et ulovligt forhold, og at dette grønlandske udtryk ikke har dækning i artiklerne. Pressenævnet har derfor udtalt kritik af, at Sermitsiaq har anvendt udtrykket »paasisaasut«.

Ukiup sulisutsialaanut tunissut

Ukioq 2020 tamanut ajornakusoortuuvog. Aamma suliffeqarfinni annertuumik suliaqarfiusuni. Tamanna tunissummik, juullikkunni qaammaterpassuarnilu atuuttussamik, akissarsititsinermik kinguneqartariaqarpoq. Piffissami nalorninartumi, nalinginnaasumik ataatsimoorfigisinnaanngisatsinni, aviisit ataatsimoorutissarpassuaqarnitsinnik eqqaasittuartarpaatigut: Immitsinnut soqutigivugut, inuiaqatigiinnilu susoqarneranik soqutiginnilluta. Taamaammatt sulisutit AG-mik Sermitsiamillu pisartagaqarnermik tunissuteqarfialugit nukatsikkitt.

Årets medarbejdergave

2020 blev et svært år for alle. Også på arbejdspladserne hvor der er ydet en stor indsats. Det bør belønnes med en gave, som varer julen over og mange måneder frem. I en usikker tid, hvor vi ikke kan være sammen som normalt, minder aviserne os om, at vi har meget til fælles: Vi interesserer os for hinanden, og hvad der sker i samfundet. Forkæl derfor dine ansatte med et abonnement på AG og Sermitsiaq.

MEDIEHUSET
SERMITSIAQ • AG

Peter Schou Rasmussen
Salgschef

Tlf +299 383959
Peter@Sermitsiaq.AG

© Leiff Josefsen

Inuit innarluutillit illersuisuat Christina Johnsen oqarpoq, tarnikkut innarluutit pillugit ilisimasaqarnerunissaq pisariaqartinneqartoq. Tamanna isumaqarpoq, inuit tarnikkut innarluutillit inunnit timikkut innarluutillinnit pitsaanngitsumik isumaqarfigineqarnerusarannik.

Handicaptalsmand Christina Johnsen siger, at der er behov for mere viden om psykiske handicaps. Det betyder, at der generelt er flere negative holdninger over for personer med psykiske handicaps end for personer med fysiske handicap.

Med viden nedbryder vi fordomme

Det siger handicaptalsmand Christina Johnsen, der mener, at der generelt er for lidt viden om psykisk handicap, har fået undersøgt befolkningens holdninger til handicap, der bliver offentliggjort tirsdag den 17. november

PERSONER MED HANDICAP

Oline Inuusuttoq Olsen,
informationsmedarbejder Tilioq
oline@tilioq.gl

Tilioqs nye undersøgelse »Holdninger til Handicap« samt Inatsisartuts behandling af forslaget om en handlingsplan for at styrke indsatsen for mennesker med psykiske lidelser peger på et behov for mere fokus og viden om psykiske handicaps.

Inatsisartut skal andenbehandle et forslag om en handlingsplan for personer med psykiske lidelser onsdag d. 18. november. Handicaptalsmanden Christina Johnsen har fulgt med i debatten til Inatsisartuts førstebehandling d. 28. oktober, og hun kender til de udfordringer, personer med psykiske handicaps kæmper med i hverdagen. Tilioq er samtidig ved at forberede udgivelsen af borgerundersøgelsen »Holdninger til Handicap«, som viser, at der i samfundet generelt er større tilbageholdenhed overfor de handicap, vi ikke kan se.

– Der er store udfordringer indenfor psy-

kiatrien. I Tilioq modtager vi henvendelser fra borgere med psykiske handicap og deres pårørende, som oplever at blive kastebolde i systemet. Sagsbehandlingen for personer med psykiske lidelser mangler en koordineret indsats mellem sundhedsvæsenet, kommunen og ind i mellem også politiet. Vi hører også om psykiske syge personer, som bliver ramt af hjemløshed på grund af svigt fra det offentlige. Det er uacceptabelt, siger handicaptalsmanden.

Analysen »Holdninger til Handicap«, der bliver lanceret i Katuaq den 17. november, viser, at borgere er tilbageholdende med at have en nær relation til en person med et psykisk handicap, og er negativt indstillet overfor, at man kan blive valgt til Inatsisartut, hvis man har psykisk handicap.

– Vi har alle sammen ret at gå ind i politik og at have en familie og et selvstændigt liv. Undersøgelsen viser, at der er en stor tilbageholdenhed overfor at have et Inatsisartutmedlem med et psykisk handicap eller for eksempel at have en kæreste med handicap. Det viser, at vi har negative holdninger overfor personer med handicap og i endnu højere grad for personer med usyn-

lige handicap. Der mangler viden og fokus i samfundet om psykiske handicaps, siger Christina Johnsen

Tilioq fik mange positive reaktioner på nogle oplysningsvideoer, lavet i samarbejde med NIIK og Pissassarfik, om personer med usynlige handicap, der fortæller om, hvordan de bliver mødt af samfundet, og hvordan de ønsker at blive mødt.

Årsagen er ikke alene omsorgssvigt

Under Inatsisartut debatten blev det flere gange gentaget, at psykisk sygdom er en følgevirkning af omsorgssvigt.

– I Tilioq ser vi dog, at psykiske lidelser kan skyldes mange forskellige påvirkninger ud over omsorgssvigt. Børn og unge med ADHD og autisme kan få andre psykiske sidediagnoser i teenagerårene. Børn af forældre med psykiske lidelser er ligeledes mere disponeret for selv at få en psykiatrisk diagnose. Børn og unge, der oplever sygdom, dødsfald, selvmord, ulykker og overgreb med mere, kan også udvikle psykiske lidelser. Det viser, at der er et stort behov for mere viden om psykiatrien generelt i samfundet.

Det er ikke kun i Inatsisartut, at der er behov for mere viden om psykiske handicaps. Der er generelt flere negative holdninger over for personer med psykiske handicaps end for personer med fysiske handicaps, viser »Holdninger til Handicap«. 92 procent af befolkningen har det fint med at have en nabo med et fysisk handicap, men der

er færre, som har det fint med at have en nabo med et psykisk handicap, altså kun 69 procent.

– Vi oplever i stigende grad, at unge med psykiske handicaps selv står frem i sociale medier og fortæller om det at have et handicap, og hvordan de oplever at blive mobbet eller ekskluderet, og er på den måde med til at bryde tabuer i samfundet. Det skal der være mere af. Vi skal som befolkning være mere åbne, så personer med psykiske handicaps ikke bliver bange for at fortælle ærligt om deres handicap og søge hjælp, når de har behov for det, siger handicaptalsmanden Christina Johnsen.

KNR og pressen bør inddrage personer med handicap

I analyse »Holdninger til Handicap« er der en række anbefalinger, som sikrer rettigheder for personer med handicap i det grønlandske samfund.

– Vi er som samfund usikre på det, vi ikke kan se, både politikerne og vi som befolkning har et ansvar for at skabe et samfund, hvor der er plads til alle. I analysen »Holdninger til Handicap« er der en række anbefalinger, som blandt andet handler om at inddrage personer med handicap i samfundet men også i pressen, såsom KNR udsendelser, og ikke kun når det handler om det at have et handicap, siger Christina Johnsen.

Ilisimasat aqqutigalugit isummat pigiliutiinnakkat atorunnaarsissavavut

Innuttaasunit inuit timikkut innarluutillit tarnikkut innarluutilinnit akuersarneqarnerusarput.

Befolkningen kan bedre acceptere en person med fysiske handicaps end personer med psykiske handicaps.

© Leiff Josefsen

Taama inuit innarluutillit illersuisuat Christina Johnsen oqarpoq, isumaqarlunilu, tarnikkut innarluutit ilisimaneqarnerat nalinginnaasumik annikipallaartoq, inuillu innarluuteqarnermut isumaannik misissuisitsisimalluni, marlungornermi novembarip 17-iani saqqummiunneqartussamik

INUIT INNARLUUTILLIT

Oline Inuusuttoq Olsen,
paasissutissiinermillu sulisup
Tilioq

oline@tilioq.gl

Tiliumi naliliineq nutaaq »Innarluuteqarnermut Isummat« kiisalu Inatsisartuni tarnimikkut napparsimasut atugaat pillugit iliuusissat pitsanngorsarneqarnissaat siuner-taralugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik siunnersuummik suliarin-ninnerat tarnikkut innarluutit sammineqar-nerunissaannik ilisimasaqarfigineqarneru-nissaannillu pisariaqartitsinermik tikkuus-sippat.

Inatsisartuni tarnimikkut napparsimasut iliuusissatut pilersaarummik suliaqarfigine-qarnissaannik siunnersuut pingasunngor-nermi novembarip 18-iani aappassaaneer-neqassaaq. Inuit innarluutillit illersuisuata Christina Johnsenip Inatsisartuni siunners-uummik siullermeerineq malinnaavigisi-mavaa, inuillu tarnikkut innarluutillit ullu-unnarni unammilligassarisaartagaat ilisimasa-qarfigilluarlugit. Tilioq tamatuma peqati-gisaanik nalilersuinermik misissuinerup »Innarluuteqarnermut misissuinerup« saq-qummersinneqarnissaanut piareersarpoq, tassani takutinneqarpoq, inuiaqatigiit

innarluutinut ersinngitsunut nalinginnaa-sumik tunuarsimaartorujussuusut.

– Tarnikkut napparsimasunut tunngatil-lugu suliaqarfigimmi annertuunik ajornar-torsiuteqartoqarpoq. Tiliumiit inuit tarnik-kut napparsimasut pillugit suliat systemip iluani assigiinngitsunut milorujussuunne-qalersarnerat ilisimavarput, tarnikkut nap-parsimasut pillugit peqqinnissaqarfiup, kommunip politiillu akornanni sulianik ingerlatsineq ataqatigiissaarneqanngilaq ta-mannalu akuersarneqarsinnaanani. Tarnik-kullu napparsimasut angerlarsimaffeeruttar-put pisortat sumiginnaaneri pequtigalugit, tamannalu unitsinneqartariaqarpoq, Inuit Innarluutilli Illersuisuat oqarpoq. .

Nalilersuinermi »Innarluuteqarnermut isummat«, Katuami novembarip 17-iani saqqummersinneqartussami, takutinneqar-poq, innuttaasut tarnikkut innarluutilim-mik qanimut attaveqarfigisaqarnissamut tunuarsimaartartut, tarnikkullu innarluute-qaraanni Inatsisartunut qinigaasinnatitaa-neq isumaqatigivallaanngikkaat.

– Tamatta politikimik suliaqarnissamut aamma ilaqaqarnissamut namminerisa-millu inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffe-qarpugut. Misissuinermi takutinneqarpoq, tarnikkut innarluutilimmik Inatsisartunut ilaasortaatitaqarnissaq imaluunniit innar-luutilimmik aappaqarnissaq tunuarsimaar-figineqartorujussuusut. Tamatumannaga takutinneqarpoq, innunut innarluutilinnut sulilu annerusumik ersinngitsumik innar-

luutilinnut pitsaanngitsumik isiginnittaase-qartugut. Tarnikkut innarluutit inuiaqatigiit ilisimasaqarfigineqarnerat sammineqarne-rallu amigaataavoq, Christina Johnsen oqar-poq.

Tilioq NIIK aamma Pissassarfik peqatiga-lugit inuit ersinngitsumik innarluutillit pillu-git paasitsiniaassutitut videolianut pitsaa-sorpasuarunik qisuariarfineqarsimavoq, taakkunani ersinngitsumik innarluutillit inuiaqatigiinnit qanoq naapinneqartarner-tik qanorlu naapinneqarnissaminnik kissaa-teqarnertik oqaluttuaraat.

Pissutaasoq sumiginnaanerinnaanngilaq

Inatsisartuni oqallinnermi arlaleriarluni oqaatigineqarpoq, tarnikkut nappaateqar-neq sumiginnaanerup malitsigigaa.

– Tiliumi takusarparput, tarnikkut nap-paatit sumiginnaanerup saniatigut sunniu-tinik assigiinngitsorpasuarunik pissuteqar-sinnaasut. Meeqqat inuusuttullu ADHD-mik autisemillu nappaatillit inuusuttuaraa-nerminni tarnikkut nappaatinik saniatigut nappaateqartut naliliivigineqarsinnaa-sarput. Meeqqat tarnikkut nappaatilinnik angajoqqaallit taamatuttaat tarnikkut nappaateqartut naliliivigineqarnissamut ilimanaateqarnerusarput. Meeqqat inuu-suttullu nappaammik, toqusoqarneranik, imminnut toqtutqarneranik, ajunaarner-nik atornerlunneqarnermik nalaataqartut aamma tarnikkut nappaateqalersinnaapput. Tamatumannaga takutinneqarpoq inuiaqa-tigiinni tarnikkut napparsimasunik katsor-saasarneq pillugu ilisimasaqarnerunissaq pisariaqartinneqartorujussuusooq.

Inatsisartuniinnaanngitsooq tarnikkut nap-paatit pillugit ilisimasaqarnerunissaq pisari-aqartinneqarpoq. Innunut tarnikkut innar-luutilinnut isiginnittaasit pitsaanngitsut innunut timikkut innarluutilinnut isiginnit-taatsinit pitsaanngitsunit nalinginnaasumik amerlanerunerat »Innarluuteqarnermut

isummat«-nit takutinneqarpoq. Innuttaasut 92 procentiisa timikkut innarluutilimmik sanileqarneq ajorinngilaat, kisianni tar-nikkut innarluutilimmik sanileqarnermik ajorinngitsut ikinnerupput, tassa 69 procentiinnaat.

– Inuusuttut tarnikkut innarluutillit nit-tartakkani inuit attaveqatigiittarfiini nam-mineerlutik sassarlutik innarluuteqarnerup qanoq ittuuneranik kiisalu pimmatigine-qartarnerup immikkoortitaasarnerullu qanoq misigineqartarneranik oqaluttuarin-nittarnerat taamaalillutillu inuiaqatigiinni paqumigineqartunik annikillisaqataanerat misigisaleriartorparput. Tamanna anner-tunerusariaqarpoq. Inuiaqatigiittut amma-nerusariaqarpugut, inuit tarnikkut innar-luutillit innarluuteqarnermik pillugu unneq-qarissumik oqaluttuarnissamut ersissuteqa-runnaarsillugit pisariaqartitsilerinullu ikior-tissarsiorsinnaaqullugit, inuit innarluutillit illersuisuat Christina Johnsen oqarpoq.

KNR tusagassiuutillu inunnik innarluutilinnik akuutitsinerusariaqarput

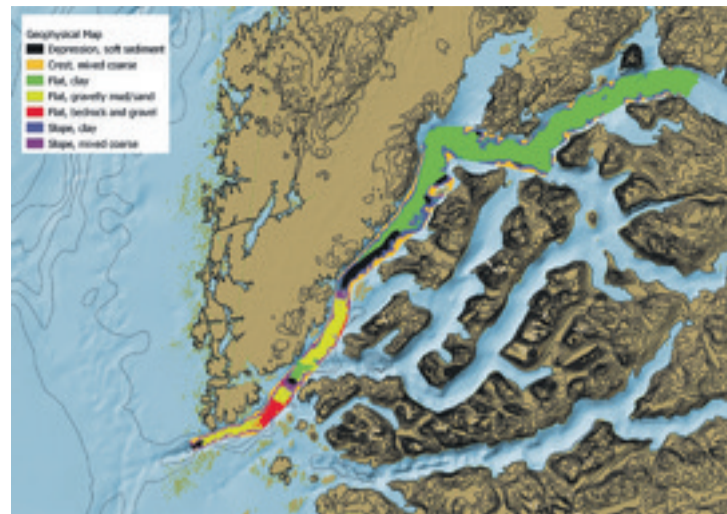
Nalilersuineq »Innarluuteqarnermut isummat« innersuussutinik arlalissuarnik ima-qarpoq, inuit innarluutillit Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni pisinnaatitaaf-fiinik qulakkeerinnittunik.

– Inuiaqatigiittut takusinnaanngisavut nalornisoorfigisarpavut, politikerit uagullu inuiaqatigiittut inuiaqatigiinnik kikkut tamarmik inissaqartinneqarfigisaannik pilersitsinissaq akisussaaffigaarput. Nali-lersuineq »Innarluuteqarnermut isummat« innersuussutinik arlalissuarnik ima-qarpoq, ilaatigut inuit innarluutillit inuiaqatigiinni aammali tusagassiuutini, soorlu KNR-imi aallakaatitani, akuutinneqarnissaannik, innarluuteqarneq kisiat pineqartilluguun-ngitsooq, Christina Johnsen oqarpoq.

Immap naqqaniit misissugassamik »tigusissut« immap naqqanik 20-30 cm-nik assaalluni »tigusisinnaasoq«. Umiarsuup qaavani ilisimatusartartut marraq misissugassatut tigusamit imermik seqqittarlugu piirpaat »tigusarlu« uumasuaqqanik sunik qassinillu akoqarnersoq misissorlugu.

En bundhenter er en slags grab, der tager en uforstyrret prøve af de øverste 20-30 centimeter af havbunden. På dækket vasker forskerne mudderet væk og undersøger, hvilke dyr og hvor mange af dem der er i den pågældende prøve.

Fotos: Martin E. Blicher

Sannami Multibeami atorlugu kangerlummi immap naqqanik sukumiisumik assiortoqarsinnaalerpoq. Kangerluup naqqata katitigaanera (qulleq) itissusialu (alleq).

Multibeamen på Sanna gør det muligt at lave detaljeret kortlægning af fjordens bundforhold. Både af fjordbundens sammensætning (øverst) og af fjordens dybde (nederst).

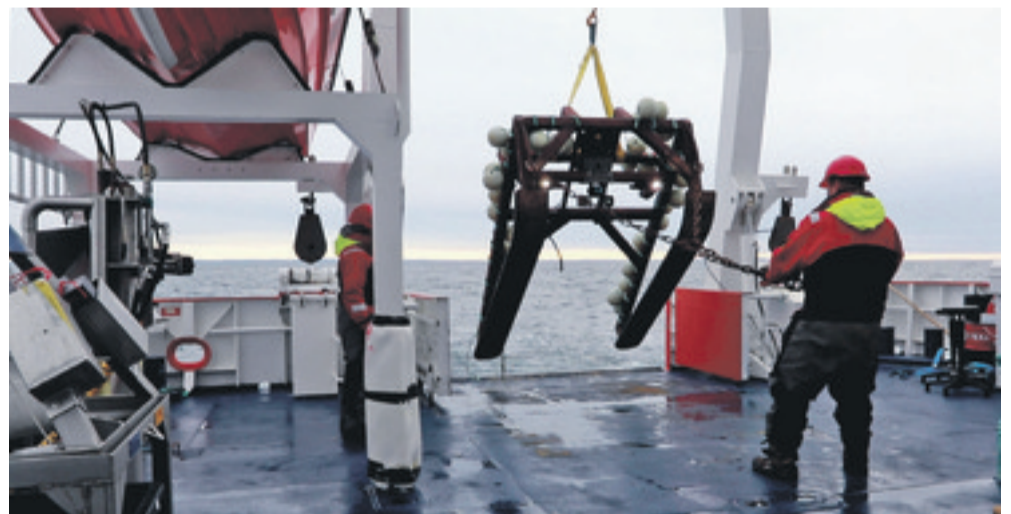
Kort: Diana Krawczyk; dybdekurver fra IBCAO

Sanna allunaasamik saviminermik kalippoq. Qulliit sakkortuut immap naqqani atornerqarput uumasuaqqat sarsuasut videoliuutit malugilluarniassammagit. Quajaatit rhodolithit ukiut 100-it sinnerlugit pisoqaatigilersinnaasut qitupeqqallu videoliuutit nassiussai Sannap aquttarfiani ilisimatusartartunit isiginnaaqqissaarneqarput.

Sanna trækker en metalslæde hen over havbunden. Kraftige pærer sikrer lys i den mørke verden på bunden, så det lille filmkamera kan afdække det liv, der eksisterer på store vanddybder. Karakteristiske kalkalger – rhodolither, der kan være mere end hundrede år gamle, og flotte søanemoner – er noget af det liv, forskerne via videosignalet sidder og studerer på broen af Sanna.

Fotos: Peter Bondo Christensen, Martin E. Blicher

“Vi er som opdagelsesrejsende i ukendt land. Kortlægningen af havbunden er en udforskning af det ukendte”

Lyd bliver til billede på computerskærmen ombord på forskningsskibet Sanna. Udforskningen af havbunden er gået ind i en ny epoke. Skibet sender lydbølger ud i vandet, og havbunden svarer igen med et klart ekko, som skibet fanger og laver om til billeder af bunden. Det giver et kig ind i en skjult verden flere hundrede meter under havoverfladen. En verden fuld af ejendommelige dyr, der er vigtige for fjordens liv, og som vi kun kan passe på, når vi ved, hvad der er dernede.

KAPITEL 5 Ekko fra bunden

Forskningskibet Sanna ligger støt på sin kurs. Med 5 knob glider hun roligt mod Narsap Sermiass gletsjerfront inderst i Nuup Kangerlua.

Der er stille på det store agterdæk, men på broen er koncentrationen intens. I den dæmpede belysning sidder forsker Diana W. Krawczyk og følger de billeder, der fejer over skærmen og gengiver den nye multibeamers tredimensionelle kortlægning af fjordens bund.

Små knoldede forhøjninger på bunden er tydelige på skærmen, og en skråning rejser sig brat fra den ellers flade bund, som båden netop har passeret.

Diana justerer lydbølgernes vinkel og korrigerer for støj. Harddisken fyldes med data, der præcist gengiver bundens terræn i et 1000 meter bredt bælte under skibet.

En multibeam fungerer som et avanceret ekolod. Fra Sannas bund sender den 512 lydbølger ud i en vifte og gør det muligt at registrere havbunden i et bredt spor på 130 grader ud til

hver side af båden. Når lydbølgerne rammer bunden, kastes de tilbage mod multibeamens sensor som et ekko, og resultatet er en meget nøjagtig kortlægning af havbunden, der både indeholder højdeforskelle og information om havbundens sammensætning af sand, ler, klippe, grus og skaller.

Forskerne tjekker, hvilket signal der svarer til en bestemt type bund, når de efterfølgende laver en såkaldt 'ground truth'. Det sker ved at standse kortlægningen og undersøge bundforholdene nærmere på en nøje udvalgt lokalitet med et karakteristisk multibeamersignal og speciel bundtype.

På broen tager multibeamteamet beslutningen om positionen for 'ground truth'.

»Her.« Diana peger på skærmen. »Her har vi brug for video og bundprøver.«

Sanna finder tilbage til positionen, og der kommer liv på agterdækket. Videoslæde og bundhenter rigges til og hejses ud over skibets

agterstav. Mens Diana fjerner blikket fra skærmen med billedet fra multibeamen, vender tankerne tilbage til de pressede dage i marts, hvor de første praktiske skridt blev taget hen imod at åbne døren til den nye forståelse af havbunden.

Sannas øje

Forskningskibet Sanna er trukket på land, og det røde skrog tårner sig op på værftets kaj. Frosten bider voldsomt. Det sner, men det er umuligt at arbejde med handsker. Med minus 20 grader bliver hænderne hurtigt stivfrosne, og sjakket knokler med at montere den helt nyudviklede multibeamersensor. Med den monteret har Sanna så fintfølelse et instrument, at man nede på havbunden kan finde en genstand på størrelse med en iPad.

To teknikere fra det danske firma, der leverede sensoren, er landet i Nuuk. De skal stå for

Qalipaaitut aappaluartut quajaatit kalkalget immap naqqani ujaraanerusumi siassimapput. Kalkalget qaamaneqanngingajattumi naasartut ukiorpassuarni uumasinnaapput.

Som et tyndt lag pink maling breder kalkalger sig ud over den stenede havbund. Kalkalgerne vokser, hvor der næsten ikke er lys, og kan blive meget gamle.

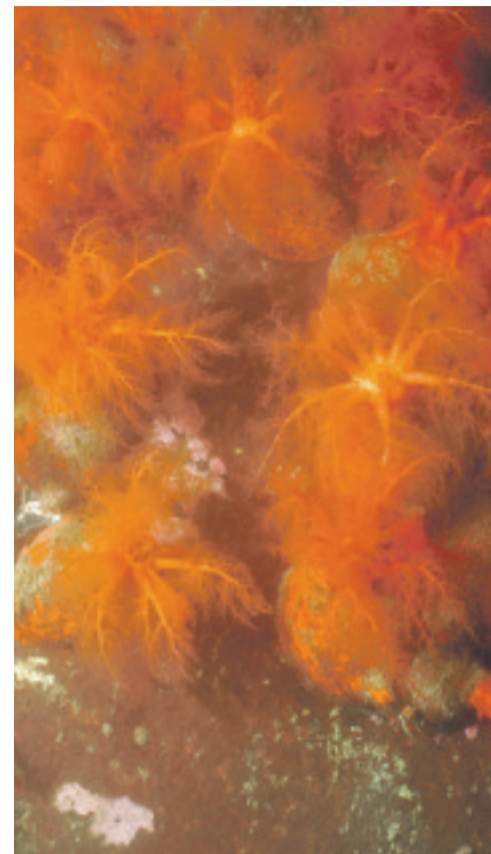
Fotos: Peter Bondo Christensen

Immap naqqani qitupeqqat taliusaat sarfamid aalataartinneqartut (saamerleg). Takoqqaarlugit naasunut assersuunnarsinnaapput, kisianni qitupeqqat ulloriaasallu uumasuupput namminneq aalasartut. (Qullerpaag) kinguk videoluutip isaanut isigeqqissaarpoq. Kinguit amerlasoorsuupput, uanilu takuneqarsinnaasoq tassaavoq, Epimeria loricata.

Bundvandet bevæger armene på sønemonen (tv.). Ved første øjekast ligner det planter, men sønemoner er dyr, der også selv bevæger sig. Øverst stirrer en tangloppe blindt ind i kameralinsen. Tanglopper er en meget artsrig gruppe, og her ses den dragelignende Epimeria loricata.

Fotos: Olga Zimina og Peter Bondo Christensen

Inaluallit (Psolus fabricii) eqimaqalutik uummavinniittartut immap naqqa aappaluttumik qalipaatinitsippaat.

Søpølser Psolus fabricii står i tætte kolonier og lyser rødt på havbunden.

Foto: Martin E. Blicher

den tekniske del af installationen af multibeamen og skal være med både på land, og når multibeamen testes på havet.

Det er et par dyre herrer, og de er derfor kun booket ind til tre dage. Tre dage, hvor det hele skal klappe. Men tre dage, hvor Kong Vinter viser tænder og gør det mere end koldt at arbejde i det fri. Overskrider de tidsplanen, bliver det utroligt dyrt – og Diana arbejder med et fast budget.

Foruden de to danskere er værftsarbejdere, videnskabsfolk, teknikere, elektrikere og alle Sannas besætningsmedlemmer involveret i projekt 'installation af multibeam'.

Diana er projektleder og ansvarlig for hele operationen, og hun har det meget varmt, kulden til trods. Hele holdet arbejder mod tidevandet. Sanna skal tilbage i fjorden torsdag kl. 13.00, hvor der er højvande. Multibeamen monteres under skibets skrog, og det er nødvendigt med maksimalt højvande for ikke at ødelægge den følsomme sensor under søsætningen. Is på vandet er også et nogo for det sarte instrument.

De indledende operationer på værftet har taget længere tid end beregnet. Foruden sensoren skal Sannas køl udstyres med to ton stål, for at hun kan ligge rigtigt i vandet. Det her er andet og mere end en overfladisk kosmetisk operation. Det store team arbejder koncentreret, og stemningen er god. De skal nok nå det og er næsten klar.

Men få timer før søsætningen af Sanna bliver alle helt tavse. Stemningen falder brat og når næsten de frostgrader, teamet er omgivet af.

I den hektiske proces har de glemt at genmontere det almindelige ekkolod. Den sensor, forskerne blandt andet bruger i den daglige navigation. Nu svinder håbet om at nå det hele.

Tavs koncentration, alle arbejder systematisk og hjælper, hvor de kan. Kl. 13.10 søsætter de Sanna. Multibeamen bliver kalibreret og afleveret velfungerende inden aften.

Og fredag morgen stiger de to teknikere på flyet i Nuuk. Sanna har fået et superøje, klar til at indsamle ny viden om havbunden omkring Grønland.

Ned på bunden

Tilbage på agterdækket af Sanna i Nuup Kangerlua er bundhenteren klar til turen mod havbunden.

En bundhenter indsamler en lille prøve af havbunden. Den graver sig ca. 20 centimeter ned i havbunden og snupper et areal på en tiendedel kvadratmeter. Det giver forskerne detaljeret information om bundtypen og mulighed for at undersøge, om det er grus eller sand, de har registreret med multibeamen, og hvilke dyr der lever på og nedgravet i bunden.

Når bundprøverne sorteres, giver de viden om forekomsten af helt små nedgravede dyr som orme og muslinger, og forskerne får et meget præcist billede af, hvor mange forskellige dyr der er på en bestemt bundtype og i et bestemt område.

Men at undersøge Nuup Kangerluas bund udelukkende med en bundhenter er som at skulle udforske verdensrummet ved at kigge igennem et sugerør. En bundprøve giver indblik i lige præcis det lille område, der bliver hentet op, men fem meter væk kan bunden se helt anderledes ud. Og bundhenteren fungerer kun godt på blød bund. Ligesom meget af den grønlandske havbund er Nuup Kangerlua fyldt med grus, sten og klippegrund, og her kommer bundhenteren til kort.

Filmsekvenser af havbunden er derfor et andet vigtigt redskab, der hjælper med at underbygge de målinger, forskerne laver med multibeamen.

Seniorforsker Martin E. Blicher har set tusindvis af bundprøver og ved, at det er en helt anden oplevelse at se dyr i deres naturlige omgivelser på film end at se dem slasket ud på dækket efter en traditionel prøvetagning. Når forskerne er færdige med at tage bundprøver, sender de derfor et videokamera ned på bunden. Det er monteret på en stor metalramme, en slæde, der også bærer en kraftig projektor, som kan trækkes hen over havbunden.

Besætningen hejser slæden op og svinger den fra agterstavnen og ud over vandet. Spillet snurrer, mens metervis af kabel løber ud i vandet. På det dybeste sted er Nuup Kangerlua mere end 600 meter dyb. I dag skal slæden ned

på 45 meters dybde. Hernede er der mørkt. Eller næsten da, for der slipper lige præcis så meget lys ned, at et specielt samfund af kalkalger kan vokse her. Ved første øjekast ser det ud, som om stenene er smurt ind i pink maling, men det er den skorpeformede kalkalge Havhildenbrandia, der dækker stenene. De skorpeformede alger kan vokse, hvor kun 0,01 % af overfladens lys når ned, men de vokser uhjerteligt langsomt.

Mellem de lyserøde sten ser forskerne røde nubrede rhodolitter. De er en anden langsomtvoksende kalkalge. De bliver op til hundrede år gamle og ligner et lille forstenet blomkål. Når der er rigtig mange af dem, danner de rev eller rhodolithbede, hvor der findes en høj artsrigdom med mange forskellige smådyr og fisk.

Længere nede på dybere vand forsvinder lyset helt, men her er stadig liv. Kameraet fejrer forbi sønemoner, der står ret op og ned en og en som små hvide tårne ned ad den skrænt, kameraet følger.

Noget rødt flammer op i lyset fra projektøren. Røde duske forankret på forgrenede fangarme, der sidder i en krans foroven på en pølseformet struktur svajende i havstrømmen. En rød arm løftes op, bøjes og begraves i organismens midte. Det er en koloni af Psolus fabricii, en art søpølse med et rødt, skællet panser på kroppen. De fanger føde med de fjerede arme, der bøjer sig og leverer føden direkte ned i dyrets mavesæk.

Kameraet fortsætter hen over den stenede bund og passerer et varieret samfund af søpindsvin, slangestjerner, søliljer og søpølser. Samfundene er karakteristiske for Nuup Kangerlua. Andre steder, for eksempel på klippegrunden i havet ud for fjorden, viser videoslæden haver af koraller og svampe. Arter, der er særlig opmærksomhed omkring, fordi svampe og korallhaverne er levesteder for mange andre arter, og fordi de betragtes som særligt sårbare over for forstyrrelser.

Undersøiske kort

Mens bundprøver og videooptagelser kun dækker små arealer, kortlægger multibeamen store områder, og forskerne har målt og opteg-

net hele hovedfjorden af Nuup Kangerlua – fra den indre isbræ ved Narsap Sermia til munden af fjorden ved Nuuk.

Kortet med bundens forskellige terrænstrukturer kan bruges til fremtidens naturforvaltning, men det bidrager også til forståelsen af fortiden. For 21.000 år siden strakte Grønlands indlandsis sig helt ud forbi nutidens kystlinje. Kort over havbunden hjælper til at beskrive, hvor dynamisk isens tilbagetrækning var, og til at give en forståelse af, hvordan isen bevægede sig. Hvis multibeamkortet kobles med viden om de forskellige bundtypers økosystemer, som er beskrevet ud fra videooptagelser og bundprøver, kan forskerne lave habitatkort over fjordbundens liv.

Habitatkortene fortæller os om en natur, vi ellers ikke kan se, og de kan blive et vigtigt grundlag for naturforvaltningen i Grønland. Kortene vil desuden være et godt værktøj til at sikre en bæredygtig anvendelse af den usynlige natur ved bunden.

Viden om områdets saltindhold i vandet, temperatur og strømforhold er også vigtige byggesten, når habitatkortene dannes. Forskerne ved, hvordan disse parametre påvirker livet på bunden, og den viden skal bygges ind i habitatkortet.

Resultatet bliver et undersøisk kort, der viser, hvor de forskellige bundhabitater findes i Nuup Kangerlua. Kortet vil vise, hvor der findes store mudderflader med mange rejser og børsteorme, og hvor der er hårde bundtyper med sønemoner, mosdyr og søpølser.

Kortet vil også hjælpe med til at udpege områder, hvor der findes sårbare økosystemer med koldt vandskoraller eller store dyriske svampe.

Havbunden spiller en stor rolle for hele Grønland. Indtægter fra fangst af fisk og skaldyr, der lever ved bunden, er afgørende for Grønlands økonomi. Og de dyr er helt afhængige af bundens økosystemer. Havbundens ekko gør os klogere på de arter, der er vigtige for fiskeriet, og det fortæller om ukendte habitater og nye bundfaunasamfund ikke bare i Nuup Kangerlua, men også langs vestkysten af Grønland.

SERMITSIAQ

ISUMAQARPOQ | MENER

Ineqarnermut politikki innarlersimasoq

Namminersorlutik Oqartussat ineqarnermut politikkimik sanatitsisuni namminersortuni pisuussutininik pilersitsisarput, inuiaqati-giinni sanngiinnerpaanik, ilaqutariinnik meerartalinnik, anaananik kisermaanik, innarluutilinnik utoqqarnillu eqquisumik.

Namminersorlutik Oqartussat Kommuneqarfik Sermersuup sanatitsisunit namminersortunit akisuumik attartoriarluni innuttaminut akikitsumik attartortitsisarneranik inerteqquteqarnera, Namminer-sorlutik Oqartussanit aamma ingerlatarineqarpo.

Tamanna assersuutigalugu peqqinnissaqarfimmi pisarpoq, tama-tumanimi Namminersorlutik Oqartussat akisuumik sanatitsisarput imaluunniit namminneq akisuumik sanaartortarlutik peqqinnissa-qarfimmi sulisunut akikitsumik attartortitaminnik, tassa sanaartor-nermi akigitinneqartut matussuserneqarfiginngisaannik.

Suliffeqarfinnit namminersortunit tamanna aamma ilisimavarput, taakkumi ineqarnermut akiliutininik qaffasissunik akiliuteqartarput sulisuminnullu akikitsumik attartortitseqqittarlutik.

Assinganik pisoqassaaq Illuut nunaminertami Noorlernut Saqqar-lernullu akornanniittumi politikერიut inissialiulerpat.

Tassani aamma akisuumik sanaartortoqassaaq niuerfimmilu akiti-gitanit appasinnerusumik attartortitsisoqassalluni.

Inatsisartuni politikerit inissianut taakkununnga niuerfimmi akigititanik akiliuteqartinneqartarnissaat kimilluunniit naatsorsuu-tigineqanngilaq, pingaartumik ullumikkut sanaartornermi akigi-tinneqartut eqqarsaatigissagaanni. Taamaattumik tassani aamma naatsorsuutigaarput, Inatsisartut Allattoqarfiata inissiat niuerfimmi akigitinneqartunik akilerlugit Illuummit attartussagai politikeri-nnullu appasinnerujussuarmik akeqartillugit attartorteqqissagai. Politikerit qanoq akikitsigisumik akiliuteqartitaasarnissaat takussal-lugu pissanganassaaq.

Politikerit taakkorpiaat, Kommuneqarfik Sermersuumik tamatu-ma asserluinnaanik iliornerani maanna malersuisut.

Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat Kommuneqarfik Sermersuumut Nuummi inissaaleqinerujussuup ilaa iliuseqarfigini-arsaralugu sanatitsisunit namminersortunit niuerfimmi akigitinne-qartut atorlugit attartornermigut attartortunullu akilersinnaasaan-nik appasinnerusumik akeqartitsilluni attartortitseqqinneranut isornartorsiuinerat paasiuminaatsittorujussuuarput. Kommunimut inissianik attartortittakkanik 416-inik innuttanut attartortitsisinnaa-neq ukiumut 11 millioner koruuninik akeqarpoq.

Qanorluunniit pisoqaralarpat sanatitsisut inissianillu piginnit-tut namminersortut attartortitsigaangamik aningaasarpassuarnik iluanaaruteqartarput, kommunimut, Namminersorlutik Oqartussa-nut, namminersortunut, suliffeqarfinnut imaluunniit illoqarfimmi

Forkvaklet boligpolitik

Selvstyret skaber formuer hos private bygherrer med boligpolitik-ken, som rammer de svageste i samfundet – børnefamilier, enlige mødre, handicappede og de gamle Selvstyrets forbud mod at Kom-muneqarfik Sermersooq lejer dyrt af private bygherrer og udlejer billigt til sine borgere, kender selvstyret også.

Det sker for eksempel i sundhedsvæsenet, hvor selvstyret får bygget dyrt eller bygger selv dyrt og udlejer billigt til medarbejdere i sundhedsvæsnet, altså så kostprisen for byggeriet ikke bliver dæk-ket.

Vi kender det også fra private firmaer, som betaler en høj husleje og genudlejer billigt til deres medarbejdere.

Det samme kommer til at ske, når Illuut skal bygge lejligheder til politikerne mellem Norlernut og Saqqarlernut.

Her vil man også bygge dyrt og leje ud billigere end markedsprisen.

Ingen forventer, at politikerne i Inatsisartut skal betale markeds-prisen for de lejligheder, slet ikke med de byggepriser, der kendes i dag. Så her forventer vi også, at Inatsisartuts bureau lejer boligerne af Illuut til markedsprisen og genudlejer til politikerne til en væsent-lig lavere pris. Det bliver spændende at se, hvad politikerne slipper med at betale.

De samme politikere, som nu jagter Kommuneqarfik Sermersooq for at gøre nøjagtig det samme.

Så vi har meget svært ved at forstå selvstyrets kritik af Kommune-qarfik Sermersooqs forsøg på at løse lidt af de store boligproblemer i Nuuk ved at leje boliger af private bygherrer til markedsprisen, og udleje igen til lejerne til en lavere pris, som de kan betale. Det koster kommunen 11 millioner kroner om året at få adgang til 416 lejeboliger til sine borgere.

Under alle omstændigheder er det private bygherrer og boligejere, som tjener kassen, når de lejer ud, uanset om det er til kommunen, selvstyret, private, firmaer, eller byens borgere med videre.

AVIISI nammineq pigisumit Sermitsiamit naqtertinneqartarpoq tallimanggornerit tamaasa saqummertarluni. Naalakkersuinikkut aningaasatigulluunniit immikkut soqutigisalinnut attuumassuteqanngilaq. Aaqqissuisoqarfup ilanngussassat namminerisamik nassiunneqarsimasut utertinnissaat akisussaaffigisinnaanngilaa.

AVISEN udgives af den selvejende institution Sermitsiak, og udkommer hver fredag. Avisen er uafhængig af politiske og økonomiske særinteresser. Redaktionen påtager sig intet ansvar for returnering af stof, der uopfordret er fremsendt til bladet.

Sjipisaq Avannarleq 10B
Postboks 1050 • 3900 Nuuk
Telefon 38 39 40 • Telefax 32 24 99
CVR nr.: 12539959
www.Sermitsiaq.AG

AAQQUSSUISOQARFIK/REDAKTION:
E-mail: redaktion@sermitsiaq.gl · tlf. 38 39 80
Poul Krarup, chefredaktør
krarup@sermitsiaq.gl · telefon 38 39 49
Jensine Berthelsen, politisk redaktør
jensine@sermitsiaq.gl · telefon 38 39 54
Dorthe Olsen, journalist
dorthe@sermitsiaq.gl · telefon 38 39 82
Trine Juncher Jørgensen, journalist
trine@sermitsiaq.gl · telefon 38 39 76
Gåbanguak Johansen, tolk
gaba@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 66
Elisa Isaksen, tolk
elisa@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 44
Leiff Josefsen, fotograf
leiff@sermitsiaq.ag · mobil 55 27 10

ALLATTOQARFIK/ ADMINISTRATION
administration@sermitsiaq.ag
telefon 38 39 40, telefax 32 24 99
Repse H. Larsen, telefon 38 39 41
Britta Nathansen telefon 38 39 43

ANNONCER:
annoncer@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 70
Hans Pavia Petersen, salgs- og marketingschef
hp@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 69
Peter S. Rasmussen, Head of Content
peter@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 59
Trine Birch Larsen, salgskonsulent
trinebl@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 86
Knud Olsen Egede, salgskonsulent
knud@sermitsiaq.ag · telefon 55 42 07

Neqeroorutininik sapaatip ak. tullermi ilanngutassanik tunniussivissaq kingulleq: Tallimanggorneq, nal. 12.00. Sidste indleveringsfrist for annoncer er fredag kl. 12.00.

IUSILERSUISUT/GRAFISK AFDELING:
Linda Rachlitz, mediegrafiker, afdelingsleder
linda@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 75
David Petersen, grafiker
david@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 55
Malene Kuitse Christensen, grafiker
malene@sermitsiaq.ag · telefon 38 39 74

PISARTAGARALUGU AKIA:
Pisiarallugu akia 35,00 + nassiunnera.
Online takuuk: www.sermitsiaq.ag
immersuiffissaq

AMMASARFII:
Ataasinggorneq-tallimanggorneq nal. 10.00-15.00.
Arfininggorneq sapaallu matoqqasarpoq.

ABONNEMENT:
Løssalgsprisen 35,00 kr. + porto
Bestil online på www.sermitsiaq.ag eller via mail til abonnement@sermitsiaq.ag

ÅBNINGSTIDER:
Mandag-fredag kl. 10.00-15.00.
Lørdag/søndag lukket.

NAQITERNEQARFIA / TRYKT HOS
Sjællandske Medier A/S

Sisimiormiu Aqqa Peter Lyberth innarluuteqarpoq siusinaartumillu pensionisiaqarluni. Pisimmi illersukkamik suliffeqarnermigut inuiaqatigiinni peqataanissaa qulakkeerneqarpoq. Aqqa Peter Tiliup peqataaninneqarneq pillugu paasisitsiniaanerani kiisalu suliffeqarneq aamma innarluuteqarneq pillugu paasisitsiniaanerani peqataavoq.

Aqqa Peter Lyberth fra Sisimiut har et handicap og er på førtidspension. Han arbejder i dag i beskyttet beskæftigelse i Pisiffik, som sikrer, at han deltager i samfundet. Han har deltaget i Tilioqs oplysningskampagne om inklusion og i forhold til oplysningskampagne om arbejdsmarkedet og handicap.

KRONIK

Steven Arnfjord
(Ilisimatusarfik),

Christina Johnsen
Handicaptalsmand (Tilioq)

Befolkningen ønsker ikke en arbejdsgiver med et handicap

Tilioq og Ilisimatusarfiks ny landsdækkende forskningsundersøgelse »Holdninger Til Handicap« viser, at personer med handicap har sværere ved at få et arbejde og tager i mindre grad en uddannelse end personer uden handicap. Derudover viser undersøgelser også at befolkningen ønsker ikke en arbejdsgiver som har et handicap.

Personer med handicap har på lige fod med alle andre ret til uddannelse og arbejde. Dette er stadfæstet i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som Grønland har ratificeret.

Det betyder, at både uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet skal være åbent og inkluderende for personer med handicap.

Adgangen til - og gennemførelsen af en uddannelse skal handle om det faglige niveau og ikke handicappet. På samme måde

skal ansættelseskontrakten bero på kvalifikationer og ikke handicap.

I forskningsrapporten »Holdninger til Handicap«, som lanceres d. 17. november, anbefales det blandt andet at styrke lovgivning, som vil sikre personer med handicap mod diskrimination.

Arbejde og uddannelse er mindre tilgængeligt for personer med handicap

I rapporten fremgår det, at omtrent 20 procent ud af næsten 1.000 adspurgte selv mener, at de har et handicap. Dette svarer til, at cirka to ud af fem personer i befolkningen har et handicap. Det er dermed Tilioqs udgangspunkt, at der kan gøres langt mere for styrke adgangen for personer med handicap rundt om på landets uddannelsespladser og på arbejdsmarkedet. Det er en indsats, som i den grad kan betale sig. Det vil give landet flere ressourcer, skabe mere integration og vise et demokratisk samfund. Dette særligt på et arbejdsmarked, hvor der er stor mangel på arbejdskraft og

på uddannelsesområdet, hvor der er ledige studiepladser.

Tilioq og Ilisimatusarfiks undersøgelse viser, at personer med handicap i højere grad står uden for arbejdsmarkedet og har et lavere uddannelsesniveau end personer, som ikke har et handicap. Næsten halvdelen af befolkningen, som ikke har et handicap, har en uddannelse. For dem som har et handicap er dette kun cirka to ud af fem personer. Uddannelser dækker i undersøgelsen det brede spektra fra erhvervs- og håndværksuddannelser til akademiske uddannelser.

Uddannelsessystemet er det sted, hvor den enkelte særligt øger sine kompetencer til efterfølgende at kunne indgå på et arbejdsmarked. På baggrund af dette må vi antage, at personer med handicap i højere grad end personer uden handicap er kvalificeret til ufaglærte og lavere lønnede jobs. Hvilket i sig selv viser en ulighed i samfundet mellem personer med handicap og personer uden handicap.

Undersøgelsen viser ligeledes denne ulighed afspejlet på arbejdsmarkedet. Der er en væsentlig større andel af personer med handicap i den arbejdsdygtige alder, der modtager pension, og således ikke er i arbejde. Over halvdelen af personer med handicap, som modtager pension, er i den arbejdsdygtige alder. Til sammenligning er kun to ud af fem af de adspurgte, som ikke har et handicap, og som modtager pension i den arbejdsdygtige alder.

Befolkningen tror ikke, at personer med psykiske handicap kan lede

Der kan være flere grunde til, at det er vanskeligt for en person med handicap at komme ind på arbejdsmarkedet. Det kan være dårlig tilgængelighed, mangel på hjælpemidler eller fordomme fra arbejdsgivere eller kollegaer. Det kan være, at retten til at tage en uddannelse ikke efterleves, så personer med handicap står uden mulighed for at tage en uddannelse, der kunne give adgang til et arbejde. Mens selve adgangen

til arbejdsmarkedet er begrænset, så er udsigterne til at kravle op ad karrierestigen også besværliggjort af samfundets forbehold overfor at have ledere med et handicap.

Figur 1:

I undersøgelsen er der tydelige forbehold i forhold til magtrelationerne på arbejdsmarkedet, når det handler om handicap. Næsten to ud af tre i befolkningen er positive overfor at have en leder med et fysisk handicap. Anderledes forholder det sig til det psykiske handicap, hvor kun en tredjedel af befolkningen svarer, at de vil have det fint med at have en leder på deres arbejdsplads med et psykisk handicap. Det tyder på, at der i befolkningen er store forbehold for, at personer med psykiske handicap kan indgå på arbejdsmarkedet i lederstillinger.

Det kan således antages, at det er sværere for personer med handicap og særligt personer med et psykisk handicap at få jobs, der indebærer ledelsesansvar, hvilket typisk er forbundet med højt lønnede jobs. Disse forhold skaber en ulighed i befolkningen. På denne baggrund har personer med handicap dårligere adgang til højt lønnede jobs på grund af fordomme om deres handicap.

Generelt er de unge mere positivt stemte overfor personer med psykiske handicap, hvilket kan give et håb om, at der er en proces i gang, hvor psykiske handicap bliver mindre tabubelagte. Det er i sidste ende en proces, der skal gå stærkere end et generationsskifte, hvis Grønland skal leve op til handicapkonventionen.

Vi håber, at undersøgelsen kan sætte fokus på, hvordan holdninger påvirker mulighederne for, at personer med handicap i højere grad kan inkluderes på uddannelsesområdet og på arbejdsmarkedet. De synlige og de usynlige handicap kan dække over mange forhold, som i flere tilfælde ved hjælp af viden om området kan styrke befolkningen syn på denne gruppes fundamentale rettigheder.

Andel uddannede med selvrapporert handicap

	Personer med Handicap		Person uden Handicap	
	Absolutte tal	Procenttal	Absolutte tal	Procenttal
Uddannelse	64	37%	399	49%
Ingen uddannelse	111	63%	419	51%
Total	175	100%	818	100%

Pensionister fordelt på alder og selvrapporert handicap.

	Personer med Handicap		Person uden Handicap	
	Absolutte tal	Procenttal	Absolutte tal	Procenttal
Arbejdsdygtig alder	31	54%	22	39%
Pensionsalder	26	46%	35	61%
Total	57	100%	57	100%

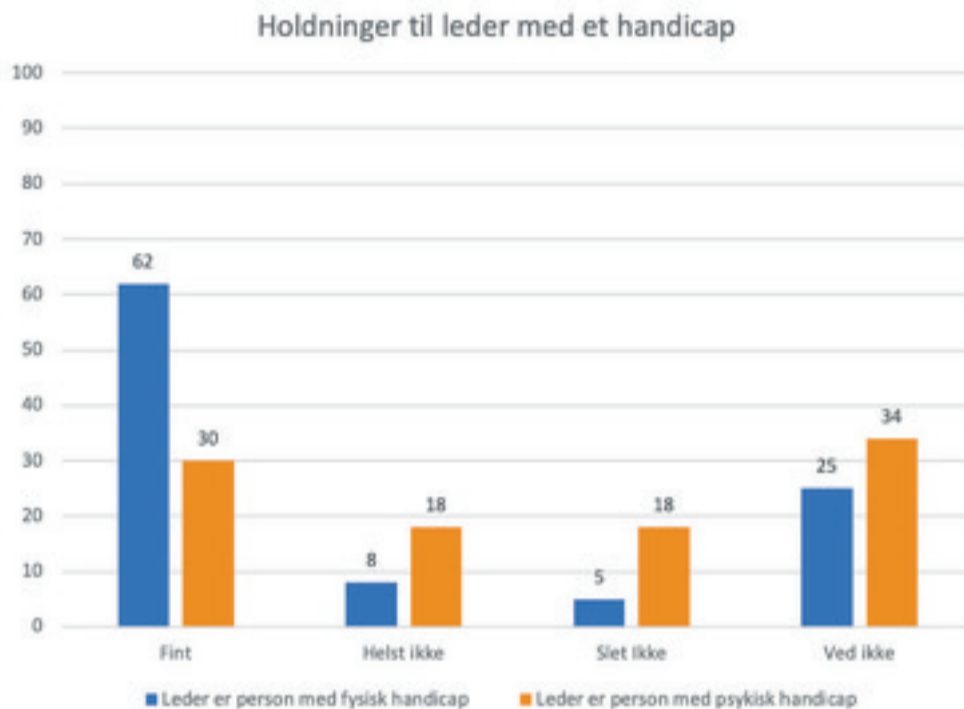
Innuttaasut innarluutilinnik sulisitsisoqarnissaq kissaatiginngilaat

Tiliup Ilisimatusarfiullu nuna tamakkerlugu ilisimatusarluni misissuinerisa nutaap takutip-paa inuit innarluutilit inunnit innarluuteqanngitsunut sanilliullugu suliffeqalernissaq ajornarnerutittaraat annikinnerusumillu ilinniagaqartartut. Misissuinerup tamassuma saniatigut takutippaa innuttaasut innarluutilimmik sulisitsisoqarnissaq kissaatiginngikkaat.

Inuit innarluutilit allat naligalugit ilinniagaqarsinnaatitaapput suliffeqarsinnaatitaallutillu. Tamanna inuit innarluutilit pisinnaatitaaffii pillugit FN-mi isumaqatigi-issummi Kalaallit Nunaata atortussanngortinnikuusaani aalajangerneqarpoq. Tamassuma kinguneraa ilinniarsiit suliffeqarfiillu inunnit innarluutilinnut ammassasut peqataatsillutillu. Ilinniarnermi ilinniarnermillu naammassinninnermi suliamik ingerlatsisinaassutsip qaffasissusia pineqassaaq, innarluuteqarneq pineqarani. Taamatuttaaq atorfinninnermik isumaqatigi-issummi piginnaasat tunngavigineqassapput, innarluuteqarneq tunngavigineqarani. Ilisimatusarnermit nalunaarusiami »Innarluuteqarnermut isummat« ulloq 17. novembari saqqummiunneqartumi ilaatigut inuit innarluutilit assigiinngisinnegannin-nissaannik qulakkeerinnittussamik inatsisip pitsanngortinnissaa inassuteqaatigineqar-poq.

Inuit innarluutilit suliffissarsisinaanninnerusarput ilinniagaqarnerusanninnerullutillu

Nalunaarusiami takuneqarsinnaavoq aperi-neqartut 1.000-ingajaat 20 %-iisa missaat innarluuteqarlutik namminneq isumaqar-tut. Tamassuma assigaa innuttaasuni inuit tallimaagaangata marluk missaat innarluu-teqartut. Inuit innarluutilit nunatsinni ilinniagaqarsinnaanerisa suliffeqarsinnaane-risalu pitsanngortinnissaa Tiliup taamaalil-luni aallaavigaa. Suliniut immiut akilersin-

Takussutissiaq 1: Aqutsisut innarluutilit pillugit imasummat

Figur 1: Holdning til leder med et handicap

naalluassaaq. Nunatsinni amerlanerusunik isumalluuteqartoqalissaaq, peqataatsi-nerulertoqassaaq inuiaqatigiinnilu tamat oqartussaaqataa nerat takutinneqassalluni. Pingaartumik suliffeqarfinni sulisussanik amigaateqarfusorujussuarni ilinniarninilu ilinniagaqarnermi inissani inuttaqanngit-suni.

Tiliup Ilisimatusarfiullu misissuinerisa takutippaat inuit innarluutilit innarluute-qanngitsunut sanilliullugit suliffeqanngin-nerusartut ilinniagaqartartullu ikinnerusut. Innuttaasut affangajaat innarluuteqanngit-sut ilinniagaqarput. Innarluutilit inuit tallimaagaangata taamaallaat marluk mis-saat ilinniagaqarput. Misissuinermi ilinnia-gaqarnerit pineqartut assigiinngitsorujus-suupput inuusutissarsiuutinut assammillu sulinermik ilinninarnerniit akademikerisut ilinniarnernut.

Ilinniarsiit tassaapput inuit ataasikkaat tamassuma kingorna suliffeqalersinnaaniar-lutik piginnaasammik immikkut qaffassaa-sarfii. Tamanna tunngavigalugu ilimagisin-naavarpup inuit innarluutilit inunnit

innarluuteqanngitsunut sanilliullugit ilinni-agaqarsimannngitsutut piginnaasaqartartut appasinnerusumillu akissarsiaqarfusuni sulisartut. Tamassuma nammineq takutip-paa inuit innarluutilit inuillu innarluute-qanngitsut inuiaqatigiinni naligiinngitsut.

Misissuinerup aamma takutippaa naligiin-ningineq suliffeqarnermi takuneqarsinnaa-soq. Inuit innarluutilit sulisinnaasutut ukiullit soraarnerussutisiaqartut taamaalil-lutillu suliffeqanngitsut amerlapput. Inuit innarluutilit soraarnerussutisiaallit affaat sinnerlugit sulisinnaasutut ukioqarput. Sanilliussilluni innarluuteqanngitsut aperi-neqartut tallimaagaangata marluinnaat soraarnerussutisiaqartut sulisinnaasutut ukioqarput.

Inuit tarnikkut innarluutilit aqutsisinnaanngitsut innuttaasut isumaqarput

Inuit innarluutilit suliffeqarnissamik ajornartorsiuteqarnerannut pissutaasut

ISUMALIUTERSUUT

Steven Arnfjord,
(Ilisimatusarfik),
Christina Johnsen,
Inuit Innarluutilit Illersuisuat
(Tilioq)

arlaluisinnaapput. Tassaasinnaavoq tikinne-qarsinnaanerup ajornera, atortut ikiuutit amigaataa nerat imaluunniit sulisitsisut sule-qatilluunniit pigiliutiinnakkanik isumaqar-nerat. Tassaasinnaapput ilinniagaqarsinnaa-titaanerup malinneqannginnera, inuit innarluutilit taamaalillutik suliffeqalis-sutaasinnaasumik ilinniagaqarnissamut periarfissaqartat. Suliffeqarsinnaaneq nammineq killeqartoq, suliffimmi qaffiar-tornissaq inuiaqatigiinni inuit innarluutilit aqutsisinnaasussianik akunnaatooruteqar-nerannit aamma killilerneqarneqarpoq.

Takussutissiaq 1:

Innarluuteqarneq pineqaraangat suliffe-qarfinni pissaaneqarnermut tunngatillugu misissuinermi ersarissumik akunnattoorute-qartoqarpoq. Innuttaasut pingasuugaangata marlungajaat timikkut innarluutilimmik aqutsisoqarnissaq ajorinngilaat. Tarnikkut innarluuteqarneq pillugu pissutsit allaap-pup, tassani innuttaasut taamaallaat pinga-jorarterutaat tarnikkut innarluutilimmik suliffimminni aqutsisoqarnissaq ajorinagu akippup. Tamassuma ilimanarsisippaa inuit tarnikkut innarluutilit suliffeqarfinni aqut-sisutut atorfeqalernissaannik annertuumik akunnattooruteqartoqarpoq.

Taamaalilluni ilimagineqarsinnaavoq inuit innarluutilit pingaartumillu inuit tarnikkut innarluutilit qaffasissumik akissarsiaqarluni suliffiusuni aqutsinermi akisussaanermik kinguneqartumik atorfe-qalernissaq ajornakusoortissagaat. Akun-nattoorutit taakku innuttaasunik naligi-inngitsisilerput. Tamanna tunngavigalugu inuit innarluutilit innarluuteqarneq pillugu isummat pigiliutiinnakkat pissutigalugit qaffasissumik akissarsiaqarfusuni suliffeqa-lersinnaanerit ajornarvoq.

Inuusunnerusut inunnit tarnikkut innar-luutilinnut ataatsimut isigalugu pitsaaneru-sumik isumaqarput, tamassumalu tarnikkut innarluuteqarnerup oqallisigeqqusaanngin-nerata annikinnerulernissaata aallartinne-qarnissaanik neriulersitsisinnaavoq. Tamanna Kalaallit Nunaata innarluutilit pillugit isumaqatigiissut eqqortissappagu naggataatigut kinguaariit nikinnerannit sukkanerusumik ingerlassaaq.

Neriuppugut misissuineq inuit innar-luutilit ilinniarninilu suliffeqarfinnili annertunerusumik peqataatinneqarnissa-mut periarfissaqarnerat isummanit qanoq sunnerneqarsinnaanerannik sammisaqartit-silissasoq. Innarluutit ersittut ersinngitsullu amerlasinnaappup, innarluuteqarnermillu ilimasaqarnikkut innuttaasut innarluutilit tunngaviusumik pisinnaatitaaffiinik isigin-ninnerat arlalitsigut pitsanngortinneqarsin-naavoq.

Innarluuteqarlutik namminneq nalunaaruteqartut ilinniarsimasut amerlassusaat.

	Inuit innarluutilit Kistsisinnngorlugit	Inuit innarluuteqanngitsut Procentinnngorlugit	Kistsisinnngorlugit	Procentinnngorlugit
Ilinniarsimasut	64	37%	399	49%
Ilinniagaqanngitsut	111	63%	419	51%
Katillugit	175	100%	818	100%

Soraarnerussutisiaqartut ukiunut innarluuteqarlutillu nalunaaruteqartunut agguarlugit.

	Inuit innarluutilit Kistsisinnngorlugit	Procentinnngorlugit	Inuit innarluuteqanngitsut Kistsisinnngorlugit	Procentinnngorlugit
Sulisinnaasutut ukiullit	31	54%	22	39%
Soraarnerussutisia-qarsinnaasutut ukiullit	26	46%	35	61%
Katillugit	57	100%	57	100%

© Modelfoto: Leiff Josefsen

Meeqqat salliutittuaannartariaqarput

Aapparimasannik asissuinermit meeqqat asanerussavat. Meeqqat ilaat angajoqqaami avinneranni taama ersaritsigisumik kaammattuuteqarsimavoq. Oqaatigineqarsimasoq tamanna assorsuaq eqqorpoq, meeqqammi pisariaqartitaat illit pisariaqartitannit salliutinneqarnissaat pineqarpoq. Tamanna uanga nammineq misigisimavara. Aamma qanoq ajornakusoortigisinnaasoq ilisimavara. Uagattaaq avinneq oqimaatsoq misigisimavara. Meeqqalli inunngortinnissaat toqqarsimagutsigu, uagut inersimasutut pisariaqartitatta tunulluinnissaannut pisussaaffeqarpugut.

Piffissami kingullermi meeqqat Kalaallit Nunaanni najugaqartut, Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu angajoqqaartut pillugit, angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermut sumilu najugaqarnermut tunngasunik malittarisassat suleriaatsillu pillugit oqallittoqarsimavoq. Suliani amerlasuuni angajoqqaat meeqqamik ilaginissaannut pitsaasumik isumaqatigiissinnaasarput. Tamannalu aqqiissutissatut pitsaanerpaajuvoq. Suliassanili amerlavallaani misigissutsit kiggigussimatillugit, suliat eqqartuussivimmi aalajangiiffigineqartarput ingerlariaqqinaveerutigineqartarlutillu. Isumaqaarpunga aqqiagiinnginnernut isumaqatigiinniartitsineq kiisalu Kalaallit Nunaanni Ilaqutariinnut eqqartuussivimmik pilersitsinissaq iluaqutaassagaluartoq, taamatut aqqiini-

kut aqqiagiinnginnerit pinaveersimatinnegarsinnaassammata meeqqallu oqaasissaat tusaaneqarnerulersinnaassallutik.

Pisat ataasiakkaat iserfigissanngilakka, inatsisillu atuuttut kisiisa oqaaseqarfigissallugit. Taakkunanili kukkunerit amigaatillu ersarissut aqqittariaqakkagut takusinnaavakka. Naalagaaffeqatigiinnitsinni pisut taamaattut piuasapput, tassa nunani tamani angajoqqaarnerit taakkualu meeqqaminnik najuinissaminnik tamarmik kissaateqarnerat. Taamaattumik siunissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu malittarisassanik ersarissunik pisariaqartitsisugut isumaqaarpunga, tassa meeqqat angajoqqaat nunallu marluk akornanni kiggigussaaqqanissaat pinaveersimatinniartarlugu.

Massakkutut itsillugu Naalagaaffeqatigiinnitsinni angajoqqaat nunani marluusuni najugaqartuusinnaanerit inatsimmi sillimaffigineqanngilaq. Angajoqqaarlu najugaqarfigineqartoq nuussinnaavoq, taamaanneranilu suliasat Danmarkimi imaluunniit Kalaallit Nunaanni suliarineqarnissaannut apeqqutinngortarpoq. Allatut oqaatigalugu

meeqqat sumi najugaqarnissaannut angajoqqaatullu oqartussaassutsimut suliani kikkut aalajangiisnaatitaanerannut tunngasutigit ersernerluttoqarpoq.

2015-imili Inatsisartuni angajoqqaatut akisussaassuseqarnermut inatsisip anner-tuumik iluarsartuunneqarnissaannut suliami peqataavunga. Inatsisartunilu inassutigisagut kingorna Folketingimi nangippakka.

Naggataagummi meeqqat tassaalersarput pisami kiggigussaaqqasut. Systemimi taamaattumi ingerlaartinneqalersut. Meeqqat soqutigisaannik isumaginnittusaaner-mut pisussaaffeqarnerput naqissusissallugu pingaartippara. Meeqqat inuunerinnissaat salliutinneqassaaq. Systemi inatsisillu atuuffimmikkut kipungappata meeqqanut tamakkuva tutsinneqannginnissaat qulakkiisavarpur.

Isumaginninnernut nunamullu namminermut ministeri suligasuurtussamik suleqatigiisitalioqqullugu siunnersuuteqarfigivara, tassanilu susassaarfimmi tassani kalaallit danskullu oqartussaasuini aalajangiisnaatitaaffiit qanoq agguataarsimane-

ISUMA / KLUMME

Aaja Chemnitz Larsen,
folketingimi ilaasortaq
medlem af Folketinget, Inuit Ataqtigiit

garnerat paasiniarneqassaaq. Aqqiissutisatullu inassuteqaateqartoqarluni. Meeqqat systemini assigiinngitsuni ingerlaartinneqalernissaat pinaveersaartinniartarlugu.

Inuit Ataqtigiinniit ajornartorsiutit matuma pitsaasumik aqqinneqarnissaanik kissaateqarpugut. Tamannalu piaarlunnartumik pisariaqarpoq.

Hensynet til barnet bør altid komme først

Du skal elske dit barn højere, end du hader din eks. Så klar var opfordringen engang fra et barn til sine forældre, der stod i skilsmisse. Jeg synes, det er et enormt rammende citat, som handler om at sætte hensynet til ens barns behov højere end ens eget behov. Jeg taler af egen erfaring. Jeg ved også hvor svært, det kan være. Jeg har også været igen-nem et svært brud. Men når vi har valgt at sætte børn i verden, har vi en forpligtelse, som er højere end vores egne behov.

Den seneste tid har der været debat omkring reglerne og procedurerne i forhold til behandling af forældremyndighedssager og bopæls-sager, når børn bor i Grønland, men har forældre der bor i henholdsvis Grønland og Danmark. I mange sager finder forældrene selv en god samværs ordning. Det er altid den bedste løsning. Men i alt for mange sager, hvor der er mange følelser i klemme, ender det til afgørelse i retten, og sagen går i hårdknude. På lang sigt tror jeg, det vil hjælpe med konfliktmægling og etablering af Familieretshuse i Grønland, så vi forebyg-

ger konflikterne og styrker barnets stemme.

Jeg går ikke ind i enkeltsager og forholder mig kun til den overordnede lovgivning. Her kan jeg til gengæld se nogle klare fejl og mangler, som vi er nødt til at få løst. Når vi er del af et rigsfællesskab, så vil det opstå igen og igen, at vi har forældre i hver sin del af riget, som ønsker samvær med fælles børn. Derfor mener jeg, at vi på kort sigt har brug for klare regler, så intet barn kommer i klemme mellem forældrene eller mellem to lande.

Som det er nu, tager lovgivningen ikke højde for, at vi er i et Rigsfællesskab, hvor forældrene kan bo i hvert sit land. Og bopælsforælderen kan skifte, hvilket spiller ind i forhold om sager skal behandles i Danmark eller Grønland. Der er med andre ord uklarhed i forhold til, hvem der har retten til at bestemme i sager om børns bopæl og forældremyndighed.

Allerede i 2015 deltog jeg i behandlingen af en større revidering af forældreansvarsloven i Inatsisartut. De anbefalinger, som vi

kom med i Inatsisartut, fulgte jeg senere op i Folketinget.

I sidste ende er det nemlig børnene, der kommer i klemme. Dem der kommer til at være katebold i et system. Det er vigtigt for mig at understrege, at vi er forpligtede til at varetage børnenes interesser. Børnenes trivsel kommer først. Vi skal sikre, at det ikke går udover børnene, hvis systemet og lovgivningen ikke fungerer.

Jeg har overfor social- og indenrigsministeren i Danmark foreslået, at der nedsættes en hurtigt-arbejdende arbejdsgruppe, der identificerer kompetencefordelingen mellem grønlandske og danske myndigheder på det her område. Og som kommer med anbefalinger til løsninger. Så vi undgår at børnene agerer katebold mellem systemerne.

Fra Inuit Ataqtigiit ønsker vi, at der kommer en god praktisk løsning på det her problem. Og det kan kun gå for langsomt.

VVS-MONTØRER SØGES TIL ARBEJDE I MANITSOQ

Vi søger selvstændigt arbejdende VVS montører med gode faglige kvalifikationer og med særlig kendskab til servicearbejde samt ventilation, nybyggeri.

Der ønskes kun seriøse henvendelse fra medarbejder med VVS- Svendebrev samt fører bevis.

Henvendelse kan ske til:

SUKKERTOPPEN RØR APS

TLF. 813240 /

ARNE 521453 /

STIG 520133

ARNEROR@GMAIL.COM

Nunamut Namminermt Immikkoortortamut inatsisileritoq

Jurist til Indenrigsafdelingen

Niuernermt tunngasunik soqutigisaqarnerusumik Business Controllerissarsiorneq

Forretningsorienteret Business Controller

Kalaallit Arsaattartut Kattuffiata allaffeqarfianut aqutsisussarsiorneq

Sekretariatsleder til Kalaallit Arsaattartut Kattuffiat

Isumaginninnermt Aqutsisoqarfik, pilersaarutitut suleqatissamik pissarsiorpoq, meeqqanut immikkoortortami kajumissutsiminnik suliaqarnissap sinaakkusersorneqarnissaanut nukittorsaaniissamat suleqataasussamik

Socialstyrelsen søger en projektmedarbejder til styrkelse af rammerne for den frivillige indsats på børneområdet

Socialrådgiver/sagsbehandler til Kriminalforsorgen i Nuuk Anstalt

Artortussaavimmut ingerlatsinermt pisortamik Suliffiup nr. 564/20

Driftleder til materielgården / Job nr. 564/20

Akissarsialeriffik akissarsialerinnermt siunnersortissarsiorpoq

Lønkonsulent

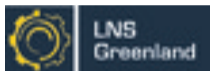
Inatsisartut Ombudsmandiat fuldmægtigimik/immikkut siunnersortimik sulisussarsiorpoq

Ombudsmanden for Inatsisartut søger fuldmægtig/specialkonsulent

Isumaginninnermt Aqutsisoqarfiup Aningaasaqarnermt immikkoortortaqaarfia siunnersortimik pissarsiorpoq!

Socialstyrelsen søger en konsulent til Økonomiafdelingen

Rubin-isiorfimmii tunisassiornermi ujarassiooq

Produktionsgeolog til Rubinminen

Royal Arctic Line Nuummi nassiussaleriffimmi chaufførimik pissarsiorpoq

Royal Arctic Line søger en chauffør til Speditionsafdelingen i Nuuk

IMAK-ip allattoqarfia misilittagalimmik pisortassarsiorpoq

IMAK søger en erfaren faglig sekretær

Dygtige betonstøbere til elementfabrik

Suliniimmut aqutsisoq UNICEF Danmarkip Kalaallit Nunaanni allaffiani

Projektleder til UNICEFs grønlandskontor

Nuummi Royal Arctic Line A/S-ip nassiussaleriffia speditørimik/agentimik sulisussarsiorpoq

Speditør/Agent søges til Royal Arctic Line A/S' spedititionsafdelingen i Nuuk

Godthåb Transportservice A/S mekanikerimik sulisussarsiorpoq

Godthåb Transportservice A/S søger mekaniker

Isumaginninnermt Aqutsisoqarfik Tarnip pissusiinik immikkut ilinniagalinnik marlunnik, meeqqanut- inuusuttuaqqanullu immikkoortortaqaarfia pissarsiorpoq

Socialstyrelsen søger to psykologer med erfaring inden for børne- og ungeområdet

AKO Qajaasat Pisortamut tullersortimik sulisussarsiorpoq / Allagarsiteqqitaq / Atorfiup ilisarnaataa 565/20

AKO Qajaasat i Nuuk søger Souschef / Genopslag / Job nr. 565/20

Nuussuup Atuarfia inunnik isumaginninnermt siunnersortimik pissarsiorpoq / Atorfiup nr. 557/20

Nuussuup Atuarfia søger en socialrådgiver / Job nr. 557/20

Paamiuni utoqqaat illuat Puilasunnguiani utoqqarnut paaqqutarinniffimmut sundhedsassistent-i / Atorfiup nr. 544/20

Sundhedsassistent til Plejefdeling Utoqqaat illuat Puilasunnguit Paamiut / Job nr. 544/20

GUX Nuuk qitornartaarsimalluni [sulinnigiffeqartumut] sinniisi -mik pissarsiorpoq

GUX Nuuk søger barselsvikar

Greenland Holding aningaasanik aqutsinerмик suliaqartussamik sulisussarsiorpoq

Greenland Holding søger økonomimedarbejder

Paamiuni utoqqaat illuani Puilasunnguiani Sundhedsassistent-mik pissarsiorput / Atorfiup nr. 542/20

Utoqqaat illuat Puilasunnguit søger Sundhedsassistent i Paamiut / Job nr. 542/20

Betoncentralen ApS søger lastvogns- og entreprenørmekaniker

Allagaatilerisoq Arkivar - med særligt ansvar for Grønlands kulturhistorie

Suliniimmut aqutsisoq takornarialerinnermi sumiiffimmilu inerisaanermt / Atorfiup nr. 562/20

Projektleder turisme og destinationsudvikling / Job nr. 562/20

Nuussuup Atuarfia inunnik isumaginninnermt siunnersortimik pissarsiorpoq / Atorfiup nr. 557/20

Nuussuup Atuarfia søger en socialrådgiver / Job nr. 557/20

Akuleriaanni Meeqqerivik Apisseq Meeqqerisut isumaginninnermilu ikiortimik pissarsiorpoq / Atorfiup nr. 522/20

Integreret Daginstitution Apisseq søger en Barne-og Socialmedhjælper / Job nr. 522/20

Atuarfik Tuissaq immikkut atuartitsinermi ilinniartitsisumik pissarsiorpoq / Atorfiup ilisarnaataa 563/20

Atuarfik Tuissaq søger en lærer til specialundervisning / Job nr. 563/20

Sermersuumi Peqqinneq Susasaqartitsinerlu ataani Nipilersornermik Ilinniarfik nipilersornermik ilinniartitsisumik pissarsiorpoq / Atorfiup ilisarnaataa 560/20

Musiklærer i Sermersooq Musikskole under Afdeling for Sundhed, Fritid og Kultur / Job nr. 560/20

Aatsitassanik Suliaasaqarfimmut Avatangiisut Aqutsisoqarfimut AC-fuldmægtigimik/immikkut siunnersortit

AC-fuldmægtige/specialkonsulenter til Miljøstyrelsen for Råstofområdet

Qaqortoq sygehus søger sygeplejerske til lægeklinikken

Kommuneqarfik Sermersooq Tasiilami Kontorbetjent-imik pissarsiorpoq / Atorfiup ilisarnaataa 568/20

Kommuneqarfik Sermersooq søger kontorbetjent i Tasiilaq / Job nr. 568/20

Psykolog med klinisk funktion i psykiatrisk ambulatorium, Dronning Ingrid's Hospital

Kalaallit Røde Korsiat søger sekretariatsleder

Atorfiit inuttassarsiuunneqartut **JOB.Sermitsiaq.AG**-mi tamakkiisumik takukkit

Kollegiani Perorsassarsiorneq

Kollegie Pædagog

Qaqortumi Meeqqanut, Inuusuttuaqqanut ilaqutariinnullu immikkoortortami ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnik suliaqarfimmi isumaginninnermut siunnersortimik pissarsiorpoq

Socialrådgiver søges til døgninstitutionsområdet under Børne, Unge og familieafdelingen i Qaqortoq

Qaqortumi Meeqqanut, Inuusuttuaqqanut ilaqutariinnullu immikkoortortami oqartussatut sullissivitsinni isumaginninnermi siunnersortit aqutsisuannik pissarsiorpugut

Ledende socialrådgiver søges til vores myndighedsafdeling i Qaqortoqs Børne, Unge og Familieafdeling

Isumaginninnermi siunnersortimik / sullissisumik pikkorisumik ALLAGARSIUTEQQITAQ

Socialrådgiver/sagsbehandler GENOPSLAG

Qaqortumi Meeqqanut Inuusuttuaqqanullu sullissivik: Isumaginninnermi siunnersortimik/suliamik isumaginnittumik pissarsiorpoq. ALLAGARSIUTEQQITAQ

Børne- og Ungeområdet i Qaqortoq søger socialrådgiver/sagsbehandler GENOPSLAG

Qaqortumi Ilaqutariinnut Sullissivik tarnip pissusaanik ilisimasalimmik pissarsiorpoq

Søger psykolog til Familiecentret i Qaqortoq

QEQQATA KOMMUNIA

Socialmedhjælper-itut, sundhedshjælper-itullu ilinniarsimasunik immikkoortortaqarfitsinnut tamanut pissarsiorpugut

Uddannede social- og sundhedshjælpere til samtlige afdelinger

Socialassistent-itut ilinniarsimasunik immikkoortortaqarfitsinnut tamanut pissarsiorpugut

Uddannede socialassistenter til samtlige afdelinger

Immikkoortortaqarfitsinnut Sikkerneq-mut immikkoortortaqarfimmi aqutsisumik perorsassatut ilinniarsimasumik pissarsiorpoq

Afdelingsleder pædagoguddannet til vores plejekrævende afdeling "Sikkerneq" i Maniitsoq

Napasumut Niuertoq

Købmand til Napasoaq

Saqqummiuteqqitaq: Qeqqata Kommuniata atuartunut angerlarsimaffia Maniitsumiittoq aqutsisussarsiorpoq

Genopslag: Qeqqata Kommunia søger leder til Qeqqata Kommunias elevhjem i Maniitsoq

Allagarsiuteqqitaq Polaroli Sisimiuni naatsorsuuserinnermi ikiortissarsiorpoq

Genopslag Regnskabsassistent til Polaroli i Sisimiut

Maniitsumi Efterskole igaffimmi aqutsisoq

Maniitsumi Efterskole søger en køkkenleder

Nuna tamakkerlugu innarlutilinnik sullissivissaq Pissarsarfik Nuna tamakkerlugu timimik sungusaasumik immikkut akisussaasumik pissarsiorpoq

Det landsdækkende handicapcenter Pissarsarfik søger Landsdækkende specialeansvarlig fysioterapeut

Nuna tamakkerlugu innarlutilinnik sullissivik Pissarsarfik oqallorissaasumik pissarsiorpoq

Det landsdækkende handicapcenter Pissarsarfik søger talepædagog

Maniitsumi Atuarfik Kilaaseeraq ilinniartitsissarsiorpoq

Qeqqata Kommunia søger lærere til Atuarfik Kilaaseeraq i Maniitsoq

Hotel Kangerlussuarmut oldfruessarsiorpugut

Oldfrue søges til Hotel Kangerlussuaq

Qeqqata Kommunia søger Byplanlægger til Området for Teknik og Miljø

Tuniniaanermi pisortamut tullersortimik Maniitsoq Pisiffimmud

Souschef til Pisiffik Maniitsoq

Teknikimik Ilinniartimik illuliortoq imaluunniit qalipaasuut ilinniartitsisoq - Tech College Greenland

Faglærer til Teknikimik Ilinniartimik - Tech College Greenlands malerafdeling

Teknikimik linniarfik, KTI Sisimiut Kollegiani nakkuillissutut siunnersortimik pissarsiorpoq

Teknikimik Ilinniartimik, KTI Sisimiut søger kollegievejleder - gerne med pædagogisk baggrund

ANDET

Koordinator (assistent) till avdelningen för kunskap och välfärd på Nordiska ministerrådet i Köpenhamn

Seniorrådgivare inom digitaliseringspolitik till Nordiska ministerrådet i Köpenhamn

Paamiuni utoqqaat illuani Puilasunnguani paaqqutarinninnermut immikkoortortaqarfimmi Peqqinnissamat ikiortimik pissarsiorpoq / Atorfiup ilisarnaataa 559/20

Sundhedshjælper søges til Utoqqaat illuat Puilasunnguit pleje afdeling Paamiut/ Job nr. 559/20

KOMMUNE QEQTALIK

Pinngitsuuisinnaajunnaarnermut Katsorsaasutut Allorfik Qeqertalimmud, Aasiaanniittumud

Behandler til Allorfik Qeqertalik i Aasiaat

NUNAP IMMikkoortuani DISKO-MI NUNAQARFIMMI NAKKUTILLIISUSSARSIORPUT - KITSISSUARSUIT

DISTRIKT DISKO SØGER EN BYGDEPASSER TIL KITSISSUARSUIT

AVANNAATA KOMMUNIA

Sarliaq marlunnik perorsassarsiorpoq

2 Pædagoger søges til Børnehjemmet Sarliaq

Kullorsuarmut Niuertoq

Købmand til Kullorsuaq

Ilulissani siunnersuinnermi ilinniartitsissutut pissarsiorpugut

Underviser til rådgivningsuddannelser i Ilulissat

PI/SPS IT-lerisussarsiorpoq

PI/SPS søger en IT-medarbejder

Fimlplakatitoqqat frimærkini nutaani

Kalaallit filmiliaat ukiuni makkunani saqqumilaaleqqapput

ASSIT AALASUT

Kurt Kristensen
kurt@sermitsiaq.gl

Post Greenland frimærkinik tullerianaanik nutaani kalaallit filmiliaanik sammi-salinnik ammaavoq.

Frimærkini siullerni marlunni filmit soqtigineqartuurtut oqaluttuarineqarput: Knud Rasmussenip filmiliaa »Palop nuliarsarnera« 1933-meersoq aamma Erik Ballingip filmiliaa »Qivitoq - fjeldgængereren« 1956-meersoq.

Frimærkillu tullerianaartut fimlplakatinik nunguutsigallarnaviannigillat.

Kingusinnerusuklut filmit »Tukuma« 1984, »Niviarsiaq Smilla apullu« 1997 aamma »Qaamarngup uummataa« 1998. Taakku tamarmik assigiissutigaa danskinik ilitersuisoqaramik, kisianni ullumikkut kalaallit filmiliortartut assiliiviup tunuaniippat.

Tamanna 1999-imi Inuk Silis Høeghip naatsumik filmiliaanik »Sinilluarit/Godnat« aallartippoq.

Taamaneriniilla kalaallit filmiliortut kingumut qiviaoqinnigillat.

Nuuk International Film Festivalimi kalaallit filmiliaat pitsaanerpaat nunarsuarmi takuteqqaarneqartarput – ukioq manna filmit naatsut sisamat. Filmiliortartut kattuffiata Film.gl-ip nersornaat »Innersuaq« - ukioq manna ilitersuisumut isiginnartitsisartumullu Nivi Pedersenimut tunniuppa. Filmiliortarfillu kinguaariinnik tulliuttunik filmiliortussanik ilinniartitaqarpoq – aggustimi inuusuttunut 9-14-inik ukiulinnyt film-workshopertitsilluni.

Misilittagartuup Inuk Silis Høeghip kalaallit filmiliortarneranni siuariortornerujussuarmut pissutaasunik marlunnik takusaqarpoq.

– Teknologiip ineriartornerata filmiliorneq ajornanninnerulersillugulu akikin-nerujussuannagortippaa, Inuk Silis Høegh Sermitsiamut oqarpoq. »Sinilluarit/Godnat« filmimut immiupparput, taanna Europamut ersersartikkiartorlugulu nassinneqarpoq. Kingorna video aamma digitalimik assitaa tikippat. Ullumikkut filmit immikkoortui mobilinnik immiuttarpatit internetimut

Kalaallit filmiliaat ukiuni tallimani qulini kingullerni saqqumineruleriartorput; uani 2017-imi Marc Fussing Rosbachip »Akornatsinniittut Tarratta Nunaanni« takuteqqaarneqarmat, Casper Bach Zeeb pingaarnertut inuttaralugu.

Grønlandsk film er buldret frem i de seneste fem til 10 år; her er det premieren i 2017 på Marc Fussing Rosbachs »Akornatsinniittut Tarratta Nunaanni« med Casper Bach Zeeb i hovedrollen.

inuillu attaveqaqatigiittarfinut ivertillugit.

Pingaartumik ukiuni tallimani qulini kingullerni kalaallit filmiliaat amerleriangatsiarput.

– Aqqaluk Lyngep filmi piviusulersaarut »Naalakkersuisut oqarput tassagooq« illoqarfiup Qullissat aamarsuorsiorfiusup 1972 matuneqarnera pillugu Per Kirkeby peqatigalugu suliarinerani tunngavik ullumikkut allaaneruvoq. Filmiliortartut nutaat Namminersornerullutik Oqartussaqaarneranni inuupput, filmiliatiillu Namminersorlulik Oqartussat nalaanni suliaralugit, tamatumalu imminut tatigilersippai aamma nammineq filmiliamminnik eqqumiitsuliortutut kiffaanngissuseqaarnerulersillugit; filmit naatsuppata, piviusulersaarusaappata, qiaammisaarnartuliaappata imaluunniit filmiliaappata, Inuk Silis Høegh oqarpoq.

Amerliartuinnartullu filmiliorneq misilitarusuppaa.

– Suliamik suli naammassingitsumik ingerlasoqarpoq. Meeqqat inuusuttullu asserpassuarnik peroriartorput, tamatumalu saniatigut ukiuni kingullerni suliaqarfimmi ilisimasaqaarnerunermik pilersitsisoqarpoq. Inuusuttut filmiliortartut nunanut sanilitsinnut nallersuunneqarsinnaasunik filmiliorsinnaanertik upperileqqavaat, Inuk Silis Høegh oqarpoq.

Gamle fimlplakater på nye frimærker

Grønlandske film buldrer frem i disse år

LEVENDE BILLEDER

Kurt Kristensen
kurt@sermitsiaq.gl

Post Greenland har åbnet en ny frimærkeserie med grønlandske spillefilm som tema.

De to første frimærker i serien fortæller om to filmklassikere: Knud Rasmussens »Palos brudefærd« fra 1933 og Erik Ballings »Qivitoq - fjeldgængereren« fra 1956.

Og frimærkeserien løber ikke tør for fimlplakater foreløbigt.

Senere fulgte spillefilm som »Tukuma« 1984, »Frøken Smillas fornemmelse for sne« 1997 og »Lysets hjerte« 1998. Fælles for disse film var deres danske instruktører, men i dag står grønlandske filmfolk bag kameraet.

Det begyndte i 1999 med Inuk Silis Høeghs kortfilm »Sinilluarit/Godnat«.

Og siden har grønlandsk film ikke set sig tilbage.

På Nuuk International Film Festival får de bedste grønlandske film verdenspremiere - i år fire kortfilm. Filmbranchens organisation Film.gl uddeler filmprisen »Innersuaq« - i år til instruktør og skuespiller Nivi Pedersen. Og filmværkstedet Filmiliortarfik uddanner næste generation af filmmagere - i august en filmworkshop for unge i alderen 9-14 år.

Veteranen Inuk Silis Høegh ser to grunde til grønlandsk films massive vækst.

– Den teknologiske udvikling har gjort det nemmere og meget billigere at lave film, siger Inuk Silis Høegh til Sermitsiaq. Vi lavede »Sinilluarit/Godnat« på film, som blev sendt til Europa for at blive fremkaldt. Senere kom videoen og det digitale billede. I dag optager du filmsekvenser på din mobiltelefon og lægge dem ud på internettet og de sociale medier.

Det er især de seneste fem til 10 år, at

antallet af grønlandske film er eksploderet.

– Udgangspunktet er i dag et andet end for Aqqaluk Lynges, som sammen med Per Kirkeby lavede dokumentarfilmen »Da myndighederne sagde stop« om lukningen af kulminebyen Qullissat i 1972. Den nye generation af filmfolk er født under hjemmestyret og laver deres film i en tid med selvstyre, og det giver dem en selvtillid og en større kunstnerisk frihed til at skabe deres egne film; uanset om det er kortfilm, dokumentarfilm, gyserfilm eller spillefilm, siger Inuk Silis Høegh.

Og flere og flere får lyst til at prøve kræfter med film.

– Der er sat en proces i gang, som slet ikke er slut. Børn og unge er vokset op med billeder, billeder og billeder, og samtidig er der i de seneste år skabt en øget professionalisering i branchen. De unge filmfolk er begyndt at tro på, at de kan lave film, som kan måle sig med vore nabolande, siger Inuk Silis Høegh.

14,00

Kalaallit filmi aalkkasasat 1

Grønlandske spillefilm 1

Kalaallit Nunaat Grønland

59,00

Kalaallit filmi aalkkasasat 1

Grønlandske spillefilm 1

Kalaallit Nunaat Grønland

PAASISAT

Fæledparkenimi qimmit qimuttut

Assit aalasut saqqummerneranniilla Kalaallit Nunaat danskit nunanilu allani filmiliortartunut sunniuteqarluarsimavoq.

Danskit filmiliaat silleq aamma nunatsinnut tunngasuusoq. Ilitersuisartup Peter Elfeltip filmi »Kørsel med grønlandske hunde« ukiukut 1896/97 assiliivimmik nammineq sanaajusumik immiuppa. Pingaarnertut inuttaavoq Uummannami niuertoq Johan Carl Joensen, qimminik qimuttunik sisamanik Københavnimi Fæledparkenimi ingerlasoq.

Danskit filmiliortarnerinut aallarniutaavoq annikitsoq: Filmi sekundinik 48-nik sivisususeqarpoq!

Filmi uani suli takuneqarsinnaavoq <https://filmcentralen.dk/museum/danmark-paa-film/film/korsel-med-gronlandske-hunde>

FAKTA

Slædehundene i Fæledparken

Grønland har siden de levende billeders fremkomst haft en dragende virkning på danske og udenlandske filmfolk.

Rent faktisk var den allerførste danske film også en Grønlandsfilm. Instruktøren Peter Elfelt optog filmen »Kørsel med grønlandske hunde« i vinteren 1896/97 med et hjemmelavet kamera. Hovedpersonen var kolonibestyreren i Uummannaq Johan Carl Joensen, som kørte en tur med fire slædehunde i Fæledparken i København.

Det var en beskedent start på dansk film: Filmstrimlen varede 48 sekunder!

Filmen kan stadig ses på <https://filmcentralen.dk/museum/danmark-paa-film/film/korsel-med-gronlandske-hunde>

12 AKISUSSAASUMIK
ATUINEQ
TUNISASSIORNERLU

11 ILLOOARFIT INUIAQATIGILLU
ATAJUARSINNAASUT

8

SULLIAQ NAAMMAGINARTOQ
KIISALU ANINGAASARSIORNIKKUT
SIUARIARTORNEQ

ILLIT PILLUTIT ATAVUGUT
Vi er til for dig

3

PEQQINNISSAQ
ATUGARISSAARNERLU

4

ILINNIAGAARNEQ
PITSAASOQ

Allaaserisat, assit isikkulersuineq:
KNI-mi nittarsaassinermik immikkoortortaqaarfik
Tekster, fotos og layout: KNI Marketing

EQQUINIAANERMUT PEQATAAGIT!

Vær med i konkurrencen!

Uku apeqqutit eqqortumik akisinnaagukkit, 1000 kronimik eqquinissannut periarfissaqarputit:

Pilersuisumi nioqqutissat nalinginnaasumik pigineqartussat amerlassusaat qassiuppat?
Hvor mange faste basisvarer har Pilersuisoq

Dunkit imaqanngitsut qassit Polaroilimit oktober 2020 tiguneqarpat?
Hvor mange tomme dunke har Polaroil modtaget pr. oktober 2020?

1.000 kr.

”

Styrk fællesskaberne

”

Ataqattigiinneq
nukittunerulersillugu

Peter Grønvold Samuelsen, CEO KNI A/S

TUNNIUSSAQAQATAASARNEQ

Kalaallit kulturiata uummataaniippoq ataatsimuussuseq

Suliffeqarfik nutaaliaasoq sukumiisumik inuiaqatigiinni akisussaaqataanermi suliniuteqanngitsoq takorloorneqarsinnaava? Taamaagunangilaq, neriuppunga. Suliffeqarfik ingerlalluarsinnaangilaq inuiaqatigiit akuuffigineqartut ingerlalluannippata. Taamaattumik aqqiisooqarnissaanut tamatta peqataasussaavugut. Soorlutaaq inuiaqatigiinni akisussaaftsinni nukittorsaanissarput akisussaaqataaffigippat aamma pinngortitap avatangiisitta atugassarititai akisussaassuilimmik atortussaagivut. Taamatullu eqqarsartariaaseq ukiuni tusintilipassuarni ilisimallugulu atugareriigarput.

Nunatsinni inuit akornanni peqatigiittarnitsinni akisussaassuseqarluta pisarnerput uagutsinnut pissusissamisugartuuvuq, tassami inuttut sananeqaatsitsinnut ilaaginnarpoq inuillu kulturitta pileqqaarneraniilli piulluni. Nunatta sinerissua sinerlugu inuugatta eqqarsartaaserput sanarfinikuuaa kiisalu utaqquilluarsinnaassuseqalersinnikuulluta inuunermullu maniguuttunngortissimalluta. Mikisunnguunitsinniilli inuunitsinni ilaqtat ataatsimuussuserlu tunngaviulluinnartut ilikkartarparput. Nalunngilarput ataatsimoorussitilluta pitsaanerpaamik aqqiisutissaqartarluta iluatsittumillu pissagutta ataasimoorartariaqluta.

Taamatullu qanimut ataatsimuussuserput qangali siulersuavut Nunatsinnut nunassinermi nassarnikuuaat. Tassami piniartutut inuuniuteqarnermi ataatsimuussuseq avaqunneqarsinnaangitsuuvoq. Inuit Nunatsinni nunassittut atuilluurtuupput, ataatsimuussusaallu aamma atuilluarnermik tunngaveqarpoq. Imminnut akisussaaqatigiinnerat avatangiiserisaattulli tigussaasimatigaaq. Kinaluunniit ataatsimuussutsimiit pingaarnerusutut inissisimasimangilaq.

Tassami piniakkat ilaatigut angiluttornarsinnaasarput, piniartorsuillu allaat susaarsimallutik angerlarsinnaasarlutik. Silap allanngoriartaarneratigut, iluliarsuit aserornerisigut imaluunniit aaversuit ajunaartitsippata nunaqqatigiit pilersuisuerunnerinik kinguneqarsinnaasarpoq. Taamaattumik pisaqartoqartillugu pisanik napputtarneq malitassat aalajangersimaqqinnaartut malillugit pisarpoq - pisap qanoq uullineqassanera piniartullu akornanni qanoq agguanneqassanersoq tamarmik malitassaqaqqinnaartarlutik. Taannaannaangilarli, pisat nunaqqatigiinni qanoq pajuttuutigineqassanersut aamma malittarisassaqaqarpoq, taamami ililluni piniarteqanngitsut pissaqartinneqarnissaat qulakkeerneqartarpoq. Taamatut periuseqarnikkut arlaatigut akerleriittoqalissagaluarpat ataatsimuussuseq navianartorsiortinneqarneq ajorpoq. Pissuseq taanna assut silatusaarneruvoq atorluarsinnaallunilu.

Siulersuattali inuugallarneriniit ullumikkut inuuneq allanngornikooqaaq, tunngavilli pingaarneq suli uannut tassaavoq; tunniussaqaarsinnaassuseq ataatsimuussutsitsinni suli pingaarnarpaatut inissisimavoq. Taamaattumik inuiaqatigiinni KNI-p akisussaaqataanermi periusissiaa Nunatsinni inuiaqatigiinni akuuffigilluinnakkatsinnit tunngaveqarluni suliaavoq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu ulluinnarni inuunerup ingerlaannarnissaanut qulakkeerrinninnissatta saniatigut Nunatsinni inuiaqatigiit nukittunerisut, avatangiisimik mianerinninnerusut piujuaannartitsinnaasullu KNI-mi annertuumik akisussaaqataaffigaarput. Akisussaaftik tamanna taamaattussaannaavoq, akisussaaftitalu eqquutsinnissaa siulitsitulli eqquutsissallutigu uagutsinnut pissusissamisuginnarpoq.

BIDRAGSKULTUR

Hjertet i den grønlandske kultur er fællesskabet

Hvem kan forestille sig en moderne virksomhed uden en detaljeret CSR-strategi? Ingen, håber jeg. En virksomhed kan ganske enkelt ikke fungere, hvis samfundet omkring den fejler. Derfor er vi alle en del af løsningen. Ligesom vi alle har et ansvar for at styrke samfundet omkring os og forbruge naturens ressourcer ansvarligt. En tankegang som vi allerede kender og har brugt i tusindevis af år.

I Grønland er det helt naturligt for os at agere socialt ansvarligt, for det er en del af vores DNA, som er lige så gammel som inuitkulturens tilstedeværelse. Vores liv langs Grønlands mægtige kystlinje har formet vores mentalitet, givet os tålmodighed og en grundlæggende ydmyghed overfor livet. Fra vi er ganske små lærer vi, at familien og fællesskabet er omdrejningspunktet for vores verden. Vi ved, at den bedste løsning findes i fællesskab, og at succes kommer med samarbejde.

Dette tætte fællesskab blev bragt til Grønland af vores forfædre. Det var ganske enkelt forudsætningen for deres succes som fangere. De var praktiske mennesker, og det var deres fællesskaber også. Deres ansvar for hinanden var lige så konkret som den verden der omgav dem: Ingen var vigtigere end fællesskabet.

For fangsten var lunefuld, og selv en storfanger kunne komme tomhændet hjem. Et pludseligt vejrskifte, kæntrende isfjeld eller en rasende hvalros kunne på et øjeblik betyde, at bopladsen havde mistet en forsørger. Derfor var der tydelige delegerer for fangststyr - både for hvordan de skulle parteres og fordeles mellem fangerne. Men også for hvordan byttet blev fordelt på bopladsen, så man samtidig sikrede dem, hvis gryder var tomme. På den måde blev fællesskabet ikke truet af ødelæggende konflikter. Klogt og praktisk.

Meget har ændret sig siden vores forfædre levede, men for mig er kernen stadig den samme: Fællesskabet er stadig hjertet i vores bidragkultur. Derfor tager vores CSR-strategi i KNI naturligvis afsæt i det grønlandske samfund, som vi er så stor en del af. Ud over at sikre hverdagen for vores kunder i byer og bygder, har vi i KNI et stort medansvar for at udvikle et stærkere, grønnere og mere selv bærende grønlandsk samfund. Det er et logisk ansvar, som falder os lige så naturligt at løfte som det gjorde for vores forfædre.

PINNGORTITAQ KINGUAASSATSINNUT INGERLATEQQITTUSSAAVARPUT

KNI-ip inuiaqatigiinni akisussaaqataanerani ataqatigiissaarisooq CSR-manager Najaaraq Thorin Lange pinngortitaq ataqqilluinnarlugu peroriartorsimavoq.

Naalagaaffit Peqatigiit Nunarsuaq tamakkerlugu anguniagai KNI-p imatut iliuuseqaqataaffigisarpai

Nunarsuatsinni inuit amerliartortillugit, mingutsitsinerup annertusiartorneratigit, nerisassanik inuussutissanik nioqqutissiornerup kingunerisaanik pinngortitallu tunniussinnaasaanik atuipilunnerup kinguneranik silap allanngoriartornera siullernut ilaalluta malugisarpaput. Pinngortitami kulturikkullu allannguutit annertuut nalaakkaangatsigit inuiaqatigiittut naleqqussartuartsimavugut. Tamannalu nukittoqqutitsinnut ilaavoq. Maannakkulli allanngoriartortoqarnerani kisimiilluta pinngilagut. Tassami Naalagaaffit Peqatigiit Nunarsuaq tamakkerlugu anguniagai tunngavigalutigit nunarsuarmi uugut tamatta ataatsimoorluta pivugut.

Nunarsuarmi pitsanngorsaaqataanisamat uagut tunniuseqataanisarpai

Oqaluttuarisaanerput ikioqatigiinnermik ataatsimoornermillu tunngaveqartuartsimavoq. Ataatsimuussutsimut atorluarsinnaasatsinnik periuseqartarpugut, immitsinnut ikioqatigiittarluta pigisanillu avitseqatigiittarluta - taamami iliunngikkutta pinngortitarsuarmi peqqarniissinnaasartumi inuuginnarsinnaassanngikkaluarpugut.

Taamaattumik Naalagaaffit Peqatigiit Nunarsuarmi anguniagaanut 17-iusunut qanoq iliuuseqaqataasarpugut. Uagutsinnut pingaartuusoq tassaavoq inuiaqatigiinnut sapinngisamik iluaqutaanerpaajusussanik tunniussaqaarsinnaaneq. Nunarsuaq tamakkerlugu anguniagaasunit tallimat iliuuseqarfiginiarlutigit tunniussaqaqaffiginiarlutigit aalajangernikuuvugut, taamalu ililluta Nunatta nukittunerunissaa, avatangiisimik mianerinnineruffiunissaa piujuaannartitsiffiunissaalu tunniussaqaqataaffigalutigit.

Nunarsuarmi anguniakkani nr. 3: Peqqissuseq aamma atugarissaarneq

Nunatsinni sumiiffinni amerlasuuni nerisassanik KNI pilersuisutuaasarpog. Taamaattumik pisisartutta peqqissuunissaannut akisussaaqataanerput pissusissamisuuginarpoq. Tamannalu piviusunngortinniarlutigit pisisartutta ulluinnarni inuussutissaqartaqarlutunik nerinissaannut isumassarsiortinnissaat pingaartitaraarpugut. Tamannalu suliniuteqarfigisarpaput ilaatigit nerisassiornermi ilitsersuutinik katersaateqarfisigut mamarisavut.gl-ikkut, tassanilu Nunatsinni piniakkanik nammeneq pisanik nerisassallu ulluinnarni pisiarinqarsinnaasut atorlugit ilitsersuutit pisariitsut peqqinnartullu saqqummiuttarlutigit.

Sulisutta aamma peqqissuunissaat atugarissaartuunissaallu aamma taamatut pingaaruteqartigaag. Taamaattumillu ukioq kaajallallugu timimik aalatitsisarnissamik arlalin-

nik neqerooruteqartarpugut. Tassami sulisuvut ajunngippata sulinermi avatangiisinut angusassanullu aamma pitsaasumik sunniueqartarpog.

Nunarsuarmi anguniagaq nr 4: Ilinniagaqarneq pitsaasoq

Nunatsinni piujuaannartitsinissami ilinniartitaaneq tunngavissaavoq pingaaruteqarluninartog, aammali suliffeqarfittut orniginartuaannassagutta KNI-p siunissaanut pingaaruteqarpog. Taamaattumiguna Nunatsinni inuusuttut suli amerlanerusut ilinniagaqarnissaat inuiaqatigiinnilu nukittorsaaqataaanissaat kissaatigigipput. Namminerlu immitsinnut aallarniutigaluta ilinniagaqartitsinissamut nammeneerluta aqqissussarpugut aqqutigalugu sulisooreersut ineriartortittarpavut ilinniarteqqillutigitillu. Taqqissuut: Sulisunillu nutaanik atorfinitsitsissatilluta Nunatsinni sumiiffinni assigiinngitsuneersunit atorfinitsiterusunerusarpugut, taamami ililluta siunissami atorfeqartinneqartut aalajaannerusut qularnaannerusullu pilersissinnaavavut.

Nunarsuarmi anguniagaq nr. 8: Suliaq naammaginarog kiisalu aningaasarsiornikkut siuariartorneq

Nioqqutitta amerlanersaat Danmarkimi noqqaasarfisigut tikisittarpavut. Nioqqutilli nerisassanngitsut ilamininngui nunani allaniit tikisittarpavut. Taamaattumik suliffeqarfimmi akisussaaassulimmik ingerlatsilluarnermillu nalilersuutissat suliaaravut, taakku atorlugit nunarsuaq tamakkerlugu sulisutut inuttullu pisinnaatitaaffit noqqaasarfiit eqquutsinneraat nalilersuisinnaalissaagut.

Nunarsuarmi anguniagaq nr. 11: Illoqarfiit inuiaqatigiillu atajuarinnaasut

Nunatsinni avatangiiserput tamatta akisussaaqataaffigaarpugut. Suliffeqarfugutta innuttaasuuguttaluunniit. Iliuutsitsinni tamani piujuaannartitsinissaq tamatta eqqarsaatigisartussaavarpugut. Ataatsimoorlutali iliuuseqarututa suli anginerujussuarmik angusaqarsinnaavugut. Taamaattumik sulinitinni sumiiffinniittut peqataatinniartuarpavut.

KNI Nunatsinni sumiiffinni tamani ippoq, taamaattumik sunniuteqarsinnaanerput avaqqussinnaaneq ajorparput. Taamaattumik maligassiuisuulluta avatangiisimillu sapinngisamik sunniivallaarnaveersaarnissarpugut akisussaaftit isigaarpugut. Akisussaaqataanermullu misiginitsinni suliniutitta ilagaat perrassaait puukuinik utertitsisitsalernikuunerput, tamannalu naatsorsuutigisatsinnit inuiaqatigiinniit ilassilluarneqarluni tapersorsorluarneqaqaaq.

Peroriartorninni ilaqtakkalu pinngortitamiittaqaagut. Qimusertarpugut, tupermiittarluta, aalisartarluta silamilu timersuutunik ingerlataqartarluta. Taamaattumik meeraaninniilli avatangiisitsinnik ataqqinnineq, pingaartitsineq mianerinninnissarlu ilikkarnikuuakka. Inuunermullu isiginnittaatsinnik aamma annerulersitsinikuvoq. Uannut pingaaruteqarpoq kinguaasatta aamma taamatut periarfissaqarnissaat. Uanga KNI-mi CSR-manageritut allanngueqataasinnaavunga kiisalu inuiaqatigiittut avatangiisitsinnik mianerinninnissatta qanoq pingaaruteqartiginera takutitseqataaffigalutigu.

Gennem min opvækst brugte jeg meget tid i naturen sammen med min familie. Vi kørte hundeslæde, sov i telt, fiskede og dyrkede udendørs sport. Derfor har jeg fra barnsben lært at respektere, værdsætte og passe på vores omgivelser. Det har givet et større perspektiv på livet.

Det er vigtigt for mig personligt, at vores efterkommere også får denne mulighed. Som CSR-manager for KNI har jeg mulighed for at gøre en forskel og vise, hvor vigtigt det er, at vi som samfund passer på vores omgivelser.

KNI-ip inuiaqatigiinni akisussaaqataanerani ataqatigiisaaq CSR-manager Najaaraq Thorin Lange pinngortitaq ataqilluinnarlugu peroriartorsimavoq.

KNI's CSR-manager Najaaraq Thorin Lange er opvokset med en indbygget respekt for naturen.

Vi skal give naturen videre til næste generation

KNI's CSR-manager Najaaraq Thorin Lange er opvokset med en indbygget respekt for naturen.

Sådan gør KNI FN's verdensmål til handling

Vi er blandt de første til at se og mærke de klimaforandringer, som er resultatet af den globale udvikling i befolkningstal, stigende forurening, produktion af fødevarer og overforbrug af naturressourcer. Som befolkning har vi mange gange måttet tilpasse os store forandringer i natur og kultur. Og det er en del af vores styrke. Men denne gang står vi ikke alene med forandringen. Nu står hele verden sammen om at agere mere ansvarligt og bæredygtigt med FN's verdensmål som ramme.

Vores bidrag til en bedre verden

Vores kultur har altid været præget af samarbejde og sammenhold. Vi har en praktisk tilgang til fællesskabet, hvor man hjælper hinanden og deler det man har - ellers kan man ganske enkelt ikke overleve i en så barsk natur.

Så når det gælder FN's 17 verdensmål, går vi også praktisk til værks. For os handler det om at bidrage dér, hvor det samtidig gavner vores samfund mest. Vi har udvalgt de 5 verdensmål, som vi kan handle på og samtidig bidrage til at udvikle et stærkere, grønnere og mere selv bærende Grønland.

Verdensmål nr. 3: Sundhed og trivsel

I mange dele af landet er KNI eneleverandør af madvarer. Det giver os automatisk et stort ansvar for vores kunders sundhed. Derfor går vi op i at inspirere til en sundere hverdag med nærende kost. bl.a. gennem opskriftsuniverset mamarisavut.gl, hvor vi bringer nemme, sunde opskrifter baseret på grønlandsk fangst og basisvarer.

Vores medarbejderes sundhed og trivsel er mindst lige så vigtig. Derfor tilbyder vi fysiske arrangementer og tiltag året rundt. For når vores medarbejdere har det godt, smitter det også af på arbejdsmiljø og resultater.

Verdensmål nr. 4: Kvalitetsuddannelse

Uddannelse er en vigtig grundsten i et mere selv bærende Grønland. Men også for KNI's fremtid, hvis vi fortsat skal være en attraktiv virksomhed. Derfor er det også vores ønske, at flere grønlandere får en uddannelse og bliver aktive medspillere i at styrke samfundet. Vi begynder indefra med at udvikle og videreudanne vores eksisterende medarbejdere gennem vores eget kompetenceudviklingsprogram: Taqqissuut. Ligesom vi helst rekrutterer lokalt fra alle egne af Grønland, når vi skal ansætte nye kræfter. På den måde er vi med til at skabe en robust og sikker arbejdskraft i fremtiden.

Verdensmål nr. 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

Vi indkøber de fleste af vores varer gennem danske leverandører. Men en lille andel af nonfood-varerne købes gennem andre lande. Derfor arbejder vi med at udvikle Code of Conduct, som skal kræve, at leverandørerne overholder etiske og internationalt anerkendte menneske- og arbejdstagerrettigheder.

Verdensmål nr. 11: Bæredygtighed og lokalsamfund

Miljø er et fælles ansvar i Grønland. Fra virksomhed til den enkelte borger. Vi skal alle tænke mere bæredygtighed ind i alt, hvad vi gør. Men ved fælles kraft kan vi hurtigt opnå større resultater. Derfor inddrager vi gerne lokalsamfundene i vores arbejde.

KNI er overalt i Grønland, dermed kan vi ikke undgå at sætte spor. Derfor ser vi det også som vores ansvar at gå forrest som rollemodel og minimere vores miljøpåvirkning. Et konkret tiltag har været at indføre pantsystem på oliedunke, som har fungeret over al forventning med solid opbakning fra lokalsamfundet.

INTERFORCE KALAALLIT NUNAANNI

InterForce Grønland

InterForce Grønland Nuummi Arktisk Kommandop qullersaqarfiani 6. august 2020 piler-sinneqarpoq Illersornissamut ministerimit Trine Bramsen-imit. Kalaallit Nunaanni InterForce-mut ilaavugut pisortaanequt Kalaallit Nunaanni InterForcemi aqutsisunut ilaasortanngornikummat.

InterForce tassaavoq Danmarkip illersornissaqarfiata suliffeqarfiillu namminersortunit pisortanillu ingerlanneqartut akornanni suleqatigiiffik, Danmarkip naalagaaffiata illersornissaa pillugu. Taama iliornikkut qulakkeerniarneqarpoq naalagaaffiup iluani sakkutuuginnaangitsoq aamma innuttaasut suliffeqarfiillu kajumissuseq aallaavigalugu upalungaarsimaniarnerup annertunerpaaffimmiinnissaa. InterForcep siunertariinnanngilaa sakkutooqarnermut inuiaqatigiinnilu pisussaaffeqarnerup tungaatigut peqataasitsinissaq, aammattaarli Kunneqarfiup Danmarkip illersorneqarnissaata inuiaqatigiit iluanni paasisimasaqarfigineqalernissaa sapinngisamillu aningaasatigut nammaqatigiinnissaq eqqarsaatigalugu suliniuteqarnissaq.

InterForce Danmark ukiuni 20-ni atuutereerpoq, tassalu aatsaat Kalaallit Nunaanni immikkoortortaqalerluni, allaffeqassalluni Nuummi Arktisk Kommandop qullersaqarfiani. Ukiuni tulluuttuni Kalaallit Nunaanni suliaasanik naammassinnittarneq pitsanngorsaa-viginiarlugu Arktisk Kommandop ilaatigut Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqataatinneqartarnerat annertusassavaa.

Suliniuteqarnermi qitiutinneqassaaq suliffeqarfissuit upalungaarsimanermi pisussaaffeqarnerusutut inissimalernissaat, sulisullu pisariaqarfiatigut ikiuussinnaanissaannut ammanerulernissaat, assersuutigalugu ajunaarnersuaqartillugu allatulluunniit najummassimanartoqalersillugu, taama iliornikkut upalungaarsimanermi pisussaasunut tapertaanerulersillugit.

InterForcemut ilaavugut inuiaqatigiinni akisussaaqataasutut suliaat pingaarutilittut isigigatsigit kiisalu suliamut taamatut pingaarutilimmut Nunatsinni innuttaasut peqataanerunissaat suleqataaffigerusukkatsigu.

InterForce Grønland blev åbnet ved en reception hos Arktisk Kommando i Nuuk d. 6. august 2020 af den danske Forsvarsminister Trine Bramsen. Vi er en del af InterForce Grønland, da vores adm. direktør er blevet medlem af forretningsudvalget af InterForce Grønland i år.

InterForce er et samarbejde mellem forsvaret og den private og offentlige sektor om forsvarets brug af reserven og Hjemmeværnets frivillige, samlet benævnt Reservestyrken, således at samfundets samlede ressourcer udnyttes bedst muligt. InterForce's formål er ikke blot at forbedre forholdene for de medarbejdere, der har både en militær og civil forpligtelse, men også at gøre samfundet bevidst om, at forsvaret af Kongeriget Danmark er en national opgave, som lykkes bedst og mest økonomisk, når vi sammen opbygger og bruger Reservestyrken.

InterForce Grønland er en del af den 20 år gamle InterForce-organisation, som i Nuuk har sekretariat ved Arktisk Kommando. For at styrke sin opgaveløsning i Grønland i de kommende år skal Arktisk Kommando bl.a. øge involveringen af den grønlandske befolkning.

InterForce Grønland er til for at hjælpe med at skabe de bedst mulige relationer mellem de enkelte, som engagerer sig med frivilligt beredskabsarbejde, og de virksomheder, som til daglig har disse medarbejdere ansat.

Vi er medlemmer af InterForce, da vi anser deres arbejde som et vigtigt samfundsansvar, og vi gerne vil være med til at arbejde for at øge involveringen fra den grønlandske befolkning til dette vigtige arbejde.

Ulluinnarni aqutsisut / Forretningsudvalg:

• **Kristian Reinert Davidsen,**
Tele Postimi pisortaaneq / adm. direktør for Tele Post

• **Mette Skarregaard Pedersen,**
Pinngortitamut, Avatangiisimut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Namminersorlutik Oqartussat / departementschef for Natur, Miljø og Forskning, Selvstyret

• **Ulla Lyng,**
allattoqarfimmi pisortaq, CSR Greenland / sekretariatschef for CSR, Greenland

• **Peter Grønvold Samuelson,**
KNI A/S-imi pisortaaneq / adm. direktør for KNI A/S

• **Marie Fleischer,**
Kommuneqarfik Sermersuumi vicekommunaldirektøri / vicekommunaldirektør for Semersooq Kommune

• **Bjørn Bay,**
Kalaallit Nunaanni Politiini politimesteri / politimester for Grønlands Politi

• **Martin B. Kviesgaard,**
GrønlandsBANKEN-imi Pisortaq / direktør for GrønlandsBANKEN

• **John Boye Rasmussen,**
Arktisk Kommandomi vicechef aamma Kalaallit Nunaanni InterForcemi Sakkutooqarnermi ataqtatigiissaarisooq / vicechef for Arktisk Kommando og Militær Koordinator InterForce Grønland

ULLUT ARFINEQ-MARLUK QAANAAMIINNEQ

Syv dage i Qaanaaq

Ukioq manna ukioq tassaavoq arlalitsigut allaanerussutilik. Killilersuisoqarpoq malitasqartitsisoqarlunilu, ataatsimoorlunilu katersuussinnaanerit assut killeqarlutik. Covid-19-ip nunarsuaq tamakkerlugu 2020-mi inuunerput allangortilluinnarpaa – allaat kia-luunniit takorloorsinnaasimangisaanik. Qanoq pisoqassagaluarpuunniit KNI-mi pilersuinissatsinnut kiffartuussinissatsinnullu sillimmartaarluta pinikuuvugut - aasaane-ranilu aaqqissuussat anginerit taamaaterarnikuuvavut, soorlu KNI-p niuffatsitsisarneri tamarmik taamaatiinnarneqartut.

Aaqqissuussassalli ilaminngui piviusunnngortinneqarput

September qaammataasoq - Qaanaami Pilersuisup pisiniarfiata nutarsareerluni amma-nersiorneqarnera nangiinnarlugu - KNI meeqqanut inersimasunullu timersortitsivoq as-sigiinngitsunillu tamanut aaqqissuussilluni. Timersortarfeeraq attartoriarlutigu mee-qat pinnguartinneqarput, mamartutortinneqarlutik minnerunngitsumillu Maalia uum-maarittuaannartoq aliikkusersuilluni. Unnukut inersimasut najoqqaajartortinneqar-put, assigiinngitsunik sammisaqartinneqarlutik uajeertoqarlunilu. Nipilersortuupput qaanaarmioq Peter Q. Sadorana Maalia peqatigalugu.

Utoqqaat Angerlarsimaffianni najugaqartut timersortarfeeqqamukarnissaminnut sa-piuttut KNI-miit pulaarneqarput. Ualeq nuannisaqatigiinnermik kaffisuulluni, aliikkuser-suisoqarluni tunissuteqartoqarlunilu atorneqarpoq.

Ullut Qaanaamiiffiit KNI-mut nuannersunik eqqaamasaqarfiupput, ullut inunnit qani-laartunik, inussiarnersunik tikikkuminartunillu naapitsiffiusut - ukiumi matumani nu-nersunik misigisaqarnissatsinnik ataatsimuussutsimillu misigisaqarnissamik pisariaqar-tisiffitsinni uagutsinnut immikkuullarilluinnartoq.

Det har på mange måder været et anderledes år. Fyldt med restriktioner og påbud, og store begrænsninger for muligheden af fællesarrangementer. Covid-19 har vendt op og ned på dagliglivet over hele verden i 2020 – i et omfang som ingen kunne forestille sig. I KNI rustende vi os til at kunne forsyne og servicere vores kunder uanset hvordan udviklingen måtte blive – men alle de store sommerarrangementer som eksempelvis KNI Messerne blev aflyst.

Men enkelte arrangementer blev dog til noget

I september måned – i forlængelse af åbningen af en ny renoveret Pilersuisoq i Qaanaaq – afholdt KNI en række sports- og fællesarrangementer for byens børn og voksne. Vi lejede minihallen og inviterede børnene til en dag fyldt med lege, lækkerier og ikke mindst underholdning med den altid energifyldte Maalia. Aftenen var for de voksne, som blev indbudt til kaffebord og en række aktiviteter samt maskedans. Musikken blev leveret af den lokale musiker, Peter Q. Sadorana og Maalia.

De ældre på plejehjemmet, som ikke havde kræfter til at deltage i aktiviteterne i minihallen, fik besøg af KNI. Det blev også til en hyggelig eftermiddag med kaffebord, underholdning og gaver.

Dagene i Qaanaaq står som et dejligt minde for KNI, fyldt med nærvær og venlige, imødekomme mennesker – i et år hvor vi alle har særligt brug for positive oplevelser og for at føle samhørighed.

PILERSUISUMI ULLUINNARNI PISIASSAT

Basisvarer i Pilersuisoq

Nunarsuatsinni sumiiffipassuarnut allanut sanilliulluta akisunerusarluta tamatta ilisimavarpur. Nunatsinni sinerissuatsinni isorartoqisumi alianaqisumilu inuuvugut, najugaqariaaserpullu tunngavigalugu immitsinnut ungaseqigatta nioqutissanik assartuisar-neq akisusarpoq. Tassa ulluinnarni taamatut inooriaaseqarpugut, nuannareqaarpullu.

KNI-p suliassaraa inuiaqatigiit nioqutissanik pilersorneqarnissaat - akisussaaffillu ta-manna pimoorulluinnarparput. Ilisimavarputtaaq pisisartutta ilungersorlutik aningaa-sarsiannguatik naammattusaartariaqartaraat. Taamaattumik uagut suliassaraarput pi-sisartutta nioqutissanik nerisassanik ikummatissamillu akisuallaanngitsumik pisiassa-qartinneqarnissaat qulakkiissallutigu, sumiluunniit najugaqaraluarpata.

Nunatsinni tamarmi akit assigiit

Nioqutit pinngitsoorani nioqutigineqartussat 336-t Pilersuisup nioqutigai, nioqu-tillu taakku tamarmik ukioq naallugu pisiniarfinni nioqutigineqartussaapput. Nioqu-tit pinngitsoorani nioqutigineqartussat ulluinnarni nioqutissat, soorlu nerisassat, na-korsaatit pisiniarfinni nioqutaasartut, aallaasinut imassat, eqqiaatit, gassit il.il. Nioqu-tit pinngitsoorani nioqutigineqartussat assigiimmik akeqarput, sumiluunniit najugaqaraluaaraanni.

Nioqummi pinngitsoorani nioqutigineqartussamik pisiniarfik umiarsuaqaqqinnis-saanut nunguutsissagaluarpat nioqutip tikisinneqarnissaanut Pilersuisoq pisussaati-taavoq, aamma timmisartukut tikisinnerani qanoq akeqassagaluarpalluunniit.

Illoqarfinni pisiniarfiit soorunami pinngitsoorani nioqutigineqartussanit amerlanerujus-suarnik nioquteqartarput - pisiniarfiit alliartortillutik nioqutai amerliartortarput.

Pilersuisup pisiniarfia mikineq nioqutinik pinngitsoorani nioqutigineqartussanik 233-nik nioqutaateqarpoq pisiniarfillu anginerusoq nioqutinik pinngitsoorani nioqutigi-neqartussanik 336-nik nioqutaateqarluni - anginerulli nioqutai katillugit amerlaneru-jussuupput. Pilersuisup pisiniarfii mikinerusut nioqutaasa normui nalinginnaasumik 4.000-inik amerlatigisarput, anginerillu 22.000-inik nioqutai normoqartarlutik.

Nioqutit tamakku ilagaat nerisassat qeringitsut nutaat imaluunniit asiujasut nillataar-tutut tikisinneqartartut, imaluunniit ukiukut timmisartukkoortinneqartartut. Nioqu-tit ukiukut tikisinneqartartut akisunerusarput assartornerini aningaasartuutit amerla-nerusarmata.

KNI-mi sinneqartoorutit Nunatsinni aningaasaliissutigineqartar-put

Aningaasanik amerlanerpaanik KNI-p iluanaaruteqarniarsarinissaata pineqannginnera erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Naamerluinnaq. Pilersinneqarsimavugut ulluin-narni nioqutissanik pilersuinissamik qulakkeerinnittussiaraluta akisuallaanngitsunillu akeqartitsisussaalluta.

Niuernerme ingerlatsinitsinni iluanaarutivut illuuterpassuatta, quersuarpasuatta ikum-matissaasivippasuatalu nutarsarneqarnissaanut aningaasaliissutigineqartarput - taa-maalillutalu ukiuni aggersuni pisiniarfiit ikummatissaasiviillu atorluarsinnaasut qulak-kiissavavut.

At Grønland er dyrere at leve i end de fleste andre steder i verden ved vi alle. Vi bor spredt i et smukt og mægtigt land, og de store afstande betyder en lang og omkostningstung va-retransport. Det er den verden, vi lever i og som vi elsker.

KNI's opgave er at holde samfundet i gang med livsvigtige forsyninger – et ansvar vi tager meget alvorligt. Samtidig er vi også opmærksomme på, at vores kunder ofte skal få deres hårdt tjente penge til at strække sig langt. Derfor er det også vores opgave at sikre vores kunder de bedste priser på fødevarer og brændstof, lige meget hvor de bor.

Samme pris overalt i Grønland

I Pilersuisoq har vi 336 faste basisvarer, som vi er forpligtet til at altid af have i butikken. Basisvarerne er et mindre sortiment af basale dagligvarer, så som fødevarer, håndkøbs-medicin, ammunition, rengøringsmidler, gasflasker osv. Der er ens-pris på basisvarerne, og derfor koster de altid det samme, uanset hvor man bor.

Hvis en Pilersuisoq butik løber tør for en basisvare udenfor skibssæsonen, har vi forplig-tet os til at fremskaffe og sælge den til samme faste pris – uanset hvilke ekstra transpor-tudgifter dette må have medført.

Butikkerne har naturligvis mange flere varer end basissortimentet – jo større butik jo flere varer.

En lille Pilersuisoq butik har 233 basisvarer og en stor butik har 336 basisvarer – men en butiks totale antal varer er mange gange større. De små Pilersuisoq butikker har typisk godt 4.000 varenumre, de største har godt 22.000 varenumre.

Blandt disse varer er blandt andet ferskvarer eller andre letfordærlige varer der sendes som kølevarer eller med fly om vinteren. De er dyrere varer, fordi fragtom-kostningerne er så meget højere.

KNI's overskud investeres i Grønland

Det er vigtigt at understrege, at det for KNI ikke handler om altid at tjene flest muligt penge. Overhovedet ikke. Vi er sat i verden for at sikre dagligvareforsyningen og at pri-serne er rimelige.

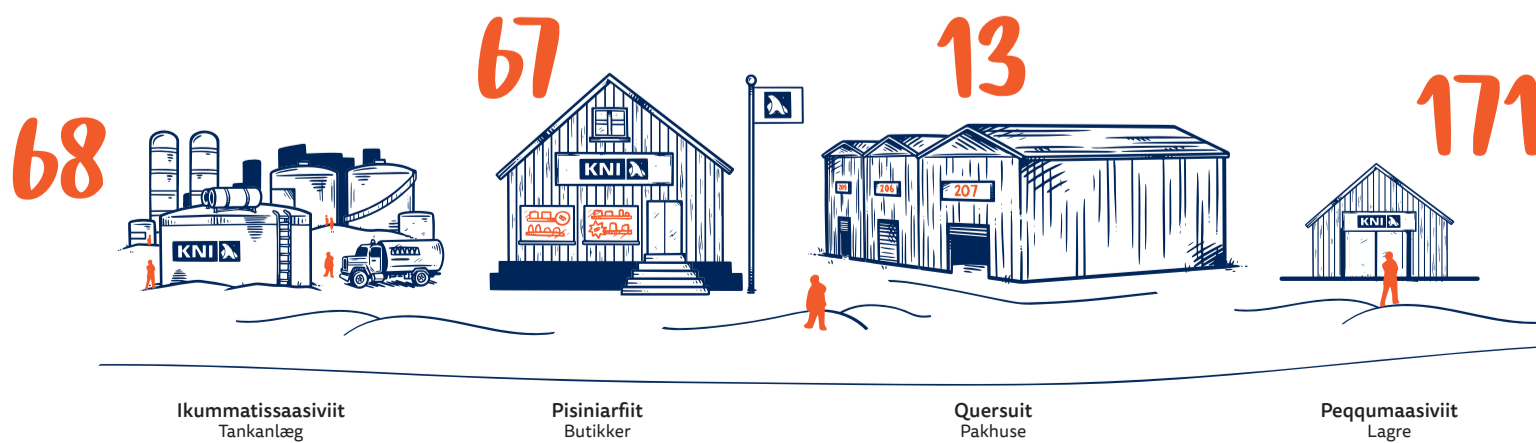
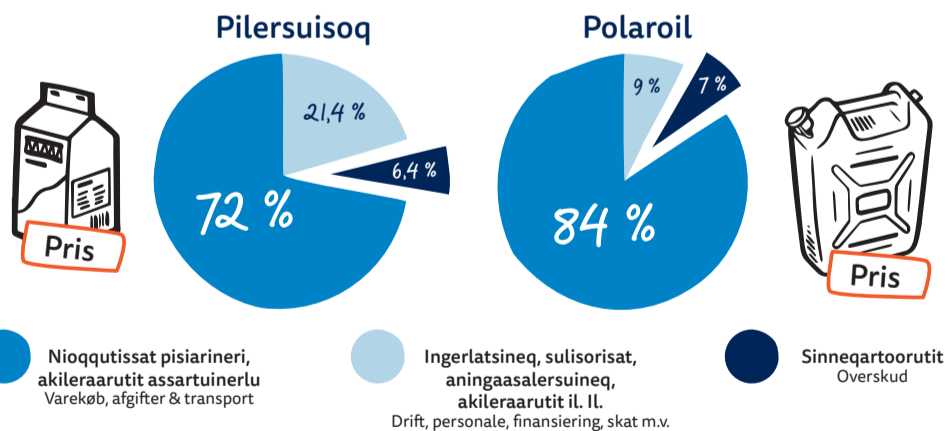
Det overskud, der kommer fra vores handel investeres i renovering af vores mange by-gninger, lagre og tankanlæg – så vi sikrer, at der anvendelige butikker og tankanlæg i årene frem.

KNI-mi pisiassap akiata aningaasartuutit arlallit akilertarpai

Prisen på en vare hos KNI skal dække flere omkostninger

Sinneqartoorutit KNI-p ikummatissaasivii, pisiniarfii peqqumaasiviilu aningaasalersortarpaat

Overskuddet investeres i renoveringer af KNI's tankanlæg, butikker og lagre

ULLUT TAMAASA PEQQISSUUNEQ

Sundere hverdag

Peqqissuunermi pineqartoq tassaavoq aalasarnissaq eqqortunillu nerisaqartarnissaq - taakkulu marluk ulluinnarni inuunermut ilaatinnissaat. Timigissartarnissami pitsaasunillu nerisaqarnissami ileqqut pitsaasut ileqqorilernissaat ajornaatsuusariaqarpoq. Tamannalu uagut KNI-mi sukumiisumik suliniuteqarfugjuartarparput, pisisartuvut sulisullu eqqarsaatigalugit.

Pilersuisup arpatsitsisarnera

Maajimi peqqissuusamut atatillugu Pilersuisoq ukiut tamaasa arpatsitsisarpoq. Ukioq manna arpatsitsinermi Nunatsinni peqataasut katillugit 936-t arpaqataapput, tamannalu iluatsillugu Nunatsinni Neriuffiit katersuiniunneqarput arpaqataasumut ataatsimut 5 kr. aningaasaliissutigineqarlutik. Aningaasat katillugit 4.680 kr.-it katersorneqarput.

KNI-p arpatsitsinera

Ukioq manna Sisimiuni Kiffartuussivimmi sulisut 65-it Maajimi Peqqissuusami arpaqataapput katillugit 241 km arpattoqarluni.

Sundhed handler om bevægelse og rigtig kost – og det handler om at gøre de to til en del af hverdagen. Det skal være let at opbygge og fastholde gode vaner for motion og kost. Det arbejder vi meget med i KNI, både for vores kunder og for vores medarbejdere.

Pilersuisoq løb

Pilersuisoq afholder løb for alle hvert år i forbindelse med Gør Maj Sund. Dette år deltog hele 936 mennesker fra hele kysten i løbet, og i den anledning samlede Pilersuisoq penge ind til Kræftens Bekæmpelse i Grønland, hvor man donerede 5 kr. for hver deltager. Det blev i alt til 4.680 kr.

KNI løb

I år løb medarbejderne i Servicecenteret i Sisimiut også i forbindelse med Gør Maj Sund løbet, hvor 65 deltog, og hvor man i alt løb en distance på 241 km.

MAMARISAVUT

Peqqinnartunik nerisaqarnissaq ajornaat-suusaaq

Mamarisavut tassaavoq nerisassiornermut ilitersuutini Pilersuisup katersaateqarfia 2018-imi pilersinneqartoq. Pisisartuvut nittartakkakut tikippavut ulluinnarnilu atugaanni akuuffigalutigit. Tassa Pilersuisup nunaqarfini allaat mikinerusuni nioqqutit tuniniagai tunngavigalugit nerisassiornermi ilitersuutini Mamarisavut imaqarpoq. Nerisassat Nunatta avataaniit eqqunneqartut ilaannangui pissarsiarisinnaagaluaraanniluunniit ulluinnarni allanngorartunik peqqinnartunillu nerinissamut nerisassiornermut ilitersuutit aamma ator neqarsinnaapput. Taamaattumik Mamarisavut kikkunnit tamanit ator neqarsinnaavoq. Nittartakkakulli siunniunneqartut tassaapput ilaqutariit nukangasunik meerartallit ulluinnarni ulapputissaqartuurtut imaluunniit inuusuttut nerisassiornermut misilittagaqannginnerusut.

Nereriaannarnut taarsiullugu qinigassat peqqinnarnerusut

Nerisassat piariikkat nereriaannartullu suliat Pilersuisup inuusuttunut tunisartagai amerlapput. Nerisaqarnermut tunngatillugu uagut politiisaartussanngilagut, peqqinnarnerusunilli pisariinnerusunillu qinigassaqaarsinnaarnermut isumassarsioritissinnaavugut. Taamaattumik nerisassianik nalunaaquttap akunnerata affaa ataallugu piareerneqarsinnaasunik Mamarisavut qiniataagassarpasuarpoq.

Mamarisatsinnik nittartagaqarnermik siunertarineqarpoq ulluinnarni assiginngiaartunik peqqinnartunillu pisisartut isumassarsiorinneqarnissaat. Ilaatigut kalaalimernit atorlugit ilaatigullu Pilersuisup nioqqutaanik ulluinnarni ator neqartunik akoorlugit.

Nittartagaq nutartsigaq

Pilersuisup pisisartui amerlasuut kabelimik immap naqqatigoortumik sukkasuumik atuisinnaanngillat. Taamaattumik 2020-mi qaammatit siulliit pingasut ingerlanerini Mamarisavut sukkanerusunik aallerfigineqarsinnaasoq qinaasiffigineqarsinnaasorlu atulersinneqarpoq.

Ullut tamaasa peqqissuuneq

Mamarisavut pisariillisarneqarmat iluatsillugu peqqinnartumik inooriaaseqarnissamik suliniuteqarneq Pilersuisup annertunerusunik ukkatilerpaa: "Peqqinneq ulluinnarsiuutinngortiguk". Suliniummi ulluinnarni nuannerulerisiteqataasartut piinngikkaluarlugit peqqinnarnerusunik inuuneqarsinnaaneq sammineqarpoq. Tassami ulluinnarni peqqinnartumik inuuniarneq akisusariaqanngilaq pik-

kunaattariaqaranilu. Nerisassat pitsaasut peqqinnartullu ulluinnarni pisariitsut ator neqartarsinnaaner at suliniummi sammineqarput. Sammineqartut ilagaat aamma nerisassiornermi ilitersuutit pisariitsut ilaqutariinnit nukangasunik meerartallit ulapputissaqartuurtunut imaluunniit aningaasanik naammattusaarlutik inuuniartunut naleqqussakkat.

Suliniutip immikkoortui

Suliniutip atuisunut saqqummiunneqarnera: "Peqqinneq ulluinnarsiuutinngortiguk" saqqummiunneqartarpoq Pilersuisup neqeroorutaasa aviisitaasigut, allagartarsuurtigut, Facebookikkut, TV-kkut, neqeroorutitut internetsikkut saqqummertartutut allallu nittartagaasigut pilersaarutit ilanngussisarnertigut. Tamakku saniatigut Mamarisavut nittartagartaatigut, Facebookitaatigut nutaarsiassatullu saqqummiussisarnikkut ingerlanneqartarluni. Suliniut ilaatigut ulluinnarni nerisassiornermi ilitersuutit pisariitsut siunnersuutillu atorlugit nioqqutit ulluinnarni nioqqutigineqartartut qanoq ator neqarsinnaanersut saqqummiunneqartarput. Suliniummut aamma ilaapput nammineq angerlarsimaffimmi minutsit qulit atorlugit timikut eqqarsartaatsikkullu sungiusaatigineqarsinnaasut.

MAMARISAVUT

Det skal være let at spise sundt

Mamarisavut er Pilersuisoqs online opskriftsunivers skabt i 2018. Her møder vi kunderne og deres hverdag i øjenhøjde. Mamarisavut tager nemlig udgangspunkt i Pilersuisoqs vareudbud helt ude i de små bygder. Så selvom man kun har adgang til et begrænset udvalg af importerede fødevarer kan man stadig lave op-

skrifterne og sammensætte en varieret og solid hverdagskost. Mamarisavut er således for alle. Men de primære målgrupper er småbørnsfamilier, hvor hverdagen ofte er travl samt de yngre mennesker og erfaringen i køkkenet er begrænset.

Det nemme alternativ til fastfood

Hos den unge målgruppe er salget af færdigretter og fastfood stort i Pilersuisoq. Det er ikke vores opgave at agere madpoliti, men vi kan inspirere med det nemme og sunde alternativ. Derfor har Mamarisavut mange sunde og nemme retter, som kan være klar på mindre end en halv time.

Mamarisavuts mission er at inspirere kunderne til en varieret hverdagskost. Dels ved at bruge grønlandske råvarer fra naturen og kombinere dem med Pilersuisoqs dagligvarer fra basisvare sortimentet.

Opdateret website

Mange af Pilersuisoqs kunder har ikke adgang til hurtigt søkabel-internet. Derfor blev der i første kvartal 2020 lanceret en ny og lettere version af Mamarisavut, som derfor er hurtigere at downloade og navigere i.

Sund hverdag

I naturlig forlængelse af forbedringerne på Mamarisavut, satte Pilersuisoq fokus på den sunde livsstil med kampagnen: "Gør sundhed til din hverdag". Kampagnen omfavnede den sunde livsstil, uden at vælge alt det sjove fra. For det behøver hverken være dyrt eller kedeligt at gøre sundhed til hverdag. Kampagnen satte fokus på gode og sunde alternativer, der nemt kan integreres som en fast del af hverdagen. Samt nemme og overskuelige opskrifter for selv den travleste børnefamilie og for dem, der lever på et stramt budget.

Kampagnens elementer

Kampagnebudskabet: "Gør sundhed til din hverdag" blev kommunikeret i Pilersuisoq, tilbudsaviser, plakater, Facebook, TV og på webbannere på eksterne sites. Derudover også via Mamarisavut på både site, Facebook og i nyhedsbreve. Budskabet blev foldet yderligere ud i nemme hverdagsopskrifter, tips og tricks til at få mere ud af de basale varer. Samt simple fysiske og mentale træningsøvelserne man kan lave derhjemme på 10 min.

ATAATSIMUUSSUTSIMI SULINIUTEQARTARNEQ

Ataatsimuussuttimi suliniuteqartarnek

Nunatsinni inuiaqatigiinni akuusutut pisuni annertuuni annikinnerusunilu suliniataasarpuq - aamma aningaasaliissuteqartarnisigut peqataasarluta. Uagutsinut pingaartoq tassaavoq inuit inuuneranni ulluinnarnilu inuuneranni akuuffigsatsinni pitaasumik suliniuteqar-nissarput. Taamaattumik KNI-p aningaasaliiffisartagai assigiingitsorpassuarput tunngassuteqartarput. Siuner-tat assigiitannikkaluarlutik assigiisutisigartarput Nunat-sinni sumiiffinni tamani annerusumik minnerusumilluun-niit ataatsimoorfeqarnermi nuannaalersitsisarnertik nukittorsaarnerpillu.

Timersoqartigiiffik Nagdlunguak' aamma KNI Cup

Nagdlunguak' 1948-mut (N-48) pingaarnertut aningaasaliisuuvugut, taanna timersoqatigiiffiuvoq inuiaqatigiin-ni timersornikkut inuillu peqatigiitarnisa ineriartortin-neqarnissaannut annertuumik suliniuteqartarput. Suliniutisartagaannut tapersersuisinnaanerput nuannaarutigisangaarsigut pingaarnertut aningaasaliisuunerput ukiunik marlunnik sivitsoqqinnikuuqarput.

Corona pissutigalugu killilersuinerput atallugu ukioq manna Nunatsinni isikkamik arsarluni pissartanngor-niuunerit ingerlanneqarsinnaasimangimmata N-48-p KNI Cup-imik taallugu unammuaartitsineq ingerlappaa. Unammuaarnek iluatsilluartoq arlalinnik peqataaffigine-qartoq Ilulissani ingerlanneqarpoq. N-48-p siulittaasua Lena Ravn Davidsen oqaluttuarpoq: Pissartanngorniuun-nissamut ilaasortavut ilungersorlutik sungiusarsimamma-ta allatut eqqarsartariaqarsimavugut. Unammuaartitsil-luta aqqissuussinerput KNI Cup-imik taarusussimavar-put KNI-p tapertarpallaaqimmatigit.

Avannaata Qimussersua

KNI-mi uagutsinnut pingaarteqarluinnartuuvoq kinaas-sutsitsinnut tunngasut asseqanngitsuusut pigiinnarnis-saannut akuunissaq.

Taamaattumik Avannaata Qimussersua ukiumoortumik aningaasaliiffisigartarput. Kalaallit qimmiinik qimusser-tarneq oqaluttuarisannitsinni pingaarteqarluinnartuu-voq, tamannalu suliniuteqartarput Avannaani Tunumilu inu-usutissarsiornermik nunaqarfimmi illoqarfimmi pinngitsoo-neqarsinnaanani atornerqarpoq.

Ilimanami aalisartut ikiorneqarnerat

Inuiaqatigiinni akisussaaqataanerput tunuliaqataralu-gu innuttaasunik ajornartorsulernunut inuiaqatigiinnilu iluaqataasusannik suliniuteqartoqartillugu ukiuni kingul-terni katersuiniarnerni allatigullu peqataasalernikuuvu-gut.

Ulluni 14.-15. november 2019 Ilimanami anorersuaru-ju-suarpoq. Anorersuarnerani siornatigut pisimangisaan-nartumik nunaqarfiup siornaani aalisartut atortui qe-ter-tamiittut mallerujussuarneranit amuneqarmata aalisar-tut atortuutaarunnerinik kinguneqarpoq. Pingaartumik aalisartut pingasut eqqugaapput qassutaarseramik, ni-ngittangaarsorlutik, puttaqutaataarullutik, baaliaataa-rullutik dunkiutaarullutillu, atortullu tamakku tamarmik assut nalituujupput. Aalisartullu KNI-mut saaffiginnim-mata atortusinissaminnut akikillisaaffigineqalaarsinnaa-nerlutik tapersersorniartutigit ingerlaannartumik aalaja-ngerpuq. Tapiissutigavullu ningittakkat nutaat, qassu-tit, dunkit baaliillu, taamaallutillu aalisartut piartumik aalisaaqqissinnaalersillugit.

Naajaanut ikiunneq

Siorna 2019-imi ukiup taarnerpaaffia nalaani juullingit-siar-toq iluarsuaq aserormat Naajaat malerujussuarmik

eqqorneqarpoq, tassaallarmallu umiatsiat arfinillit ma-lissuarmik ajoquserneqarput. Naajaani umiatsiat ullui-narni atornerqarnerat pingaarteqataa, tassami sapaa-tip akunneranut arlaleriarlutik Innaarsunut imaluunniit Upernavimmut pisiniarfiliartarput, imaluunniit inuussutis-sarsiuertik pingaarneg ingerlallugu aalisariartarput. Naajaarmiut aamma ukiuunerani qimminut nerukkaatis-saqarumallutik sikunnginnerani aalisarluartariaqartarput eqqanaarsartariaqartarput.

Aalisartut eqqugaasut ilaat Jørgen Petersen, KNI-p ikum-matissanut peqqumaataanut aamma nakkutilliisuuvoq, oqaluttuarpoq nerukkaatissatik amigalertussaammata imaassinnaasoq qimmitik ikilisartariaqassagitik.

Aalisartullu taakku inuunerminni ajornartoernerini sooru-nami KNI-miit ikiorusuppavut. Inuuniarnermi pingaarti-linnik ilaatigut tunineqarput kiassarnissamut ikummatis-samik, gasoliumik, petroleumik, qimminut nerukkaatissat-puut arlallit kiisalu karsi juullimut nerissannik tunngas-sutilinnik tungusunnuunillu imalik. KNI A/S-ip tunissu-taasa Naajaanut assartorneqarnerini Royal Greenland A/S akeqanngitsumik Poca 770-iminik assartuisuuvoq,

Tamatumallu takutiinnarpaa innuttaasut inuunerminni ajornartorsulernerni suliffeqarfissuit marluk inuiaqati-giinnit pigineqartut suleqatigiipallassinnaasut.

Taqqissuut - piginnaanngor-saanermi nammineerluta aqqissuussarput

Nunatta ineriartortorsinnissaani ilinniagaqarneq aqqu-tissaasoq oqartarpuq, taamaattumik amerlanerit ilin-niagaqarnissaat aamma suliniataaaffigisartarput.

Sulisunik piginnaanngorsaanermi aqqissuussinikuvugut taallutigu Taqqissuut, aqqissuussarlut sulisunut aqutsi-sutut misilittagalinnut eqqarsaataavoq. Ilinniartitaanerlu kiisalu pikkorissartitsisarnert Pre-MBA naligalugu aqqis-suunneqartarput. Ilinniartitaanerlu Business Institute Denmark peqatigalugu aallartipparput suliffeqarfimmi allaniit aamma peqataaaffigineqarsinnaalluni.

Tamakku saniatigut ilinniakkat nammineq aqqissuut-takkavut ingerlanneqartarput: Niuertunngorniarnek, Ikummatissaasivilerusunngorniarnek kiisalu ilinniagaq nutaq Aqutsisunngorniarnek siorna novemberimi aallar-tineqartoq, aqutsisunngorlutillu siulliit naammassisut august 2020-mi allagartartaarput.

Niuertunngorniarlutik ilinniartut niuertunngorniaqatigiit arfinilissaat ukioq manna ajoraluartumik corona pissuti-

galugu aallartissanngillat. Tassami niuertunngorniarlu-tik ilinniartut ilinniartitsisullu ilinniarnernup sivilisunersaan-naa pillutik imminnut ilisarimanerulernissaat tunngavi-gilluinnarlugu atuartitsineq ingerlanneqartarpoq.

Ukioq allaanersuq Team-sikkullu atuartitsinerit

Ukioq 2020 tassaavoq corona pillugu killilersuiviusoq, taamaattumik allatut naa pilluta allatullu atuartitsinerup ingerlanneqarnissaa ilinniartarput. Attaveqatigiinnermi suleqatigiinnermilu attaveqaatitut atornerqartartoq Teams iluaqutsiullugu ilinniartut ilinniartitsisullu inter-netsikkut imminnut isigalutik atuarneg ingerlanneqarpoq. Taamatul-lu Aqutsisunngorniarnermi naggataasumik naapineq qujanartumik ingerlanneqarluni. Teams peeqqittus-saajunnaarluni suliffeqarfissinni tamarmi sinerissamiit ta-maneersunit atornerqalereerpoq, kiisalu niuertut pisortallu ataatsimiissatillutik aamma atortalereernikuullugu.

Qaanaaq Sport Club taper-sorsorparput

Isorliunerusunni timersornermik peqatigiiffit innuttaasut peqqinnarnerusunni inuuneqarnissaannik suliniuteqartut tapersorsorsutparput.

QSC Qaanaaq, Qaanaaq Sport Club – futsal tassaavoq uk-kanniakkatsinnut naleqquttumik ingerlataqartoq. Piu-massuseqaat kiisalu innuttaasut timigissarnerunissaan-nut timersornissaminnuluni periarfissaqartitsillutik, tassalu illup iluani silamilu isikkamik arsaanerit, sulor-arneg assamillu arsarnek ingerlatalarugit. Allatut oqaati-galugu - maligassiuusut.

Taamaattumik KNI-p QSC-imut atisanik timersuutunik ku-sanartunik tunissuteqarnikuuvoq siunissamilu suliniute-qartarnerat tapersorsortarumarlugu.

Ilinniartut Tasiilameersut

Inuusuttut ilinniarsimasut Nunatsinni pisariaqartippa-vut. Ilinniakkaminnik taamaatitsinnartartut ikilisikkusup-pavut. Taamaattumik Sisimiuni ilinniartut Tasiilameer-sut ikorfartorpavut. Ilinniartut ungasissumit aggersut as-sigiingitsunillu ilinniartut ilinniartut peqatitseralugit ataatsimooqatiginissaat, ulluinnarnilu unammarsinnaa-sut suulluunniit ataatsimoorluni oqinnerulernissaat aam-malu atuarnermik kipisitsinnarnissap ingalassimatinnar-nissaa siunertarugit atuartut naapeqatigineqartarput.

ENGAGEMENT I FÆLLESSKABERNE

Som del af det grønlandske lokalsamfund engagerer vi os i både stort og småt – det gælder også for vores sponsorengagementer. For os gælder det om at spille en positiv rolle for de mennesker, hvis liv og hverdag vi er involveret i. Derfor går KNI's sponsorer til aktiviteter, som umiddelbart virker meget forskellige. Men fælles for dem alle er, at de skaber glæde, og styrker både små og store fællesskaber over hele Grønland.

Sportsklubben Nagdlúnguak' og KNI Cup

Vi er hovedsponsor for Nagdlúnguak' 1948 (N-48), som er en sportsklub, der yder en stor indsats for at fremme udviklingen af både sportslige og sociale aktiviteter i lokalsamfundet. Vi er så glade for at støtte deres flotte initiativer, at vi netop har forlænget sponsoraftalen med yderligere to år.

Da coronavirus blev skyld i aflysningen af årets grønlandsmesterskaber i fodbold, arrangerede N-48 i stedet KNI Cup i august. Det blev en vellykket dag i Ilulissat med flere deltagende hold. N-48's formand Lena Ravn Davidsen fortæller: Vi måtte tænke i andre baner, da vores medlemmer ellers havde trænet hårdt til mesterskaberne. Vi valgte at kalde den KNI Cup, da KNI jo støtter os betragteligt.

Avannaata Qimussersua

Det er meget vigtigt for os i KNI at være med til at bevare de unikke elementer af vores identitet.

Derfor er vi stolte af at støtte Avannaata Qimussersua (hundeslædevæddeløb) med et årligt sponsorat. Den grønlandske hundeslædekultur er en vigtig del af vores historie, som fortsat er en uundværlig del af erhvervslivet i bygder og byer i Nord- og Østgrønland.

Hjælp til fiskerne i Ilimanaq

Vi har i de senere år deltaget i flere større indsamlinger til fordel for nødstedte medborgere og andre samfundsgavnige initiativer.

Den 14-15. november 2019 ramte et kraftigt uvejr Ilimanaq. Hidtil usete store bølger medførte, at fiskere mistede deres fiskeudstyr, som lå på en ø ud for bygden. Det gik især ud over tre fiskere, som mistede garn, langline, bøjer, baljer og dunke af stor værdi. Så da fiskerne henvendte sig hos KNI og spurgte, om de kunne få lidt støtte i form af prisnedslag ved køb af nyt udstyr, besluttede vi med det samme at støtte dem. Med nye langliner, gilder, synkegarn, dunke og baljer kunne fiskerne hurtigt komme ud på havet igen.

Julehjælp til Naajaat

Lige før jul under årets mørkeste tid i 2019, kælvde et stort isfjeld ved Naajaat. Det skabte så store bølger, at det ødelagde seks lokale joller. For indbyggerne i Naajaat er jollerne absolut vitale, når de flere gange om ugen skal til Innaarsuit eller Upernavik for at handle. Eller når de skal varetage fiskeriet, som er deres primære erhverv. Ligesom de også skal fiske efter hundefoder til resten af vinteren, inden havet fryser til is.

En af de ramte fiskere, Jørgen Petersen, som også passer KNI's brændstofdepot i bygden, kunne berette, at de som konsekvens stod over for at skulle skære ned på antallet af hunde pga. af mangel på hundefoder.

I KNI ville vi selvfølgelig gerne hjælpe fiskerne i den svære tid. Vi donerede forskellige livsnødvendige varer til dem som brændstof, gasolie, petroleum, flere sække hundefoder samt kasser med julemad og

andre lækkerier. Royal Greenland A/S sejlede julekasser og hundefoder frem og stillede deres Poca 770 til rådighed vederlagsfrit.

Det er et fint eksempel på, hvordan to store samfundsejede virksomheder hurtigt kan samarbejde om at hjælpe vores medborgere i en svær situation.

Taqqissuut – vores eget kompetenceudviklingsprogram

Vi siger, at uddannelse er en vigtig grundsten i udviklingen af Grønland. Derfor gør vi også en aktiv indsats for, at flere får en uddannelse.

Vi har således vores eget kompetenceudviklingsprogram, Taqqissuut, som er tiltænkt dem med ledelseserfaring. Her er alle uddannelses- og kursusaktiviteter på Pre MBA-niveau. Uddannelsen er blevet til i samarbejde med Business Institute Denmark og er åben for deltagelse fra andre virksomheder.

Derudover har vi også vores egne interne uddannelser: Niuertunngorniarneq - Købmandsuddannelsen, Ikummatissaasivilerusunngorniarneq - Tankforvalteruddannelsen samt den nye Lederuddannelse Aqutsisunngorniarneq - de første hold blev færdige i slutningen af august 2020.

Niuertunngorniarneq hold 6 bliver desværre ikke afholdt i år pga. coronarestriktioner. Uddannelsen tager nemlig udgangspunkt i sammenholdet mellem eleverne. Så en stor del af uddannelsen er, at eleverne mødes og lærer hinanden at kende ansigt til ansigt.

TAKORLUUKKANI PIVIUSUNNGORTIKKAA

Fik sin drøm opfyldt

KNI-mi sulisut tamarmik meeraat efterskolerniarpata, imaluunniit nunanut allanut aallarlutik oqaatsinik ilinniartorniarpata, taperneqarnissamik periarfissaqarput. Tapiffigisimasatsinnii ukiut tamaasa qujassuteqarunik allagarsisarpugut. 2020-mi ukioq manna Camilla H. Petersenip Danmarkimut efterskolerniarneranut tapiifigaarput. imatut qujassuteqarpoq:

- Stidsholt Efterskolemi atuarama timersorneq pingaarnertut sammivara. Efterskolerninni ilinniartuarpuunga misigisaqalungalu, ilikkagaqarnaqaq puigunaallunilu. Ukiup ataatsip ingerlanerani inuttut assut ineriartornikuuvunga. Ilaatigut Norgemut sisorariarnikuuvugut Lanzarotemullu angalalluta, aamma assammik arsariartarluta Danmark tamaat angalaarfiginikuullutigu, Camilla oqaluttuarpoq.

Camilla maannakkut Aasianni GUX-imi ilniniartuunngorniarnarpoq, takorluukkamilu piviusunngortissinnaasi-maneranut KNI-mut qujassuteqarpoq.

- Nammineersinnaanerulerninnut Danmarkimiissimanagera assut iluaqutigaa, maannakkullu angajoqqaakka qimalugit kollegiarlunga aamma ajunngilaq, naggasiivoq.

Alle KNI-medarbejdere har mulighed for at få støtte til deres børn, hvis de gerne vil på efterskole eller sprogrejseophold. Hvert år får vi takkebreve fra de unge, vi har støttet. I 2020 har vi bl.a. støttet Camilla H. Petersen, der har været på efterskoleophold i Danmark. Hun skriver i sit brev:

- Jeg har gået på Stidsholt Efterskole med sport som primærfag. Jeg har lært og oplevet rigtig meget under mit ophold, der har været lærerigt og uforglemmeligt. I løbet af et år har jeg udviklet mig meget som person. Vi har blandt andet været på skirejse i Norge og rejst til Lanzarote. Vi har også rejst Danmark tyndt for at turnere i håndbold, fortæller Camilla.

Camilla går nu på GUX i Aasiaat, og hun takker KNI for at have været med til at realisere sin drøm.

- Mit ophold i Danmark har hjulpet mig til at være mere selvstændig. Jeg bor nu på kollegie langt væk fra mine forældre - og det er helt okay!

Et anderledes år med undervisning via Teams

2020 blev også året, hvor coronarestriktioner lærte os at mødes og modtage undervisning på nye måder. Kommunikations- og samarbejdsplatformen Teams blev redningen, så både elever og lærere fortsat kunne holde undervisningen online via videokonferencer. På den måde kunne man gennemføre Aqutsisunngorniarneg-uddannelsens sidste modul. Teams er kommet for at blive, og bliver nu flittigt brugt internt i hele virksomheden rundt på kysten f.eks. til at holde købmandsmøder eller ledermøder.

Vi støtter Qaanaaq Sport Club

Vi vil gerne støtte sportsforeningerne i yderdistrikterne i deres gode arbejde med at samle lokalbefolkningen til en sundere livsstil.

QSC Qaanaaq, Qaanaaq Sport Club – futsal, er et godt eksempel på en sportsforening, der lever op til vores fokuspunkter. De er fyldt med gå på mod og gør en aktiv indsats for at inddrage de lokale til at dyrke motion og har skabt forskellige sportsmuligheder for alle; udendørs og indendørs fodbold, badminton og håndbold. Kort sagt; gode rollemodeller.

Derfor har KNI støttet QSC med nye flotte sportssæt, og vil fremadrettet støtte dem i deres gode arbejde.

Eleverne fra Tasiilaq

Vi har brug for uddannelse af unge mennesker. Vi ønsker at være med til at mindske frafaldet på uddannelsesstederne. Derfor understøtter vi eleverne fra Tasiilaq der er på forskellige uddannelser i Sisimiut. Vi inviterer eleverne der kommer langvejsfra, da vi sammen kan få dagligdagens udfordringer til at blive mindre og på den måde kan frafaldet på uddannelserne forebygges.

Piviusut

Niuertunngorniarneg maannamut tallimariarluni ingerlanneqartareerpoq 62-illu niuertunngorlutik ilinniakkaminnik naammassinnikuupput.

Ikummatissaasivilerisunngorniarnermi ilinniartut pingajussaat maannakut ingerlapput, maannamullu 16-it ikummatissaasivilerisutut ilinniakkaminnik naammassinnikuupput.

Aqutsisunngorniartut siulliit ukioq manna naammasimmata 13-it ilinniakkaminnik allagartartaarput.

'KNI pillugu tunngaviusumik ilisimassat' sulisunut nutaanut pikkorissartitsisarneq ukiut tamaasa ingerlanneqartarpoq.

Ilinniartuuteqarneq aamma Taqqissuutip ataani ukkanneqarpoq, tassa ilaatigut ilinniartut atuagarso-riarsimatillugit orninneqartarlutik.

Sulilersitsisarneq atorfinnilu nikittoqarnerani sulilersut orninneqartarput ingerlalluarneqalereerlunilu, tamatumani pingaarnertut pisortannortut niuertunngortullu ornillugit ilitorsoriartorneqartarlutik. Orninneqartarnerannut siunertaasoq tassaavoq suliasanut ilikkartilluarneqarnissaat kiisalu atorfimminni sivilisumik sulinnarsinnaanissaat.

Sulisunik nutaanik sulilersitsisarneq Atorfimmi nikin- neq: Atorfeqarnermi nutaamik inissisimaffik.

Faktaboks

Niuertunngorniarneg har kørt fem gange, og i alt 62 har nu gennemført uddannelsen

Ikummatissaasivilerisunngorniarneg's 3. hold kører nu, og 16 elever har indtil videre gennemført uddannelsen

Det første hold i Aqutsisunngorniarneg gennemførte i år, hvor 13 medarbejdere blev færdige.

Kurset 'Grundlæggende viden om KNI afholdes hvert år for nye medarbejdere.

Fokus på elever er også en del af Taqqissuut, hvor man blandt andet besøger eleverne, når de er tilbage på deres skoler.

Onboarding og Transition er kommet godt i gang. Her rejser man til de steder, hvor en ny leder, især købmænd, er. Formålet er at få dem godt ind i opgaverne, så de kan varetage stillingen i lang tid.

Onboarding: For nye medarbejdere. Transition: Nyt stillingsniveau.

Pilersuisoq

Ilaqqutat ilagalugit poorskimi sammisaqarneq
Kreativ pískerhøje med familien

Ukiuunerani igaffimmi nuannisarujoorneq

79,95

79,95

35,-

60,-

69,-

Qalipaagaati-giissaagi
Skal vi male si

79,95

Pipaluk peqatigalugu titartaallutillu qalipaagii
Maama KNI-mi ussassaarnermik inuukkoortorfiala aluaqag qalipaagaq Pipalummik toornaanillu - namminik ulloqqaasarthik - imalik saqqummiup-gaa. Tassani pisarsaruta nukarisaal aalisaragaaga-sinnaapput, qamuteraagaalutik, illoqpaallutik allarpassaarullu nuumersunik misigassarsiorutik ikimngitigil pakkui marik ilagalugit. Aluaqag qalipaagaq pilerimeqarpoq assilarsasnik suliaqartuq Maria Krestmann peqatigalugu Pilersuisumilu pisarsarimeqsimalluni 79,95 kruunierlu septembarip aallaqpaatani.

Tegn og mal med Pipaluk
Nu lancerer KNI Marketing en malebog med Pipaluk og hendes toomaq - en ældgamlet isbjørn. Her kan vores minste kunder komme med på friske tur, søescooter, te-selskab og mange andre sjove eventyr med de to venner. Malebogen er blevet til i samarbejde med illustratør Maria Krestmann og kan købes i Pilersuisoq til 79,95 kr. fra 1. september.

Lagkageqarani inuissiorfiungilaq!
Inuissiorfiungilaq lagkage pisarsiorfiungilaq mamartu aajara, kaffisiorfiungilaq, imaluunillu nuannisarujoorneq. Er færdig med at bage, så kan du nemt sætte dem op. Kæden er lillet nammineq qanorluunillu pimarsarsimant. Suliarissaanut ilitsersuut tamaa mamarsavut.gl-imi takuk.

Ingen fødselsdag uden lagkage!
Her er en nem og frisk fødselsdaglagkage, når du skal fejre fødselsdag, kaffemik eller bare er i hygge-humør. Vi har pyntet den med rød-hvide farver som vores flag, men du kan pynte den, som du vil! Se hele opskriften på mamarsavut.gl

149,-

50,-

425

25,-

9,95

20,-

9,95

28,21

139,-

10,-

mamarsavut.gl

Negeroorutit aviisitaat uaniippoq www.pil...

PILERSUISUP NEQEROORUTAASA AVIISITAAT NEQEROORU-TAANNARNIK IMAQANNGILLAT ...takutitassa qarput

Pilersuisoq's tilbudsavis er mere end gode tilbud ...den har noget på hjertet.

Kalaallit ulluinnarni inuunerat tassaavoq uagut sullivippit, tamannalu neqeroorutitta aviisitaanni takuneqarsinnaasussaavoq. Taamaattumik KNI-mi aalajangerikuuvugut Pilersuisumi aviisi Nunatsinni ulluinnarni pisartunik imaqqassaq isumassarsiorfissaassasorlu. Taamaattuaannarnikuunngilarli. 2018 sioqqullugu neqeroorutit aviisitaat neqeroorutitsialannik imaqartarnikuuvuq, tassa. Aviisi Danmarkimi naqiterneqartarnikuuvuq, neqeroorutillu allarpassuit assigiinnar-tarsimallugit. Nioqqutit taaguutaasa kalaallisut allaqqaneri eqqaassanngikkaan-ni neqeroorutit aviisitaasa Nunatsinneersuunerat malunnartoqavinnikuunngilaq. Tamannalu sulit torrallannerullugu perusussimavugut.

Taamatut aalajangeriallaataa neqeroorutitta aviisitaata kalaalerpaluttunngorsar-simavarput - aviisi pisartutsinnik ulluinnarnillu inooqataaffiginerinit tunngaveq-artoq. Tassami Nunatsinni sumiiffinni tamani pisiniarfeqarnitsigut sulisoqarnit-sigullu innuttaasut ulluinnarni inuunerannut ilaalluinnartuuvugut. Pingaartumik nunaqarfinni mikinerusuni Pilersuisup pisiniarfituaasarneratigit naapittarfittut katersuuffittullu ator-neqartarpugut. Tamakkulu tamaasa isumassarsiorfigaluti-git neqeroorutitta aviisitaasa ullumikkutut isikkuni isikkorilersimavaa.

Neqeroorutit aviisitaat atorluarsinnaasat

Neqeroorutit aviisitaat ullumikkut qupperarukku iluaniittarput ulluinnarni nalli-uttunilu isumassarsiorfissarpassuit. Mamarsavut.gl-imiippit ulluinnarni peqqin-nartunik, akisuallaanngitsunik pisariitsunillu nerisassior-nissami ilitsersuutit. Ne-risassiornermi ilitsersuutit nammineq pisanik Pilersuisumilu nioqqutit ulluinnarni nioqqutigineqartut atorlugit ilitsersuusiaasarput. Nunatsinni juullisiortarnerput ukiullu qanoq ilinerani piniagassanik pilisarnerit naleqqussarfigalutigit nalliut-tuni, ileqquvut pisartullu assigiinngitsut tunngavigalugit nerisassiornermi ilitser-suutit suliaapput. KNI Designimeersut tassaapput ulluinnarni atorussat kalaa-lerpaluttunngorlugit isikkulersukkat kiisalu Nunatsinni eqqumiitsuliortut su-leqatigalugit atorussiatut suliat. Tassa pinngortitarsuarput alianaatsoq inuillu kusanarluinnartumik assiliasat aviisimi takussavatit. Taamaattumik aviisi atorlu-arsinnaasavat kiisalu sapaatip akunnerani neqeroorutaannanngitsunut nerup-pugut atorsinnaasagit.

Nunatsinni ulluinnarni nioqquteqartut akornanni kisiartaalluta Pilersuisumi ne-qeroorutitta Nunatsinni naqiterneqartarnissaat qinernikuuarput. Aviisi Sisimiuni naqiterivimmi pappiaqqanik orpinnik nungusaataannngitsumik nioqqutissiaasunut naqiterneqartarpoq.

Den grønlandske hverdag er vores arbejdsplads, og det skal vores tilbudsaviser vise. Det er derfor, vi i KNI har valgt at vores Pilersuisoq-avis skal være fyldt med grønlandske hverdagsmotiver og inspiration til hverdagen. Men sådan har det ikke altid været. Før 2018 udsendte vi en tilbudsavis, der havde mange gode tilbud, men ikke så meget mere end det. Den blev trykt i Danmark, og avisen lignede alle andre tilbudsaviser. Hvis man ser bort fra de grønlandske varettekster, var der intet der afslørede, at det var en grønlandsk tilbudsavis. Det ville vi gøre bedre.

Siden da har vi bestræbt os på at gøre vores tilbudsavis meget grønlandsk - en avis der tager udgangspunkt i vores kunder, og den hverdag vi deler med dem. For med butikker og medarbejdere i alle dele af landet, er vi en fast del af befolkningens dagligdag. Særligt i de små bygder, hvor Pilersuisoq er eneste butik, udfylder vi også en funktion som mødested og omdrejningspunkt. Det har været med til at inspirere os til tilbudsavisen, som den ser ud i dag.

En tilbudsavis du kan bruge til noget

Når du bladrer i tilbudsavisen i dag, finder du masser af inspiration både til hver-dage og højtider. Fra Mamarsavut får du opskrifter til sund, billig og nem hver-dagskost. Opskrifter der ofte kombinerer egen fangst med Pilersuisoqs basis-varer. Vi dykker også ned i de grønlandske højtider, traditioner og begivenheder og kommer med opskrifter, der passer til alt fra jul til jagtsæson. Fra KNI Design finder du både hverdagsprodukter i grønlandsk design og inspirerende brugskunst fra lokale kunstnere. Og gennem hele avisen får du flotte billeder af vores natur og folk. Men mest af alt får du en avis, som du forhåbentlig kan spejle dig i og bruge til mere end at finde ugens gode tilbud.

Som den eneste dagligvarekæde har vi i Pilersuisoq valgt at rykke trykningen af tilbudsavisen hjem til Grønland. Avisen trykkes i Sisimiut på papir fra bæredygtigt skovbrug.

Neqeroorutit aviisitaat kalaallit inuunerannut ilagilluinnarpoq

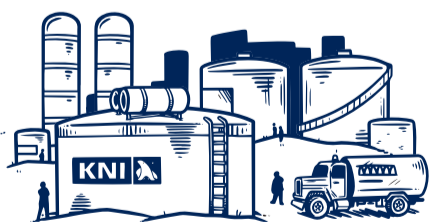
Tilbudsavisen er en vigtig del af den grønlandske hverdag

mamarisavut.g

68%

-ii iganissaminnut neqeroorummi isumassarsisarnerarput. finder inspiration til madlavningen i tilbudsavisen.

Pisartut 71%-iisa KNI-p suliffeqarfiinit nutaarsiassat neqeroorummi atuassallugit iluarivippaat.

71% af kunderne sætter pris på at kunne læse om nyheder fra KNIs selskaber i tilbudsavisen.

80%

-ii pisiniaraangamik neqeroorutit aviisitaannit isumassarsisarnerarput. får inspiration fra tilbudsavisen, når de køber ind.

Pisartuvut neqeroorutit aviisitaat pillugit aperivavut. Vi har spurgt vores kunder om deres holdning til tilbudsavisen.

KNIA
DESIGN

78%

-ii isumaqarput KNI-p tunisassiai asseqanngitsut neqeroorummi tusassallugit naleqquttusoq. synes, at det er relevant at høre om KNIs unikke grønlandske produkter i tilbudsavisen.

82%

-ii neqeroorutip assiliartai kalaalerpaluttut, oqalutuai kalaallillu ileqqutoqaannik paasissutissartai iluarilluinnarpaat. kan godt lide tilbudsavisens grønlandske billeder, historier og information om grønlandske traditioner.

NERIUFFIIT KATTUFFIANNUT KATERSUINEQ

Indsamling til Neriuffiit Kattuffiat

Kalaallit tamatta nappaassuaq kræft arlaatigut atassuteqarfigaarput. Ukiut tamaasa kræftimik napparsimalersartut Nunatsinni amerlapput. KNI-mi inuiaqatigiinni akisusaqataavugut, taamaattumik pingaartipparput katersuiniarnermut kusanartumut siunertalimmut tapersersuissalluta.

Ukioq manna oktoberip 30-ni Neriuffiit Kattuffiat TV-kkut katersuiniarmat KNI-p aningaasat katillugit 233.695,66 kr.-it Neriuffimmut tunniuppavut. Aningaasat ilaatigut suleqatigiinniit katersorneqarnikuupput kaattaassitsinikkut bankortitsinikkullu.

Vi har alle på en eller anden måde relation til kræften. Hvert år rammes mange grønlændere af kræft. Vi har i KNI et samfundsansvar, derfor er det vigtigt for os at være med til denne smukke indsamling til fordel for de kræftramte.

Til dette års indsamling d. 30. oktober støttede vi med i alt 233.695,66 kr. Beløbet blev indsamlet blandt andet vores kollegaer, hvor de har holdt auktion og banko.

RUBY

**UAGUT
TAPERSER-
SUIVUGUT**

VI STØTTER

2020

KRÆFT-I UNITSILLI

- misigissutsigut tassaniipput

STOP KRÆFTEN

- vi har hjertet på det rette sted

PISSUTSIT NUTAAT ILEQQULLU NUTAAT

Ilisimalertakkavut amerliartuinnavittartuupput, pingaartumik nerisaqarnermut, peqqissuunissamut ileqqunullu tunngatillugu. Nerisassanik inuussutissanik KNI-mi tiki-siortortuulluta inuiaqatigiit peqqissuunissaannut akisus-saaqataavugut. Taamaattumik ulluinnarni qanoq ileq-qoqarnissaq KNI-mi peqataaffigalutigu suliniuteqarfigisarparput.

Corona assersuutigeriarutsigu, ileqqunik qanoq sukkatigisumik allannguisoqarsinnaanersoq assersuutissatsialaavoq. Allannguinuq ernummateqarnermit Nunatsinnilu ataatsimuussutsimik pikkoriffigilluinnakkatsinnit pisoq. Ileqqunullu qangali ileqqorineqareersunut tunngatillugu allaanerusarpoq. Taakkumi pilluta pilluta aatsaat allanngortissinnaasarparput.

Ileqqut pitsaasut meeranermiit pilersarput

Peqqissuunissarput kigutinit paarilluakkanit aallartittarpoq. Taamaattumik ileqqut pitsaasut meeranermiit pigiliutereertariaqarput. Ulloq Kigutigissarfik Nunatsinni tamarmi suliniutaavoq pitsaasumik siunertaqartoq, ukiullu 25-t kingulliit ulloritittuartsimasarput. Soormiuna taava meeqqat sulii taamak kigullutsigisut? Tassami ukiumut ulloq ataasiinnaq naammangimmat. Qassinik ukioqarneq apeqqutaalluni nutaamik ileqqutaarniarneq sapaatit akunneri pingasuniit qaammatit marluk angullugit ileqqunngortinniarneqartarpoq. Taamaattumik ukioq manna kigutigissarluartarnissamik paasititsiniaaneq sapaatit akunnerini pingasunik sivistigisumik ingerlapparput.

Nuannernerusumik kigutigissartarneq

Ulloq Kigutigissarfimmi meeqqat kigutigissarnissamut atu-gassaminnik Pipaluk Pilersuisumiittoq aallerfigisinnasimavaat. Tunniunneqartut imaraat nalunaaqutaq sioqqanik nakkaalaartulik kiisalu meeqqat kigutigissarnitik tamaasa ulloriaasanik guldinik nipitissuiffissaat. Nalunaaqutaq sioqqanik nakkaalaartulik sivistigisumik kigutigissarnissamik kaammattuivoq ullorissallu nipitissugassat ullaakkut unnukkullu kigutigissarnissamik kaammattuillutik. Tassami meeqqat ileqqunik allannguisattilluni isumaqarpugut kaammattuineq akissarsiassaqaartitsinerlu iluaqataassasut.

Ulluinnarni ileqqut pitsaasut amerlanerit

Tamatta ulluinnarni ajornartorsiutigisinnaasartakkavut KNI-mi isiginiartarpavut, qanorlu pissusilersuutaasartunik ilorraap tungaanut qanoq allanngueqataasinnaanerluta. Assersuutigalugu ulluinnarni peqqinnarnerusumik inuunissamut nerisassat peqqinnartut saqqumilaartin-nerusarpavut kiisalu ulluinnarni nerisassiornissami malitassanik pisariitsunik mamarisavut.gl-imi peqarluta, aammattaaq pinngortitami saleeqataasut tamaasa Polaroiimi utertitsisarnikkut akilertarpavut. Perrassaatit puukui-nik utertitsisut tamaasa 3 kr.-imik akilertarnerisigut inuit suliniaqataanissaminnut kajumiginninnerulernikuupput.

Taamaattumik ileqqut pitsaannginnerusut ingalassimatinniarlutigit nutaanik ileqqutaarnissamut isumassarsiortitsinissatsinnut tunuarsimaarfigninneq ajorpugut. Ileqqunik allannguinartarneq piffissartornartartoq nalunngilarput, naggataagulli tamanna imminut akilillassaqaarpoq.

Nye tider, nye vaner

Vi bliver hele tiden klogere, især når det gælder kost, sundhed og vaner. Som distributør af fødevarer har vi i KNI et ansvar for at være med til at løfte folkesundheden. Derfor er bedre vaner i hverdagen, noget vi engagerer os i.

Corona er et aktuelt eksempel på, at det er muligt at ændre adfærd meget hurtigt. En ændring der både var drevet af frygt men også af det samfundssind og sammenhold, som vi er så gode til i Grønland. Men det er anderledes med meget indgroede vaner. Her handler det om det lange træk.

Gode vaner begynder i barndommen

En vigtig del af vores sundhed begynder med sunde tænder. Og her gælder det om at skabe gode vaner al-

lerede i barndommen. Tandbørstens Dag er et godt, nationalt initiativ, som vi har gentaget de sidste 25 år. Men hvorfor er der stadig så mange børn, som har dårlig tandhygiejne? Fordi én dag om året desværre ikke gør det alene. Faktisk tager det mellem 3 uger og 2 måneder at etablere en ny vane afhængigt af, hvor gammel man er. Derfor valgte vi i år at køre en tandbørstekampagne, der strakte sig over 3 uger.

Sjovere at børste tænder

På Tandbørstens Dag kunne alle børn hente en tandbørstegave fra Pipaluk i Pilersuisoq. Den indeholdt et timeglas og et belønningshæfte med guldstjerner, som børnene fik for hver tandbørstning. Timeglas-set motiverede til at børste tænder længere og stjernerne til at børste både morgen og aften. For når det kommer til at ændre vaner hos børn, tror vi i høj grad på positiv motivation og belønning.

Flere gode vaner i hverdagen

I KNI kigger vi på udfordringerne i vores fælles hverdag, og hvordan vi kan bidrage positivt til en adfærd-ændring. F.eks. motiverer vi til en sundere hverdag ved at fremhæve sunde varer og inspirere til sundere hverdagskost med nemme opskrifter på mamarisavut.gl. Ligesom vi belønner alle, der er med til at rydde op i naturen gennem Polaroiils retursystem. Ved at give folk 3 kr. for hver dunk, der returneres, er folk blevet motiverede til at gøre en ekstra indsats.

Vi er altså ikke bange for at skubbe lidt til de dårlige vaner og inspirere til nye. Vi ved, at det tager tid, men det er i den grad værd at engagere sig i.

AAQQUSSUILLUARSIMANEQ ATAATSIMUT TAKUNNISSINNAATITSISARPOQ

Struktur giver overblik

Torersuutitsigaanni suliffeqarfik orniginarnerusarpoq suliassallu paasiuminarnerusarlutik, Kitaani nunap immikkoortuani pisortaq, Jonas Aronsen, taamatut oqaasinnaarpoq.

Jonas Upernavimmi inunngorpoq peroriartorlunilu, meeraanerminiillu akussaaffeqartarneq sungiusimareepaa. Jonas imertartuusarsimavoq qattanillu imertartarsimalluni. Angunni qatanngutinilu angalaartillugit Jonasip qimminik nerukkaanissaq imertitsinissarlu aamma akisussaaffigisarsimavai.

- Oqarsinnaavugut angerlarsimaffimmi suna tamarmi aalajangersimasumik inissaqartineqareersumi peroriartorama akisussaqaqaanissara naatsorsuutigineqareersimasoq - taamaattumik akisussaaffeqarnissara uannut pissusissamisuuginnartarpoq, Jonas oqaluttuarpoq.

Jonasip akisussaaffeqartarnini aaqqussuussaasumillu pisarnini Upernavimmi quersuarmi 1987-imi nukappiaraatitut sulilerami iluaqtigai.

- Taamani quersuarmi akitsuutilinnut toqqorsivimmi sulisarpunga mamakujuit akisussaaffigalugit. Pisortara, Otto Kleemann, assorsuaq torersuutitsisarpoq, sunalu tamarmi eqqiluillunilu kusanassasoq pingaartittarpaa, tassami pisisartut uagutsinnut pisiartiartilugit pitsaasumik sukkasuumillu sullinneqarnertik misigisussaammassuk.

Ilinniartippaanga nioqqutinik nassiussassanik katersitilluta nioqqutit quersuup natianut iliinnarsinnaanngikkivut - natermullu ilisariaqassagutsigit aatsaat ilisinnaavavut natermi pappiararsuarmik ipiitsumik allequtseqqaarluta. Pisiniarfimmi nioqqutissanik ipertuunik puulinnik tigusaqassanngillat. Tassa taamak sajaatsigaaq, aammali sukangalaarsinnaasarpoq. Suleqqaalerama ukioq siulleq ima nateq sanertatigaara allaat assakka qaanneqartuartaarlutik, Jonas oqarpoq illarlunilu.

Pisortarisartakkama sulinerminni aaqqussuussilluinnaqqissaarlutik pisarnerisa, angajoqqaamalu akisussaaffeqarnissamik ilinniartissimammaanga, ullumikkut uanga kinannikk ilusilersueqataanikuupput. Tamakkulu uanga inuuninni sulinnillu pingaaruteqarluinnartuupput.

Torersaaniaannarluta aaqqussuussilluarsimaniaannarluta pinngilagut, Jonas oqarpoq, kiannili torersuutitsigaanni suliffillu aaqqussuulluarsimagaanni suliassat takujuminarnerusarput, aalajangigassat pitsaanerumik aalajangerneqarsinnaasarput, kukkusoaqannginnerusarluni pisisartunillu pitsaanerumik sunniuteqarluarnerumillu sullisisoqartarluni.

- Nunap immikkoortuani Kitaani pisortatut niuertut qulingiluat sulisullu 70-it peqatigalugit pisiarfiit qulit akisussaaffigaakka. Suliassaralu pingarneq tassaavoq pisisartut pitsaasumik misigittinneqarnissaat sulisullu suliffimmikkut nuannarinninnissaat. Tassa anguniagara - anguniagaralu angusinnaavara aaqqussuussilluarsimanikkut torersuutitsinikkullu.

Arbejdspladsen er mere indbydende, og opgaver bliver lettere at overskue, når man holder orden, Det er regionschefens i Kitaa, Jonas Aronsens, motto.

Jonas er født og opvokset i Upernavik, og fra barnsben har han været vant til at have ansvar. Det var ham, der hentede vand og fragtede det hjem i spande. Det var også ham, der havde ansvaret for at fodre og give hundene vand, når hans far og bror var på havet.

- Man kan godt sige, at jeg er vokset op med en forventning om, at jeg tog ansvar, i et hjem hvor alting havde sin faste plads – så det har altid føltes naturligt at tage ansvar, fortæller Jonas.

Jonas' sans for ansvarlighed og systematik kom virkelig i spil, da han blev ungarbejder i Upernaviks Hovedlager tilbage i 1987.

- Mine opgaver var på hovedlagerets afgiftsrum, hvor jeg havde ansvar for slikket. Min chef, Otto Kleemann, der var meget ordentlig, satte stor pris på at alt skulle være rent og pænt, for vi skulle give kunderne en god og hurtig oplevelse, når de handlede hos os.

Ham lærte jeg meget af f.eks. at vi aldrig bare sætter varer på lagergulvet, når vi pakker forsendelser – men hvis man alligevel var nødt til det, skulle man først dække gulvet med rent papir. Butikkerne skulle ikke modtage varer i snavset emballage. Så ordentlig var han, men også lidt streng. I det første år blev jeg sat til at feje så mange gange, at jeg ofte gik rundt med vabler i hænderne, siger Jonas og ler.

Min chefs meget strukturerede tilgang til arbejdet, sammen med den ansvarsbevidsthed som mine forældre lærte mig, har formet mig til den person, jeg er i dag. Det er blevet til værdier for mig, i mit eget liv og på arbejdet.

Oprydning og struktur er ikke et mål i sig selv, siger Jonas, men arbejdsopgaverne bliver meget lettere at overskue og når man har en ordentlig og struktureret arbejdsplads – det betyder bedre beslutninger, færre fejl og dermed bedre og mere effektiv kundeservice.

Som regionchef i region Kitaa har jeg sammen med 9 købmænd og 70 medarbejdere ansvaret for 10 butikker. Det er min vigtigste opgave at sikre, at vores kunder har en god butiksoplevelse, og at medarbejderne er glade for deres arbejdsplads. Det er målet – struktur og ordentlighed er midlet.

Ilinniagaqarnermi pikkorissutsit apeqqutaanngilaq - qanorli pikkoritsigilerumaarnersutit

Uddannelse handler ikke om hvor god du er
-men hvor god du vil blive

KNI PINNGORTITAMIK MIANERINNITTOQ

Inuit avatangiisitsinnik mianerinnillutik pisut akilerusuppavut

Polaroilip motorinut perrassaait puukunik siorna november 2019-imi utertitsisitsalernera ingerlaannartumik iluatsittumik pinikuuvoq. Ima iluatsitsigaaq allaat tunineqartut ilaatigut sinnerlugit puukunik utertitsisoqarsimalluni. Eqqumiippa? Ima nassuiaatissaqarpoq: Pisisartut pisiamik puukui kisiisa utertittarunnaarnikuuat, tassami arlalit puukunik pinngortitamiittumik katerserialutik utertitsisalernikuupput. Taamatullu iliortoqartarnera suliniutitta iluatsinneratut isigaarput.

Utertitsisarneq aallartimmalli september 2020-p tungaanut puukunik 21.015-inik utertitsisoqarnikuuvoq, tunisavullu tassaasimapput 25.099-it. Tassa utertitat procentingoraanni pisiarinearqartut puukui 84 %-ii utertinneqarsimapput.

Polaroilip pisortaa, Githa Brask Olsen: "Eqqarsaatigisimavarput inuit avatangiisimik mianerinnillutik pisut akilertalernissaannik aaqqissuussiniarluta. Nioqqutip pisiarinerani puukuata utertinnissaanut nioqqutit 3 kr.-imik akitsunngilavut - imatulli aaqqitaavoq pisiarinerani aki apparneqartarluni puukunik utertitsinikkut."

Perrassaait puukunik utertitsisarneq malunnarsereersimavoq. Nanortallip eqqaani Tasiusami niuertutta Mariane S. Heilmannip eqqartik saligaannerulersimasoq maluginiar-simavaa.

"Upernaakkut aput aattuleriarmat puukut utertinneqartartut amerlipput. Puukunik pisoqqanik utertitsisimasut qutsavigiumavakka, taamaalillutami pinngortitaq suli saligaannerutissavarput. Tamanna assorsuaq nuannaarutigaa." Mariane oqarpoq.

Aalisartut taakkuupput perrassaait puukunik atuisuusut, taamatullu Polaroilip suliniuteqarnera nersualarpaat. Moses Lange Ilulissat eqqaani Qeqertani aalisartuq naapipparput.

"Pinngortitarsuup mianerinnissaa eqqarsaatigalugu suliniut assorsuaq torraavoq. Maluginiartarpara angalaartilluta aalisartut amerlanerit puukunik katersisalertut. Puukut maannakkut katersorneqartalernikuupput, siullermik soqutiginaqit immiiginnarneqartussaagaluit. Suliniut iluaqutaqisoq neriuppunga ingerlatiinnarneqarumaartoq, Moses oqarpoq.

Toqoraareernermi perlukut 100 tonsinik annikillineqarput

Avatangiiseqarnermut Naalakkersuisoqarfimmiit avatangiisit pillugit akuersissummik tunineqarsimaneq toqoraareernerup kingorna Neqi A/S-ip perlukunik siunissami qanoq igitsisarnissaanut annertuumik pisussaaffiliivoq. Ataatsimut isigalugu piffissami aalajangersimasumi toqoraasarnermi savat 20.000-it toqorarneqarnerini perlukut 100 tonsinik ikilissapput.

Neqi A/S suliffinnik amerlanerusunik pilersitsivoq

Narsami toqoraaviup neqinik tunisassiornermigut amerlanerusunik nioqqutissiorami ukioq kaajallallugu suliffissanik pilersitsivoq.

Neqi A/S-imi tunisassiatik suli aamma annerusumik suliarlugit nioqqutigisalernikuuaat. Nioqqutissiornerup kingunerissavaa Neqi A/S-ip nioqqutissiaani suli amerlanerusunik pisiarfinni pisiassaqaalernissaa, soorlu immiaaralerlugit spegepølseiat, thailandimiutut nerisassiat, savaaqqap neqaanit arfiningornersiutit amerlanerit, tamakkulu tamarmik ukioq kaajallallugu suliffissanik pilersitseqataapput.

- Innuttaasut suli amerlanerusut suliffeqarnissaat qulakkeerumagatsigu taamaattumik tunisassiornerput suli annertunerusumik ingerlatilernikuuarput. Taamaattumik Kommune Kujalleq suleqatigilernikuuarput, suleqatigiinnitsinnilu kommunip inunnik piginnaanngorsaaqqinnermini aaqqissuussineraniit inuit Narsameersut tallimat sulisornikuuavut, ullumikkullu inuit marluk suli sulisorlutigit. Isumaqaqtiissut ukiuni marlunni atuuttussaavoq, imaassinnaavorlu isumaqaqtiissut atorunnaarpat piginnaanngorsartut aalajangersimasumik sulisunngortut, Neqimi tunisassiorfiup pisortaa, Ole Vestergaard, oqarpoq.

Tamatuma saniatigut kommune suleqatigalugu sulisussanik aqqaneq-marlunnik Qaqortumiit suliarortoqarnikuuvoq, tassami toqoraanerup nalaani Narsami sulisussanik aalajaatsunik sulisussaqaarniarneq ajornarsinnaasarmat.

- Tamannalu malunnarpoq. Tassami sulisut nalinginaasumik 30-saraluartut toqoraanerup nalaani 90-inngortarput, Ole Vestergaard oqarpoq.

Ole Vestergaardip Neqip siunissaa isumalluarfigeqaa. Aappaagu nutaanik allarpassuar-nik aamma nioqqutissior-tussaavugut, ilaatigut umimmaat toqoraavimmi pisussaavavut, taamaattumik savaaqqat neqerinngisaannik allanik aamma misileraajumaarpugut. Umimmaap neqaa tunisassiaralugu suliarineqarumaarpoq.

- Takorloorparput sulisuvut 35-niit 50-inut amerlisinnaajumaarlutigit, tassami pingaartumik tunisassior-nikkut suliffinnik suli amerlanerusunik pilersitsisinaavugut, Ole Vestergaard oqarpoq.

Sidste år blev Pilersuisoqs miljørigtige engangsservice lanceret, og kunderne tog godt imod det. Omkring 365.000 af engangstallerknerne blev således sidste år i Pilersuisoq, og man forventer, at tallet vil være over 500.000 solgte dette år.

GRØNNERE KNI

Vi vil belønne folk der tænker miljøansvarligt

Polaroils pantsystem for motoroliedunke, der blev indført i november 2019, blev en øjeblikkelig succes. Så stor, at man i perioder har modtaget flere dunke retur, end man har solgt. Mærkeligt? Forklaringen er enkel: Kunderne returnerer ikke blot deres tomme dunke, adskillige er også begyndt at indsamle de oliedunke de finder i naturen. Det, synes vi, er en stor succes.

Siden ordningen blev indført, har man indtil september 2020 modtaget 21.015 tomme dunke og solgt 25.099 dunke. Det svarer til 84 % i returandel.

Energidirektør for Polaoil, Githa Brask Olsen: " Vil ville indføre et system, der belønner folk, der tænker miljøansvarligt. Vi har ikke sat prisen op for at lægge pant på varen – det vi har gjort er at reducere købsprisen med 3 kr. hvis emballagen afleveres."

Successen med indførelsen af pantsystemet kan ses. Vores købmand i Tasiusaq ved Nanortalik, Mariane S. Heilmann, har lagt mærke til, at deres nærområde er blevet renere.

"Vi oplevede, at der kom flere dunke retur, i foråret hvor sneen begyndte at smelte. Jeg siger stort tak til alle, der kommer og returnerer gamle dunke, da de jo er med til at holde naturen endnu renere. Det glæder mig meget," siger Mariane.

Fiskerne er dem, der til dagligt bruger oliedunkene, og de roser også Polaroils tiltag. Vi mødte Moses Lange, der er fisker i Qeqertaq ved Ilulissat.

" Med tanke på at vi skal passe godt på naturen, så er tiltaget en fremragende ide. Jeg har lagt mærke til, at flere fiskere samler dunke op, og når vi er ude i naturen. Dunke bliver samlet op, hvor man før i tiden nok ikke ville have ænset dem. Dette tiltag, som jeg håber er permanent, har kun fordele med sig, siger Moses.

Slagterieraffald mindskes med 100 tons

En ny aftale og samarbejde om miljøgodkendelse med Departementet for Natur og Miljø sætter rammerne for, hvordan Neqi A/S skal håndtere slagterieraffald i fremtiden. Samlet set henover én slagtesæson med ca. 20.000 slagtede lam og får svarer det til, at slagterieraffald skal formindskes med omkring 100 tons.

Neqi A/S skaber flere jobs

Ved at forædle kødet skaber vores slagteri i Narsaq flere produkter og dermed flere helårsarbejdspladser.

Neqi A/S er begyndt at bearbejde yderligere på deres råvarer. Forædlingen betyder, at der vil komme flere lækre produkter fra Neqi A/S i butikshylderne, blandt andet spegepølser med øl, thairetter, udvidet lørdagslam, og det betyder også flere heårsarbejdspladser.

- Vi er begyndt at forædle meget mere, da vi også gerne vil sikre flere jobs til befolkningen. Derfor har vi startet et samarbejde med Kommune Kujalleq, hvor vi har fået fem lokale fra kommunens revalideringsordning, og i dag har vi to af dem tilbage. Det er en toårig aftale, og resultatet skal gerne være, at disse folk bliver vores faste medarbejdere efter endt aftale, fortæller fabrikschef i Neqi, Ole Vestergaard.

Derudover har Neqi, også i samarbejde med kommunen, fået fat i tolv ekstra medarbejdere fra Qaqortoq, da det kan være svært at finde stabil arbejdskraft nok i Narsaq i slagteperioden.

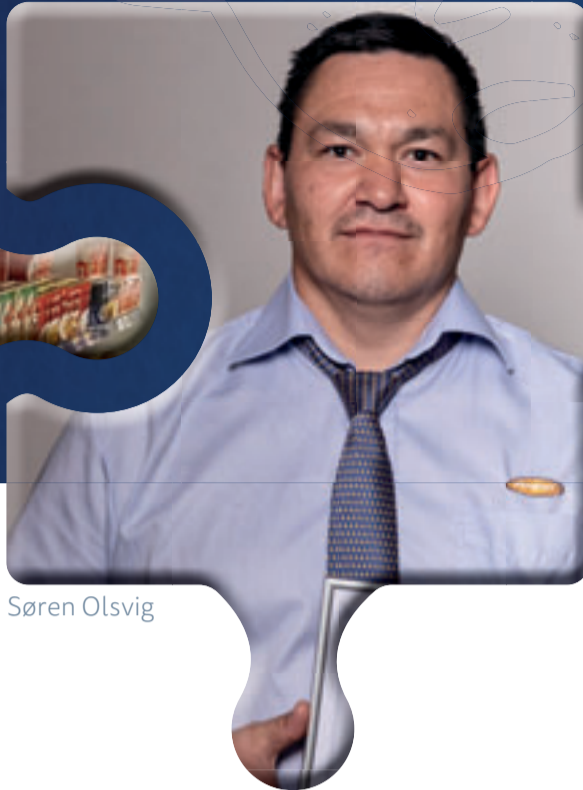
- Det kan mærkes. Vi går nemlig fra ca. 30 medarbejdere til 90 medarbejdere i slagtesæsonen, siger Ole Vestergaard.

Ole Vestergaard ser også meget positivt på Neqis fremtid. Der kommer mange nye produkter til næste år, og man vil blandt andet også få moskusokser til slagteriet, så man planlægger også at prøve kræfter med andet kød end lammekød. Kødet skal så forædles.

- Vores vision er at øge vores medarbejdere fra 35 til 50. Vi vil gerne skabe flere arbejdspladser, primært fra vores fokus på endnu mere forædling, siger Ole Vestergaard.

Katrine Frederiksen

Søren Olsvig

PIGINNAANIVUT ILINNIARTITAANIKKUT NUKITTORSARNEQARPUP

Søren Olsvig

Søren Olsvig Aasianni ikummatissaasivimmi pisortaavoq, maannakkullu ukiuni qulini pisortaareersimavoq. Suulut 2019-imi Ikummatissaasivilerisunngorniarluni ilinniakkaminik naammassivoq, ilinniakkanilu assut pissarsissutigisimanerarpa.

Ilinniartitaanermi aqutsinermut, pilersarusiornermut, isumannaallisaanermut inuttullu ineriartornermut tunngasut sammineqartarput, tamaattumik aqutsinermut tunngatillugu inuttullu assut pissarsiaqarfiginikooqaara, Suulut oqaluttuarpoq.

- Sakkussarpasuit ulluinnarni sulininni atorsinnaasakka amerlasuut pissarsiarinikuuakka. Suleriaatsit aqutseriaatsillu suut iluaqutissaanersut suullu naleqqussarneqarsinnaanersut. Aqutsisutut qanoq saqqummersinnaaneq kiisalu tutsuiginartumik pikkoriffiginnittumillu suliakkiutiginnittarnerit. Pineqartoq tassaavoq suleqatigiinnik sulipitsaanerumik aqutsinnaaneq, suliasanik naammassinnilluni suliaqarsinnaaneq kiisalu suliffeqarfiup nuannersuunissaanik isumannaatsuunissaanillu pilersitsinisaq, Suulut oqaluttuarpoq.

Polaroilip ineriartornera

- Uanga isumaqarpunga Polaroilimi suleqatigiillaqqissorujussuusugut. Soorunami sulinermit tunngatillugu aqqiniagassaqartuaannartarpoq, KNI-mili tamanit isumaavoq pitsaanerpaamik aqqissutissat suleqatigiinnikkut kiisalu KNI-mi suleqatit tamaasa peqataatitarnersigut anguneqartassasut. Tamanna aamma isumaqarpoq Pilersuisumi suleqativut aamma peqatigalugit aqqiissuteqartarnerput annertusiarortoq, Suulut oqarpoq.

2004-mi Polaroil Aasianni sulilerpunga, taamaneriniillu ukiut 16-it ingerlanerini suleriutsit atorullu eqqarsaatigalugit pisoqarsimaqaaq.

”

- Suliffipput ima piorsarneqarnikuutigaaq ullumikkut atorullu sakuutillu nutaaliaanerpaat atorlornikuullutigit. Taamaattoqarnera katanaveersaartussaavarput, taamaattumillu suut

piorsagassaanersut malinnaavigiinnavittuarput. Atortulli kisiisa piorsangassaangillat - aammali sulisut piorsarneqartussaapput. Ikummatissaasivik inuuniarnermi pingaarutilimmik inisimasuuvoq aammali suliffiulluni navianartoq. Taamaattumik ulluinnarni ingerlatsinermi ajornartoornerillu pileriataartartut suliarisinnaajumallugit suleriutsit, atorullu sulisullu tamarmik piareersimasussaapput.

Katrine Frederiksen

Katrine Saqqami niuertoraarput. Arfinilinnik meeraqarpoq Niuertunngorniarnelru ingerlakkamiuk 2017-imi naammassivoq.

- Niuertoq soppassuarnik assigiinngitsunik isumagisassaqartarpoq, tassami akisussaaffiit siammasissorujussuupput, immaqqa pingaartumik nunaqarfinniunerusoq. Taamaattumik Niuertunngorniarnermi aqutsinermik sakkusanillu ilikkagaqarnissannut ilinniagaqarnissara uannut pingaaruteqarsimaqaaq, Katrine oqaluttuarpoq.

Katrine ukiut ingerlanerini nunaqarfinni arlalinni niuertut paarlattaasarsimavoq, 2015-imiilli nunaqarfinni assigiinngitsuni niuertuugallartussatut suliarortarsimalluni.

- Pilersuisoq Niaqornaarsummi karsimi akileraasitsisutut suleqqaalerama taava suliasat allat aamma ilinniarlugit pivunga. Uanga inuuvunga alapernaatsoq, 2012-imilu aperitikkama niuertoq aallartussaammat paarlassinnaaneriga misilinniarlugi ingerlaannartumik akuersivunga. Paarlattaanera assut pikkunarpoq, tassami imaaliinnarlunga paarlattaallunga aallartikkama. Taamani assorsuaq pikkunartorsiorpunga. Taamani suliasat sakkasoorujummik ilinniartariaqarsimavakka, Katrine oqaluttuarpoq, tassami nutaatut niuertuuguma nutaajungikkumaluunniit pisisartut pisiniarfiat ingerlalluurtussaavoq.

Ulluinnarni iluaqutaqaaq

Taamaattumik Niuertunngorniarnissamik neqeroorfigineqarsimaneq assut qujamasuutigaa, tassami ukioq manna Saqqami niuertunngorluni atorfinippoq.

- Niuertunngorniarnissamanera sakkussarpasuarunik atorluarsinnaasanik pissarsiffiginikuuara, immikkullu taarusuppaa aqutsinermi sakkussat ingerlatseriaatsillu atorlu-

git nioqqutinik igitsiinnartarnermik apparsaanermi maani Saqqami niuertunngorama iluaqutigisimaqalugit, Katrine naggasiivoq.

Kuuna Lange

Kuuna Kangerlussuarmi akitsuuteqanngitsunik nioqquteqarnitsinni pisiniarfimmi områdeledereraarput. 34-nik ukioqarpoq Kangerlussuarmilu mittarfimmi tammajuitsussarsiniartarfimmi Pilersuisup ingerlakkallarmagu 2007-mi sulilersimalluni.

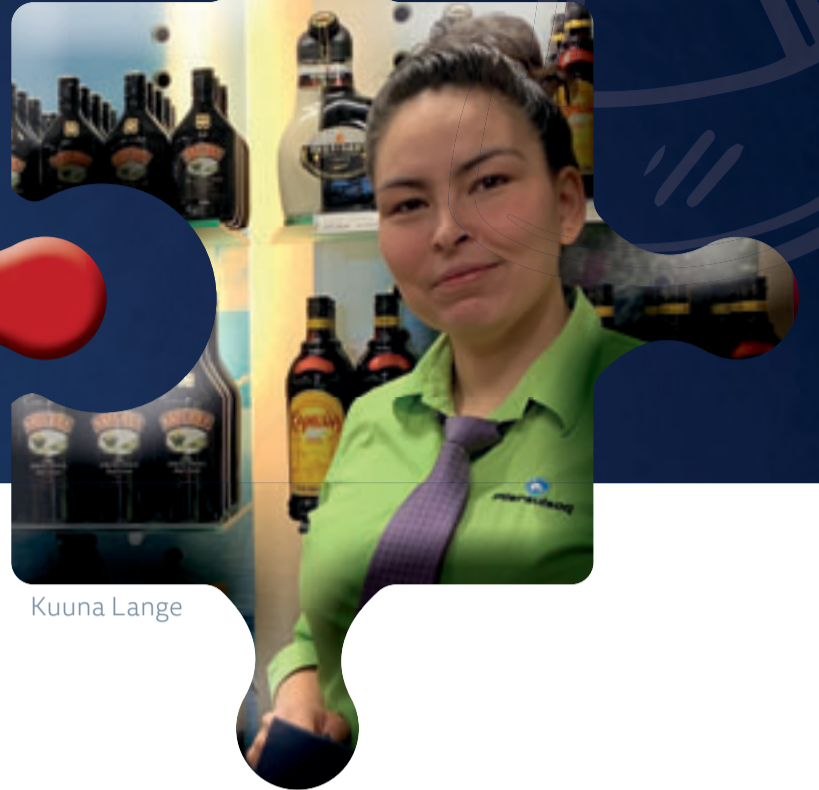
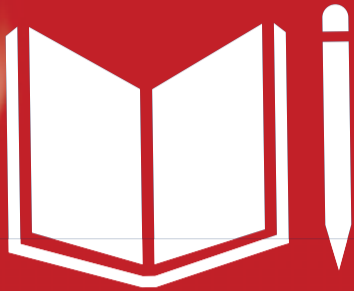
Kuunap ukioq manna Aqutsisunngorniarluni ilinniakkani naammassivaa

- Ilkkagaqaaqanga inuttut sulinerimullu tunngatillugu ineriartorsimallunga, tassami ilinniarnermi aqutsinermi sakkussarpasuit pitsaasut ilikkarneqarsinnaapput. Assersuutigalugu nammineq inuttut qanoq ittuuneq tunngavigalugu pisortatut qanoq pitsaanerumik sulisinnaaneq ilinniarneqarsinnaavoq. Isumaqarpunga suliaruleraanni aqutsisutut kiinarpasaaq ateriarlugi suliarortannginnisaq pingaaruteqartoq - pisortatummi sulinissami nammineq inuttut qanoq ittuunermik tunngaveqarnissaa pissusissamisuginnartussaavoq. Isumaqarpunga pitsaanerumik pisortaassagaanni pisortatut sulinermit inuttullu pikkoriffiginninnisaq tunniusimaffigalugu pisaqariartoq.

- Ilinniarnerup nalaani iluortorujussuuvuq nammineerluta suna sanngiiffigerlugi ukkassinnaagatsigu suliarulugulu. Sakkusanik pissarsivunga, ilikkakkakalu ullumikkut atorlugit, Kuuna oqaluttuarpoq, sulininilu sooq taama nuannaritiginerlugi oqaatigalugu.

- Inuit assigiinngitsorpassuit naapittarpakka ula-paartarnerpullu assut nuannarisarlugu. Nuannerperpaasarpoq isertitassatsinnut angummakkangatta, ikiorlu manna corona pissutigalugu aasaq allaanerugaluartoq Kangerlussuaq allatut eqqis-simanerutullu misigaara, naggasiilluni oqarpoq.

4

ILINNIAGAQARNEQ PITSAASQ
KVALITETSUDDANNELSE

Kuuna Lange

Uddannelserne har styrket vores kompetencer

Mød vores kollagaer Søren, Katrine og Kuuna, der alle har været igennem en uddannelse under Taqqissuut.

Søren Olsvig

Søren Olsvig er vores tankforvalter i Aasiaat og har været det i nu ti år. Søren har gennemført Ikummatis-saasivilerisunnngorniarneq i 2019, og uddannelsen har været meget udbytterigt for ham.

Uddannelsen fokuserer på emner som ledelse, planlægning, sikkerhed og personlig udvikling, og det har været meget givende både på det ledelsesmæssige og menneskelige plan, fortæller Søren.

- Jeg har fået mange værktøjer, jeg kan bruge i mit daglige arbejde. Hvilken arbejds metode og ledelse der er nyttig, og hvad der skal tilpasses. Hvordan man som leder kan fremtræde og dele opgaver ud troværdigt og professionelt. Det handler om at blive bedre til at lede et team, løfte opgaverne og skabe en sikker og god arbejdsplads, fortæller Søren.

Polaroils udvikling

- Jeg synes, vi er rigtig gode til at arbejde sammen i Polaroil. Selvfølgelig er der altid arbejdsmæssige udfordringer, men der er en fælles holdning i KNI, som handler om, at de bedste løsninger findes gennem samarbejde og ved at inddrage andre kollagaer fra hele KNI. Det betyder også, at vi i stadig højere grad finder helhedsløsninger sammen med vores kollager i Pilersuisoq, siger Søren.

Jeg begyndte at arbejde i Polaroil Aasiaat i 2004, og der er sket rigtigt meget over de sidste 16 år indenfor arbejds metoder og udstyr.

”

- Vores arbejdssted er blevet opgraderet så meget, at vi nu har 'det sidste nye' indenfor udstyr og redskaber. Det skal vi fastholde, og derfor følger vi hele tiden op på, hvad der er vig-

tigt at opgradere. Og det handler naturligvis ikke bare om det fysiske udstyr – det handler i lige så høj grad om opgradering af medarbejdere. Et tankanlæg er både en livsvigtig og en farlig arbejdsplads. Derfor er det helt afgørende at arbejdsgange, udstyr og medarbejdere altid er rustet til sikkert at håndtere den daglige drift og pludseligt opståede krisesituationer, afslutter Søren

Katrine Frederiksen

Katrine er vores købmand i Saqqaq. Hun har seks børn og færdiggjorde sin Niuertunngorniarneq uddannelse tilbage i 2017.

- En købmand skal være en blæksprutte, for man har et meget bredt ansvarsområde – måske særligt i bygderne. Derfor var det helt afgørende for mig, at få en købmansuddannelse med alle de faglige og ledelsesmæssige værktøjer den tilbyder, fortæller Katrine.

Katrine har gennem flere år været afløser for købmanden i flere bygder, og har siden 2015 rejst til diverse bygder for at fungere som midlertidig købmand.

- Jeg startede som kassedame i Pilersuisoq i Niaqornaarsuk, og derfra begyndte jeg også at lære andre opgaver at kende. Jeg er nysgerrig af natur, siger Katrine og fortsætter, så da jeg i 2012 blev spurgt, om jeg ville afløse vores købmand, der skulle rejse, sagde jeg ja med det samme. Det var en stor udfordring, og jeg blev på en måde kastet ud i opgaven. Det var en tid, hvor jeg følte mig presset. Jeg var nødt til at lære mine opgaver meget hurtigt, fortæller Katrine, for kunderne havde jo krav på at deres butik fungerede – uanset om jeg var en ny købmand eller ej.

Stor hjælp i hverdagen

Derfor var tilbuddet om Niuertunngorniarneq uddannelsen meget velkomment, da hun overtog stillingen som købmand i Saqqaq i år.

- Uddannelsen har givet mig mange brugbare værktøjer, men jeg vil nok fremhæve ledelsesværktøjerne og procedurerne til mindskning af kassation som de to vigtigste værktøjer her i mit første år som købmand i Saqqaq, afslutter Katrine.

Kuuna Lange

Kuuna er vores Duty Free områdeleder i Kangerlussuaq. Hun er 34 år og startede i 2007 i Souvenirafdelingen i lufthavnen i Kangerlussuaq - da Pilersuisoq varetog opgaven.

Kuuna gennemførte sin Aqutsisunnngorniarneq uddannelse (lederuddannelsen) i år

- Det har været en lærerig periode, hvor jeg udviklede mig personligt og fagligt, for uddannelsen tilbyder virkelig mange gode ledelsesmæssige værktøjer. For eksempel hvordan man bliver den bedste leder med udgangspunkt i det menneske man er. Jeg synes, det er vigtigt, at ledelsesopgaven ikke føles som en maske man tager på, når man går på arbejde – det skal føles som en naturlig del af den man er som person. Jeg tror man er en bedre leder, hvis man både er professionel og personlig engageret i sit ledelsesarbejde.

- Det, der var rigtig godt i uddannelsen, var at vi selv kunne fokusere på den svaghed, vi måtte have, og arbejde med den. Jeg fik de værktøjer, jeg skulle bruge, og dem bruger jeg den dag i dag, siger Kuuna og kommer ind på, hvorfor hun netop elsker sit arbejde.

- Jeg møder altid forskellige mennesker, og jeg elsker travlheden. Det bedste er, når vi indtjeningsmæssigt følger godt med, og selv om vi havde en anderledes sommer i år grundet corona, oplevede også jeg Kangerlussuaq på en anden og mere stille og rolig måde, slutter hun.

